

ÅRSRAPPORT

2019

Indholdsfortegnelse

- 4** Til vores aktionærer
- 6** Kort om Lån & Spar
- 8** Årets højdepunkter
- 9** Opfølgning på forventninger til 2019 og forventninger til 2020

LEDELSESBERETNING

- 10** Hoved- og nøgletal 2015-2019
- 12** Forretningsmæssig udvikling i 2019
- 18** Strategi
- 22** Aktionærforhold
- 24** Regnskabsberetning
- 28** Risikoforhold og kapitalstyring
- 30** Corporate Social Responsibility
- 32** Corporate Governance
- 34** Ledelse
- 36** Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen

ÅRSREGNSKAB 2019

- 38** Indholdsfortegnelse
- 39** Resultatopgørelse for 2019
- 39** Totalindkomstopgørelse for 2019
- 40** Balance pr. 31. december 2019
- 41** Egenkapitalopgørelse for 2019
- 42** Pengestrømsopgørelse for 2019
- 43** Noter
- 87** Ledelsespåtegning
- 88** Intern revisions erklæringer
- 90** Den uafhængige revisors revisionspåtegning
- 93** Repræsentantskab
- 94** Lokalråd

Til vores aktionærer

2019 blev et år med stor tilgang af nye kunder og ekstraordinær høj aktivitet med konvertering af realkreditlån som følge af det fortsat meget lave renteniveau. Sidstnævnte bidrog til, at vi kom ud af året med solid vækst i gebyrindtægterne, mens renteindtægterne var under fortsat pres fra det lave renteniveau, lav efterspørgsel på udlån og stigende indlån. Samlet set kom banken dog ud af året med en tilfredsstillende indtjening. Det var også det første år med vores nye strategi, og vi fik også på den front skabt fremgang gennem vigtige initiativer og gode resultater inden for alle vores strategiske fokusområder.

Partnerskabsmodellen beviser sit værd

Vi glæder os særligt over den positive udvikling, fordi resultaterne er opnået i et fortsat særdeles udfordrende marked, hvor den intensive konkurrence om kunderne og den historisk lave rente sætter bankernes indtjening under massivt pres.

Den store tilgang af nye kunder i Lån & Spar er derfor med til at bekræfte, at vores loyalitetsbankkoncept er en afgørende faktor i konkurrencen om de gode kunder. Vi har i årets løb arbejdet målrettet videre på at gøre det stadig mere attraktivt at være kunde i Lån & Spar. Vi har åbnet nye rådgivningscentre, så vi styrker vores tilstedeværelse, dér hvor kunderne er. Vi har haft intensivt fokus på at tilbyde kunderne personlig rådgivning, services og produkter, der er målrettet deres individuelle behov. Det store arbejds-pres fra de mange konverteringer har dog betydet, at vi i en stor del af 2019 desværre ikke helt har kunnet fastholde det høje serviceniveau, vi plejer at tilbyde – men vi har alligevel formået at holde flere personlige møder med kunderne end nogensinde før.

Vores lønkonto har i en lang årrække været vores bedst sælgende produkt, og derfor var det også med nogen ærgrelse, at vi i 2019 var nødt til at nedsætte renten fra

Potentialet i partnerskabsmodellen er stort, og vi glæder os over, at yderligere tre nye organisationer kom til i 2019.

5 til 3 %. Det kunne ganske enkelt ikke længere hænge økonomisk sammen, når vi samtidig skal betale for at have pengene stående i Nationalbanken. Med 3 % i rente er det dog fortsat den bedste lønkonto, man kan få i Danmark.

Stadig mere værdi i samarbejdet

Udvikling af partnerskabsmodellen har også stået på den strategiske dagsorden i 2019. Vi ønsker, at samarbejdet i endnu højere grad bliver en katalysator for loyalitet mellem de faglige organisationer og deres medlemmer, og vi har i årets løb samarbejdet tæt om planerne for den fortsatte gensidige værdiskabelse. Vi har med stor tilslutning afholdt

partnerseminar om strategi og forretningsudvikling, og vi har fastholdt indsatsen og synligheden over for medlemmerne af de faglige organisationer med deltagelse i en lang række møder, faglige events og konferencer. Vi har udbygget vores rådgivning og services yderligere og blandt andet igangsat uddannelse af vores medarbejdere med henblik på at kunne tilbyde professionsspecifik rådgivning til vores kunder. Potentialet i partnerskabsmodellen er stort, og vi glæder os over, at yderligere tre nye organisationer kom til i 2019.

Digitalisering er nøglen til høj kvalitet

Fortsat digitalisering har også været et vigtigt indsatsområde i 2019. Vi ser digitalisering som en afgørende forudsætning for at realisere vores strategi, og vi har arbejdet videre med at forenkle og effektivisere processer i bankens drift og kundebetjening. Indsatsen har blandt andet haft fokus på at digitalisere hele kreditvurderingsprocessen, og vi er kommet langt med videreudviklingen af vores rådgivningssystem, der bliver en fantastisk hjælp til vores rådgivere, når det på sigt dækker hele kundens økonomi. Samlet skal initiativerne bidrage til at frigøre ressourcer til mere personlig kunderådgivning og samtidig sikre en stadig højere kvalitet i vores kundebetjening. Vi kan se, at det virker, og vi vil fortsætte indsatsen i 2020.

Fortsat positiv udvikling i 2020

Vi forventer, at det kommende år vil byde på fortsat intensiv konkurrence og pres på indtjeningen. Vi forventer også, at renteniveauet vil fortsætte med at være negativt længe endnu, og som en ansvarlig bank er vi nødt til at tilpasse os markedssituationen. Derfor har vi i starten af 2020 varslet, at vi indfører negative renter for vores erhvervskunder og for privatkunder med et samlet indlån over 750.000 kr.

Vores videre indsats med de strategiske udviklingsaktiviteter vil også i 2020 belaste vores omkostninger, men vi forventer samtidig, at indsatsen vil sikre en fortsat tilgang af nye kunder og øget effektivitet. Vores dygtige ledere og medarbejdere vil gøre deres yderste for, at vi når de ønskede resultater til glæde for alle vores interessenter.

Anders Bondo Christensen
Bestyrelsesformand

John Christiansen
Adm. direktør

Kort om Lån & Spar

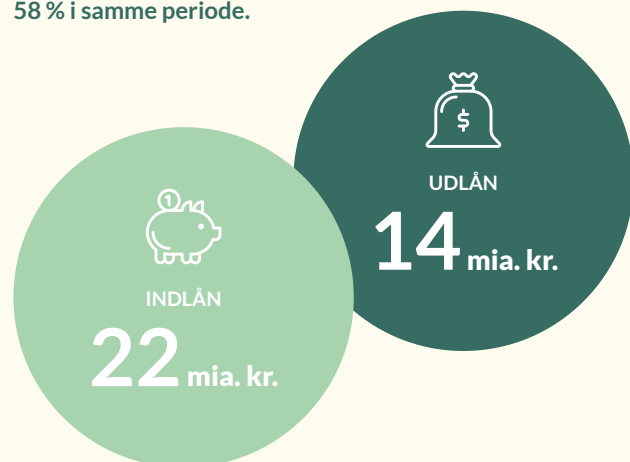
KUNDER OG PRODUKTER

Vi lægger vægt på den tætte og personlige kundekontakt.

Tilgangen af nye kunder kommer primært via vores loyalitetsbanksamarbejde med en lang række faglige organisationer. Vi tilbyder et bredt sortiment af sædvanlige bankprodukter og herudover en række produkter og ydelser inden for realkredit, kapitalforvaltning, investering, pension og forsikring.

FORRETNINGSOMFANG

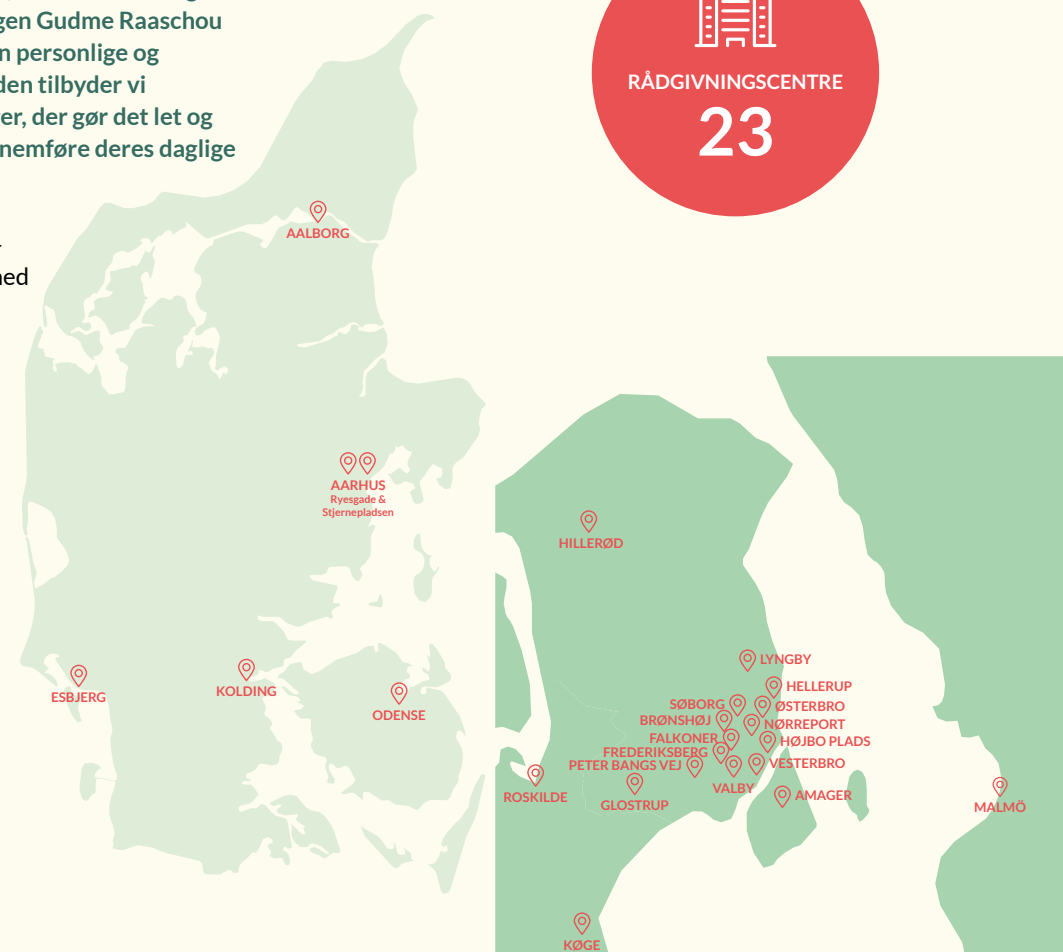
Lån & Spars samlede udlån er på 14 mia. kr., og har vist en stigning på 25 % over de seneste fire år. Det samlede indlån er på 22 mia. kr. – og er steget med 58 % i samme periode.

RÅDGIVNINGSCENTRE

Lån & Spars rådgivningscentre, erhvervsafdeling og kapitalforvaltningsafdelingen Gudme Raaschou er omdrejningspunktet for den personlige og individuelle rådgivning. Desuden tilbyder vi digitale selvbetjeningsløsninger, der gør det let og fleksibelt for kunderne at gennemføre deres daglige bankforretninger.

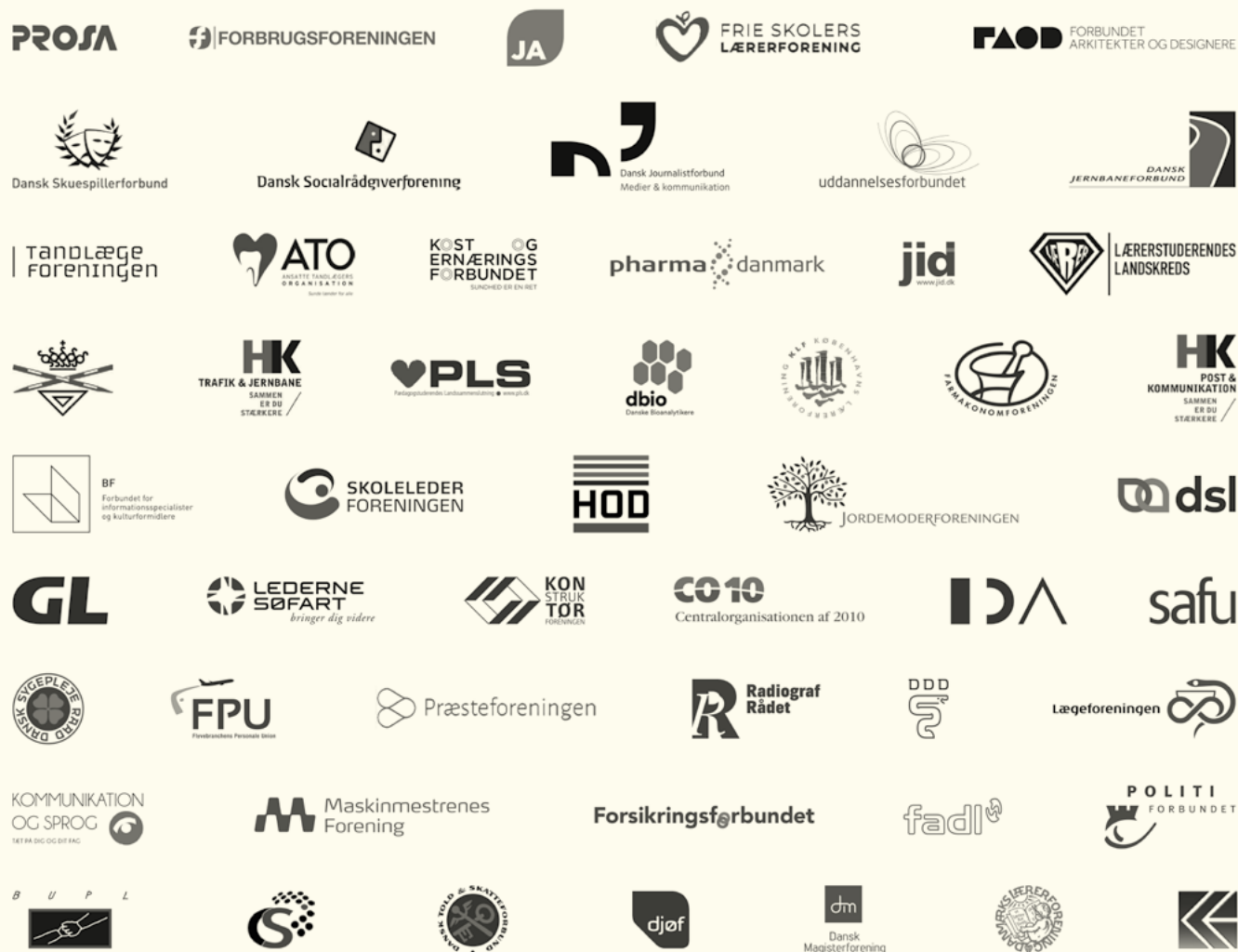
Lån & Spar har 23 rådgivningscentre, der er placeret i byer med uddannelsesinstitutioner for mellemlange og videregående uddannelser. Vi har derfor en geografisk overvægt på Sjælland – primært i Storkøbenhavn, hvor vi har 17 rådgivningscentre. Lån & Spar har også rådgivningscentre i Jylland og på Fyn. Gennem vores filial i Malmø udbyder vi desuden en række bankprodukter til kunder i hele Sverige.

LOYALITETSBANKKONCEPTET

Loyalitetsbankkonceptet er et vigtigt led i vores forretningsmodel, og det har bidraget til at sikre den mangeårige positive udvikling i Lån & Spar.

Vi har i dag loyalitetsbankaftaler med 52 faglige organisationer, hvor vi tilbyder deres medlemmer særligt favorable vilkår på bankforretninger. Det giver os tilgang af gode kunder og styrker samtidig medlemmernes loyalitet over for organisationerne. I bankens nye strategi er det målet at styrke partnerskabsmodellen yderligere og at skabe en endnu stærkere relation mellem banken, loyalitetsbankerne og deres medlemmer.

Årets højdepunkter

Banken kom ud af 2019 med en tilfredsstillende indtjening, som lå i den høje ende af de opjusterede forventninger, der blev udmeldt i oktober 2019. Udviklingen var understøttet af gode resultater på alle strategiske indsatsområder, der blandt andet bidrog til en solid kundetilgang. Banken havde et meget højt aktivitetsniveau gennem hele året, særligt drevet af en rekordhøj aktivitet med konvertering af realkreditlån. Gebyrindtægterne steg markant, mens renteindtægterne var under fortsat pres som følge af det historisk lave renteniveau, fortsat lav efterspørgsel efter bankudlån og stigende indlån.

BASISINDTJENING FØR
NEDSKRIVNINGER

225 mio. kr.

NEDSKRIVNINGSPROCENT

0,2 %

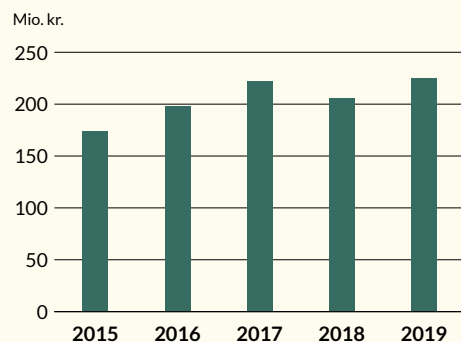
ÅRETS RESULTAT

175 mio. kr.

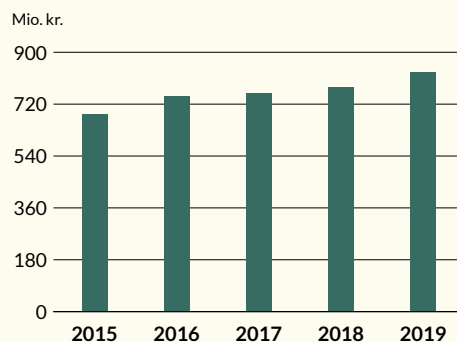
EGENKAPITAL-
FORRENTNING FØR SKAT

12,0 %

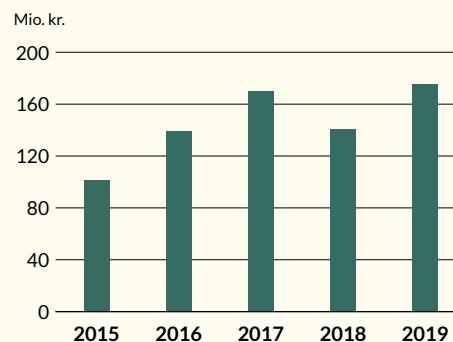
BASISINDTJENING FØR NEDSKRIVNINGER

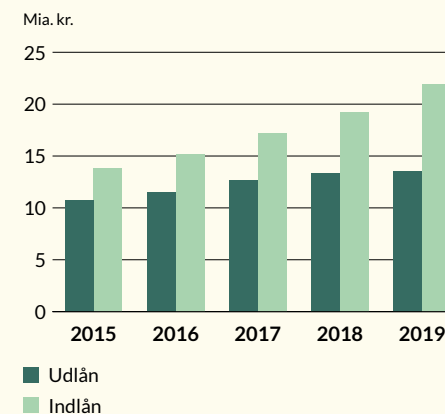
NETTORENTE- OG GEBYRINDTÆGTER

ÅRETS RESULTAT

UDLÅN OG INDLÅN

Opfølgning på forventninger til 2019

Udviklingen i 2019 var positivt påvirket af stor kundetilgang og et meget højt aktivitetsniveau med konverteringer af realkreditlån, der resulterede i en stor vækst i gebyrindtægterne. Der var fremgang i samfundsøkonomien, men også en fortsat intensiv konkurrence og pres på rentemarginalen. Nedskrivninger på udlån steg som ventet, men ligger fortsat på et meget lavt niveau.

	FORVENTNINGER TIL 2019	OPDATEREDE FORVENTNINGER OKTOBER 2019	REALISERET 2019
RESULTAT EFTER SKAT	90-120 mio. kr.	150-180 mio. kr.	175 mio. kr.

SOM FORVENTET

- Moderat vækst i samfundsøkonomien.
- Et fortsat lavt renteniveau.
- Fortsat intensiv konkurrence.
- Stigende forretningsomfang drevet af strategiske initiativer i tråd med bankens nye strategi.

- Stigende omkostninger som følge af investeringer i nye rådgivningscentre og it.
- Stigning i nedskrivninger på udlån.

BEDRE END FORVENTET

- Stor kundetilgang og et rekordhøjt aktivitetsniveau med konvertering af realkreditlån.

Forventninger til 2020

RESULTAT EFTER SKAT

80-120 mio. kr.

FORUDSÆTNINGER

- Moderat vækst i samfundsøkonomien, fortsat lav rente og intensiv konkurrence.
- Stigende forretningsomfang og øget effektivitet drevet af strategiske udviklingsaktiviteter.
- Stigende omkostninger som følge af fortsatte investeringer i rådgivningscentre og it.
- Samme niveau for nedskrivninger på udlån.

Hoved- og nøgletal 2015-2019

(Mio. kr.)	2019	2018	2017	2016	2015
RESULTAT					
Netto rente- og gebyrindtægter	831,7	778,3	759,8	746,2	683,7
Kursreguleringer valuta	12,9	12,7	9,4	9,0	6,3
Andre driftsindtægter	4,9	2,4	2,6	2,9	2,2
Udgifter til personale og administration	596,5	565,5	531,9	515,7	505,6
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	35,3	27,8	25,1	48,8	15,3
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	7,1	5,6	7,1	4,9	2,3
Basisindtjening før nedskrivninger	224,8	205,7	221,9	198,5	173,6
Nedskrivninger på udlån m.v.	33,3	21,7	18,6	29,5	8,4
Basisindtjening	191,5	184,0	203,3	169,0	165,2
Øvrige kursreguleringer	31,0	-7,0	12,4	7,9	-11,7
Udgifter til nødlidende banker (netto)	0,8	0,6	0,7	0,4	22,1
Resultat før skat	221,7	176,4	215,0	176,5	131,4
Skat	46,5	35,9	44,8	37,6	30,1
Årets resultat	175,2	140,5	170,2	138,9	101,3
BALANCE					
Kassebeholdning og tilgodehavender hos kreditinstitutter m.v.	8.095,1	5.549,1	3.658,7	3.101,1	3.040,1
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	13.504,5	13.386,4	12.666,6	11.553,4	10.782,4
Obligationer og aktier	2.610,9	2.358,1	2.441,1	1.852,0	1.254,3
Aktiver i alt	24.686,0	21.733,7	19.211,9	16.945,1	15.511,5
Indlån og anden gæld	21.923,1	19.264,2	17.188,9	15.144,5	13.838,3
Egenkapital	1.917,7	1.780,8	1.345,6	1.193,1	1.078,4

(Mio. kr.)	2019	2018	2017	2016	2015
NØGLETAL					
Kapitalprocent	21,0	20,2	15,8	16,0	15,1
Kernekapitalprocent	19,9	19,1	14,6	14,7	13,8
Egenkapitalforrentning før skat p.a. (%)	12,0	11,3	16,9	15,5	12,7
Egenkapitalforrentning efter skat p.a. (%)	9,5	9,0	13,4	12,2	9,8
O/I-nøgle (omkostninger/indtjening)	73,8	74,3	71,5	74,0	75,0
Renterisiko (%)	2,0	1,8	1,7	1,2	1,7
Valutaposition (%)	3,5	2,2	2,6	1,8	2,9
Valutarisiko (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udlån i forhold til indlån (%)	62,2	70,1	74,3	77,1	78,7
Udlån i forhold til egenkapital	7,0	7,5	9,4	9,7	10,0
Årets udlånsvækst (%)	0,9	5,7	9,6	7,2	23,1
Likviditetsdækning (LCR i %)	395,0	297,4	211,6	195,6	188,0
Summen af store eksponeringer (%)	24,1	24,5	44,5	49,7	53,7
Årets nedskrivningsprocent	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1
Årets resultat pr. aktie (kr.)	50,8	51,4	63,1	51,4	37,5
Indre værdi pr. aktie (kr.)	555,9	515,4	498,3	442,3	399,3
Udbytte pr. aktie (kr.)	10,0	10,0	10,0	8,0	8,0
Børskurs	448,0	454,0	483,8	454,4	413,4
Børskurs/årets resultat pr. aktie	8,8	8,8	7,7	8,8	11,0
Børskurs/indre værdi pr. aktie	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0
Gennemsnitligt antal medarbejdere	425,0	418,0	394,0	405,0	387,0

Sammenligningstal for 2015 til 2017 er ikke tilpasset ændringen i anvendt regnskabspraksis pr. 1. januar 2018 vedrørende nedskrivninger på udlån.

Sammenligningstal vedrørende aktiebaserede nøgletal for 2015 til 2017 er ganget med en justeringsfaktor på 0,9986 som følge af kapitaludvidelsen i 2018.

“Partnerskab”

Udvikling af partnerskabsmodellen og loyalitetsbankkonceptet er afgørende elementer i vores strategi.

Forretningsmæssig udvikling i 2019

2019 blev endnu et år med en solid tilgang af nye kunder. Det var også et år, som vil blive husket for en rekordstor aktivitet med konvertering af kundernes realkreditlån og som følge heraf stor stigning i gebyrindtægterne. Renteindtægterne var derimod under pres som følge af det historisk lave renteniveau, fortsat lav efterspørgsel efter bankudlån og et øget indlån.

Basisindtjeningen før nedskrivninger steg med 9 % til 224,8 mio. kr., mens årets resultat blev 175,2 mio. kr., hvilket er en stigning på 25 % i forhold til 2018.

Bankens strategi frem mod 2023

I 2018 introducerede vi strategien "Vores bank", som fastlægger retningen for bankens udvikling og målsætninger frem mod 2023.

Arbejdet med strategien og de enkelte målsætninger er bredt forankret i banken, og der blev opnået en række positive resultater i 2019. Målsætninger og fokusområder tager udgangspunkt i en ambition om at skabe en endnu stærkere relation mellem banken, de faglige organisationer og deres medlemmer. Et intensiveret fokus på partnerskabsmodellen og loyalitetsbankkonceptet har derfor været afgørende elementer i vores arbejde med strategien i 2019.

Opfølgning på initiativer og strategiske målsætninger er nærmere beskrevet i årsrapportens afsnit om strategi.

Moderat økonomisk vækst og historisk lave renter

Væksten i verdensøkonomien har i 2019 været på et moderat niveau og aftagende i forhold til 2018.

I USA har væksten været aftagende fra 2018 til 2019. Samtidig har inflationen været svagt aftagende. På den baggrund valgte den amerikanske centralbank at sænke renten i 2019 og at indikere mulighed for fortsatte rentenedsættelser i 2020.

I Europa har væksten ligeledes været aftagende i 2019 grundet en lavere vækst i det private forbrug og eksporten. I 2020 er der udsigt til en vækst på omkring 1 % af de samme årsager. Samtidig er inflationen fortsat lav. Den Europæiske Centralbank har i 2019 sænket sin rente og genintroduceret opkøb af værdipapirer.

Til trods for en aftagende vækst i verdensøkonomien var væksten i dansk økonomi højere i 2019 end året før – primært på grund af stigende eksport og en konverteringsbølge af realkreditfinansieringen. Ledigheden er fortsat lav, men ikke længere faldende, mens reallønnen er stigende.

Boligmarkedet er generelt præget af mange handler, faldende finansieringsomkostninger og stigende priser. I København har antallet af handler dog været svagt aftagende, og priserne ser ud til at have toppet.

Den svenske vækst har i 2019 været aftagende. Forbrug og investeringer har i 2019 trukket væksten ned.

I starten af 2019 genvandt de finansielle markeder store dele af tabet fra slutningen af 2018. Der er dog fortsat en del nervøsitet og betydelig volatilitet på markederne. Renterne har været faldende frem mod 4. kvartal 2019, dels som følge af lavere vækst, inflation og lønstigninger, dels som følge af den amerikanske centralbanks kraftigt ændrede rentesignaler og rentenedsættelse.

For vores kunder har den fortsatte økonomiske vækst og et faldende renteniveau generelt en positiv indvirkning på deres privatøkonomi. For boligejerne har konverteringsmulighederne for fastforrentede realkreditlån betydet en betydelig lettelse i boligøkonomien mange år frem. Men modsat betyder usikkerheden på de finansielle markeder, at der er behov for større agtpågivenhed og et stigende behov for privatøkonomisk rådgivning.

Fortsat stigende aktivitetsniveau

I 2019 var der et generelt højt aktivitetsniveau på tværs af banken med fortsat stor kundetilgang og et stadig stigende antal møder med kunderne.

Privatkunder i Danmark

Trods hård konkurrence blandt pengeinstitutterne lykkedes det igen i 2019 for os at tiltrække nye privatkunder, som samler alle deres bankforretninger hos os. Tilgangen af nye privatkunder kan ikke mindst tilskrives den fortsatte succes med udviklingen af vores loyalitetsbankkoncept. Lån & Spar har nu loyalitetsbankaftaler med 52 faglige organisationer og tilbyder deres medlemmer særligt favorable vilkår på bankforretninger. Tre nye organisationer, Bibliotekarforbundet, Pædagogstuderendes Landssammenslutning og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, kom til i 2019.

Den positive udvikling skal også ses i lyset af en lang række aktiviteter, som vi løbende gennemfører for at styrke kvaliteten af vores ydelser og kontakten med kunderne. Vi har stort fokus på at kombinere den personlige kontakt med en

øget digitalisering, der skal gøre det stadig mere enkelt for kunderne at gennemføre deres bankforretninger.

Samtidig med stigningen i antallet af kunder oplever vi også et øget behov for rådgivning inden for blandt andet boligområdet og formueforvaltning. I 2019 har aktiviteten på rådgivningsområdet været ekstraordinær høj som følge af den meget store bølge af konverteringer af realkreditlån i kølvandet på de faldende renter. Konverteringerne har lagt et betydeligt pres på vores rådgivningscentre og supportafdeling, og vi har gjort en stor indsats for at betjene alle kunder – blandt andet ved at øge antallet af medarbejdere i udvalgte funktioner. Det har dog været vanskeligt at øge medarbejderressourcerne til den helt ekstraordinære situation, som de mange konverteringer har medført. Derfor har nogle af vores kunder haft vanskeligere ved at komme i kontakt med deres rådgiver end normalt, og det beklager vi. I den sidste del af 2019 faldt aktiviteten til et mere normalt niveau, og det var igen muligt at betjene vores kunder, som vi ønsker det – og at være en personlig bank, der er let at komme i kontakt med.

De negative korte renter har også betydet, at vi i foråret 2019 besluttede at justere renten på vores bedst sælgende produkt – nemlig 5 % lønkontoen, hvor renten blev sat ned til 3 %. Vi har gjort en stor indsats for at informere vores kunder bedst muligt om baggrunden for rentenedsættelsen. Generelt har kunderne været ærgerlige, men har godt kunnet forstå nødvendigheden af ændringen. Lønkontoen til loyalitetsbankkunderne er fortsat den bedste lønkonto i Danmark.

Samtidig har vi ændret renten på mange af bankens øvrige indlånsprodukter, så den nu er på 0 %.

Som led i vores ambition om at være synlige og tæt på vores kunder åbnede vi i årets løb to nye rådgivningscentre i henholdsvis Aarhus og Køge – begge tæt på nogle af vores vigtige eksisterende og potentielle kunder. De nye rådgivningscentre er blevet godt modtaget af både eksisterende og potentielle kunder, og ligesom i vores andre rådgivningscentre mærker vi en klar efterspørgsel på den personlige kontakt og rådgivning fra kunderne.

Vi arbejder løbende på at prioritere vores rådgiveres tid til at holde møder med kunderne, både i form af fysiske møder og møder, som gennemføres over internettet. I 2019 har vi introduceret flere nye værktøjer, der øger kvaliteten af møderne og overskueligheden for kunderne – og dermed skaber et endnu bedre grundlag for kundernes økonomiske beslutninger. Den øgede tid til den direkte kundekontakt og til serviceringen af det stadigt stigende antal kunder skabes også via en løbende digitalisering af en række arbejdsgange.

I 2019 har vi også videreført indsatsen for at tiltrække nye kunder og for at øge vores synlighed i forhold til potentielle nye kunder. Vi har blandt andet deltaget i en række møder, konferencer og events i faglige organisationer samt på universiteter og andre læresteder, ligesom vi annoncerer og skriver artikler til en række relevante fagblade. Disse aktiviteter har medvirket til, at mange har ønsket at mødes med os for at blive kunde i banken.

Erhvervskunder

Den positive udvikling på erhvervsområdet er fortsat i 2019 med tilgang af nye kunder.

Målgruppen er primært selvstændigt erhvervsdrivende inden for en række særlige erhverv som læger, tandlæger,

fysioterapeuter, apotekere og andre sundhedssegmenter, hvor vi kan tilbyde målrettet rådgivning og opnå en høj kreditkvalitet. Det er en del af vores strategi løbende at udvide målgruppen, og i de senere år har vi haft fokus på blandt andet revisorer, advokater samt ejer- og andelsforeninger.

Kapitalforvaltning

Bankens aktiviteter inden for kapitalforvaltning varetages af kapitalforvaltningsafdelingen Gudme Raaschou.

Gudme Raaschou tilbyder de større og professionelle kunder som pensionskasser, fonde, boligselskaber, investeringsforeninger og kommuner individuelle portefølje-management-aftaler. Afdelingen har foruden egen forvaltning også aftaler med internationale kapitalforvaltere inden for specialiserede produktområder, herunder internationale kreditobligationer samt aktier og obligationer fra emerging markets, hvilket sikrer et konkurrencedygtigt produktudbud i forhold til de større konkurrenter.

Gudme Raaschou er desuden rådgiver for en række børsnoterede investeringsafdelinger med Gudme Raaschou-navnet og investeringsafdelinger under Lån & Spar Invest og Lån & Spar Mix Invest.

Der har i 2019 været fremgang på kapitalforvaltningsområdet med opbakning fra såvel nye som eksisterende kunder, og året har budt på ekstraordinært høje afkast på aktier og kreditobligationer.

Medio 2019 lancerede vi nye bæredygtige, passivt forvaltede aktiefonde for at imødekomme den stigende interesse for bæredygtige investeringer blandt både institutionelle og private investorer.

Sverige

I Sverige har Lån & Spar alene privatkunder, og kunderne tilbydes enkle bankprodukter som blankolån, MasterCard og indlån.

Vi arbejder løbende på at sikre så effektive processer som muligt, og udlånene gives på basis af en automatisk låneproces, der betyder, at kunden opretter en lånesag på bankens svenske hjemmeside, og at ansøgningen herefter automatisk behandles i bankens kreditvurderingssystem. Hvis lånet bliver bevilget, får kunden mulighed for at underskrive en elektronisk kreditaftale, og lånet går til udbetaling.

Resultatet af dette fokus er en fortsat stigende kundetilfredshed og vækst i kunder og udlån.

Stigende medarbejdertilfredshed og effektivitet

Den generelle udvikling i den finansielle sektor sætter fortsat bankernes forretningsmodel under pres, og kravene til yderligere digitalisering, den intensive konkurrence samt ikke mindst det fortsat faldende renteniveau stiller store krav til vores medarbejderes effektivitet og evne til at håndtere forandringer. Vi tror på, at forudsætningen for at fortsætte den succes, som vi har opnået over de seneste år, er kompetente og glade medarbejdere. Derfor er vi også meget tilfredse med, at den seneste medarbejderundersøgelse viser, at medarbejdertilfredsheden stadig er høj. Det ændrer imidlertid ikke på, at der er stor konkurrence om de dygtige medarbejdere i sektoren, og medarbejderomsætningen er derfor et fokusområde, hvor vi med flere ledelsesmæssige tiltag arbejder på at fastholde og udvikle medarbejderne.

Vi arbejder målrettet med en række initiativer, der skal bidrage til at gøre banken til en fortsat attraktiv arbejds-

Vi arbejder systematisk på at øge vores synlighed og tiltrække nye kunder. Det har bidraget til en stor tilgang af nye kunder i 2019.

plads og samtidig styrke medarbejdernes kompetencer og give dem målrettede værktøjer til at planlægge og håndtere deres arbejdsopgaver bedst muligt. Det medfører både øget effektivitet, reducerer stress og skaber bedre balance i arbejdslivet.

Programmet "Bank i bevægelse" har kørt i mange år, og har fokus på medarbejdernes sundhed og trivsel. Vi har løbende igangsat nye initiativer under dette program, og vi kan se tydelige resultater: Medarbejdernes sygefravær er fortsat faldende, produktiviteten er stigende, og generelt er medarbejdernes helbred blevet forbedret. Vi har fortsat fokus på bevægeapparatet, da det ofte er forskellige former for muskelsmerter, der volder medarbejderne problemer. Medarbejderne har for eksempel mulighed for at få rådgivning og behandling fra fysioterapeuter, der kommer i banken. Vi er også gennem en række kommunikationsaktiviteter omkring sundhed fortsat med at tilskynde medarbejderne til at opnå en sundere livsstil.

Digitalisering og automatisering

Digitalisering er et afgørende led i realiseringen af bankens strategi frem mod 2023. Målet er blandt andet, at fortsat digitalisering og automatisering af processer i banken skal gøre det muligt og endnu mere enkelt for kunderne at anvende selvbetjeningsløsninger – og dermed samtidig frigøre ressourcer i banken til mere personlig og kvalitativ kunde-rådgivning, hvilket vil styrke hele kundeoplevelsen.

I 2019 er en række yderligere processer blevet automatiseret og overtaget af robotter. Vi har også arbejdet videre med udviklingen af vores Zapp-app, som vil blive integreret i en helt ny mobilbank, der på sigt også vil tilbyde en bred vifte af selvbetjeningsløsninger.

Vi har i 2019 lanceret muligheden for mobilbetaling, som understøttes af alle gængse betalingsapps, herunder Apple Pay, Google Pay, Garmin Pay, Fitbit Pay m.v. Kunderne har taget godt imod de nye betalingsløsninger og anvender dem i stigende grad.

Et af de større projekter i 2019 har været videreudviklingen og forberedelsen af bankens rådgivningssystem, som gør det muligt at samle alle oplysninger og beregninger omkring kundens økonomi i én samlet løsning. Indtil nu har det været brugt til rådgivning omkring lån, men vil blive udvidet med investeringer, realkredit, pension m.v., og bliver derved en 360-graders platform, som dækker hele kundens økonomi.

Kreditvurdering er et andet centralt fokusområde, hvor vi i 2019 har arbejdet videre med fortsat digitalisering. Det er målet, at langt hovedparten af alle kreditsager kan behandles digitalt, og at vi på baggrund af denne behandling kan få en valid og brugbar vurdering af, om vi kan bevilge det lån, som kunden ønsker. Digitaliseringen betyder, at den hidtidige klassiske kreditbehandling omfattende blandt andet udarbejdelse af en oversigt over kundens indtægter, udgifter, formueforhold, lån m.v. og den efterfølgende vurdering i forhold til bankens kreditpolitikker og retningslinjer, kan løses digitalt. Arbejdet med disse løsninger fortsætter, og vi forventer at lancere yderligere udvidelser over de kommende år.

Investeringerne i de digitale effektiviseringsprojekter har skabt positive afkast i 2019 og forventes at bidrage til yderligere besparelser og en fortsat styrket kunde-betjening over de kommende år.

Digitalisering skal bidrage til at gøre det enkelt for kunderne at anvende selvbetjeningsløsninger. Dermed kan vi frigøre ressourcer til mere personlig kunderådgivning, som vil styrke hele kundeoplevelsen.

It-sikkerhed og cyberkriminalitet

Truslen om cyberangreb mod Danmark og landets institutioner og virksomheder er høj, og angrebene bliver stadig mere avancerede. Dette trusselsbillede udgør en betydelig risiko for den finansielle sektor, som er et naturligt mål for cyberkriminalitet. Den løbende digitalisering er naturligvis medvirkende til at øge risikoen for cyberkriminalitet, og derfor lægger vi stor vægt på at tænke it-sikkerhed ind i alle vores processer og systemer. Banken arbejder tæt sammen med bankens datacenter, SDC, om den fortsatte opdatering og test af driftssystemer, kort- og netbankløsninger, ligesom vi også er repræsenteret i Finans Danmarks cyberpolitiske udvalg. Samtidig har vi internt betydeligt fokus på at sikre egenudviklede systemer og adfærden blandt medarbejdere og kunder, så vi løbende understøtter og optimerer it-sikkerheden.

Bankens arbejde med it-strategi og it-sikkerhed tager udgangspunkt i en løbende risikovurdering af samtlige systemer.

Der er udarbejdet beredskabsplaner og nødplaner, der har til hensigt at sikre it-driften trods eventuelle kritiske begivenheder.

Endvidere er alle væsentlige systemer dubleret, således at risikoen for nedbrud minimeres.

Outsourcing-leverandører på it-området kontrolleres løbende, og det er sikret, at leverandørerne lever op til bankens it-sikkerhedspolitik.

Regulering og compliance

Over de seneste år er der blevet indført omfattende ny regulering for de danske pengeinstitutter, primært som følge af vedtagelsen af ny, fælles europæisk lovgivning på området. Implementeringen af de nye regler har været – og er – ganske ressourcekrævende, og stiller betydelige krav til stort set alle dele af banken.

Banken arbejder systematisk med at være på forkant med ny lovgivning, og vi investerer væsentlige ressourcer i at sikre, at banken til enhver tid har en høj standard for compliance. Det gælder ikke alene det skrevne ord, men også de bagvedliggende intentioner med lovgivningen. Denne tilgang anvender vi naturligvis også i forbindelse med udviklingen af løsninger og services til vores kunder.

Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) offentliggør løbende retningslinjer med henblik på at opnå et mere ensartet tilgang på tværs af EU-landene. Disse retningslinjer påvirker banken på forskellig vis, og i 2019 har det især været de nye retningslinjer for modellerne på kreditområder, der er blevet arbejdet med.

For så vidt angår nyere regulering har vores fokus i 2019 særligt været på forebyggelse af hvidvask samt på videreførelsen af arbejdet knyttet til reglerne i Persondataforordningen (GDPR).

Hvidvask

Efter at den nye hvidvasklov trådte i kraft i midten af 2017 og som følge af det øgede fokus på hele problematikken omkring hvidvask, har banken intensiveret sit arbejde med forebyggelse af hvidvask.

I 2019 blev bankens anti-hvidvask-funktionen udskilt som en særskilt funktion. Desuden har arbejdet på anti-hvidvask-området blandt andet omfattet en dybdegående risikovurdering og optimering af en række retningslinjer og procedurer, herunder procedurerne vedrørende kundekendskab og opbevaring af dokumentation.

Som led i bankens forebyggelse af hvidvask sker der hvert år uddannelse af alle medarbejdere inden for området.

Finans Danmark nedsatte i 2018 en Hvidvask Task Force, der skulle undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering fremadrettet kan styrkes gennem fælles initiativer og løsninger på tværs af den finansielle sektor. I november 2019 kom task forcen med sine 25 anbefalinger, og Lån & Spar vil bakke op om det fremtidige arbejde i sektor-regi og indgå i sektorens fælles løsninger.

Persondataforordningen

I maj 2018 trådte Persondataforordningen (GDPR) i kraft, og den har til formål at skabe en sammenhængende og moderne databeskyttelseslovgivning for fysiske personer i EU.

Implementeringen af GDPR har blandt andet betydet, at der er øget fokus på datasikkerhed i forbindelse med indsamling, behandling og opbevaring af persondata, oprydning i data, indgåelse af aftaler med samarbejdspartnere, som vi deler kundernes oplysninger med, samt information til kunderne om, hvad vi bruger deres data til. På mange af områderne blev der allerede i 2018 etableret digitale løsninger, så håndteringen af de nye regler gøres så effektiv og sikker som muligt. Dette arbejde er videreført i 2019, og

vi har videreudviklet en række af vores løsninger. Samtidig har vi generelt stort fokus på behandlingen af personfølsomme data i forbindelse med udviklingen af nye løsninger og produkter.

Vores medarbejdere uddannes løbende i de nye regler og procedurer og i, hvilken adfærd der skal udvises i forbindelse med omgangen og håndteringen af persondata.

Forventninger til 2020

I 2020 forventer vi en moderat positiv vækst i samfundsøkonomien, og at renteniveauet vil fortsætte med at være negativt. Vi er som en ansvarlig bank nødt til at tilpasse os markedssituationen, og har i starten af 2020 varslet, at vi indfører negative renter for vores erhvervskunder og for privatkunder med et samlet indlån over 750.000 kr.

Vi forventer, at de seneste års hårde konkurrence om de gode bankkunder vil fortsætte, og det vil presse rentemarginalen yderligere.

Vi fortsætter arbejdet i tråd med bankens strategi og fastholder et intensivt fokus på samarbejdet gennem loyalitetsbankerne. Vi forventer derfor også, at kundetilgangen herfra vil fortsætte i 2020 og have en positiv effekt på forretningsomfanget.

For at sikre, at kundetilgangen også kan fortsætte på langt sigt, vil vi fortsat investere i udviklingen af forretningen, herunder i digitalisering og automatisering.

Samlet forventer vi et resultat efter skat i 2020 i niveauet 80-120 mio. kr.

KUNDETILFREDSHED ER OMDREJNINGSPUNKTET I VORES ARBEJDE

Det er et afgørende led i vores strategi at være en nærværende og personlig bank – og at opnå en tæt relation til vores kunder. Derfor har vi også over en årrække løbende målt kundetilfredsheden, og i 2019 blev målingerne yderligere intensiveret.

Vil følger op med et spørgeskema efter møder med kunderne, og vi foretager målinger med udgangspunkt i den såkaldte Net Promoter Score (NPS) hver måned. Det giver os meget værdifuld information, som vi kan bruge som udgangspunkt for at forbedre vores services og produkter.

Frem til 2018 opnåede vi en væsentlig stigning i kundetilfredsheden, og vi nåede vores ambitiøse mål på dette område. I 2019 har vi på grund af den store tilgang af nye kunder, kombineret med den massive bølge af konverteringer af realkreditlån, haft ekstraordinær travlhed hos vores kunderådgivere og i vores kundeservicefunktioner. Det betød, at det var vanskeligt for os at nå at behandle alle de henvendelser, vi fik på mail, telefon og ved besøg i afdelingerne så hurtigt, som vi plejer og gerne ville.

I den sidste del af 2019 var aktiviteten faldet til et mere normalt niveau, og vi har nu fuldt fokus på igen at komme op på et højt niveau for kundetilfredsheden – og at give kunderne en god oplevelse hver gang de er i kontakt med banken.

Strategi

I Lån & Spar udgør vores strategiplaner den overordnede ramme for den lange række af initiativer, som løbende gennemføres.

Fastlæggelsen af vores strategi tager udgangspunkt i vores vision og mission.

VISION

- Vi vil sætte høje standarder.
- Det skal være let at være kunde hos os.
- Vi skal opleves som innovative og tidssvarende.
- Vi skal være det trygge valg.

MISSION

- Vi vil være et attraktivt valg for kunden.
- Priserne skal være bedre end i de store banker.
- Vi vil have en høj etik i vores rådgivning.
- Oplevelsen skal være personlig.

"Vores bank" – strategi frem mod 2023

Vi formulerede i 2018 en ny strategi og målsætninger for banken frem mod 2023. Strategiprocessen var bredt forankret i banken, og blev gennemført i et tæt samarbejde mellem den daglige ledelse, bestyrelsen, bankens ejere og samarbejdspartnere. Strategien er således udtryk for en fælles ambition om at skabe en endnu stærkere relation mellem banken, de faglige organisationer og deres medlemmer.

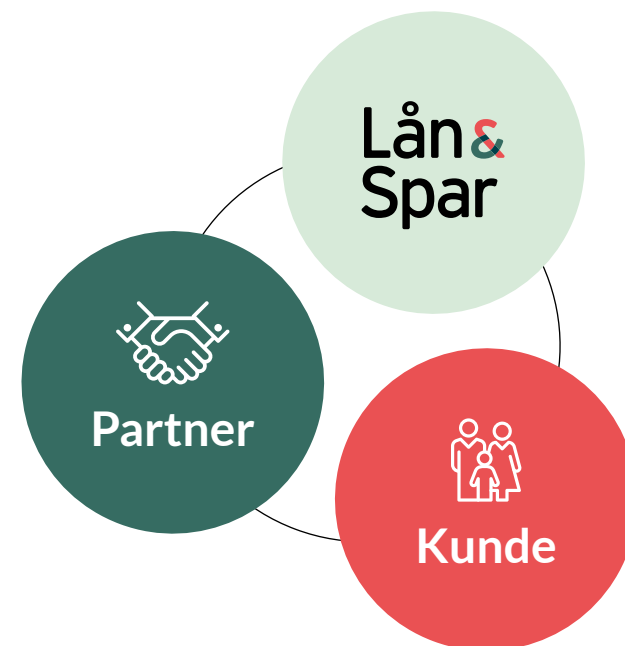
Strategien "Vores bank" bygger videre på de positive resultater, vi opnåede som led i gennemførelsen af vores tidligere strategi – nemlig vækst og en samtidig forbedring af bankens indtjening, en øget grad af digitalisering og automatisering, der har frigivet tid til at opnå en tættere relation til kunderne og skabt en højere kundetilfredshed, en forøgelse af effektiviteten samt styrkelse af bankens konkurrenceevne generelt.

Det er vores vurdering, at der er et stort potentiale i en videreudvikling af loyalitetsbankkonceptet, hvor samarbejdet med de faglige organisationer er baseret på en partnerskabsmodel. En intensiveret satsning på partnerskabsmodellen og loyalitetsbankkonceptet er derfor afgørende elementer i den nye strategi.

Finansielle målsætninger

Samlet set skal indsatsen på fire strategiske fokusområder bidrage til, at banken over de kommende fem år kan realisere en fortsat attraktiv vækst og en egenkapitalforrentning før skat i niveauet 15 % p.a. ved udgangen af strategiperioden. Denne målsætning forudsætter en kort rente på 0 %.

Partnerskabsmodel

Strategiske fokusområder og opfølgning på strategien i 2019

I perioden frem til 2023 vil realiseringen af strategien tage udgangspunkt i fire strategiske fokusområder:

STRATEGISKE MÅL

Kundefokus

Vi ønsker at gøre det endnu mere attraktivt at være loyalitetsbankkunde og helkunde i banken. Strategien er derfor at øge de kontante fordele og tilbud (blandt andet i form af en attraktiv rente på lønkonti) samt kvaliteten af services og produkter til disse kunder, så oplevelsen af værdi og relevans samt den generelle kundetilfredshed stiger – og samtidig bidrager til en øget kundetilgang og kundefastholdelse i banken.

OPFØLGNING PÅ STRATEGI I 2019

- Stor tilgang af nye helkunder i banken.
- Åbning af to nye rådgivningscentre i Aarhus og Køge.
- Intensiveret fokus på kundetilfredshed og systematisk opfølgning på møder.
- Stor stigning i antal rådgivningsmøder med kunderne, blandt andet i forbindelse med konverteringer.
- Travlhed med møder og konverteringer har betydet længere svar- og sagsbehandlingstid over for kunderne og en negativ påvirkning af kundetilfredsheden.
- Pres på rentemarginal gør det nødvendigt at nedsætte indlånsrenten på lønkonto fra 5 % til 3 %.

FOKUS I 2020

- Fortsat indsats for at styrke og følge systematisk op på kundetilfredsheden.
- Videreudvikling af produkter og tilbud til kunderne.
- Fortsat fokus på udvikling af personlig rådgivning af kunderne – både fysisk og via internettet.

Partnerfokus

Strategien er udviklet i tæt dialog med bankens partnere og ejere med henblik på at sikre de størst mulige gensidige synergier og værdiskabelse i forbindelse med den videre udvikling af banken og partnerskabs-samarbejdet.

Det er et væsentligt led i den nye strategi, at den fortsatte forretningsudvikling forankres i et bredt og løbende ledelsesmæssigt samarbejde mellem banken og dens partnere.

- Tæt samarbejde med partnerne om fortsat udvikling af produkter og services.
- Partnerseminar i oktober med stor tilslutning, et stærkt boost til strategimplementeringen.
- Deltagelse i en lang række møder, konferencer og faglige events hos de faglige organisationer samt på universiteter og læreanstalter.

- Fortsat fokus på en løbende dialog med partnerne om behov og forventninger til bankens løsninger.
- Professionsspecifik rådgivning introduceres for de første organisationer.

Strategiske fokusområder og opfølgning på strategien i 2019 – fortsat

Udbygning af loyalitetsbankkonceptet

STRATEGISKE MÅL

Vi ønsker at udbygge loyalitetsbankkonceptet, så samarbejdet i endnu højere grad også bliver en katalysator for øget loyalitet mellem de faglige organisationer og deres medlemmer. Det skal blandt andet ske gennem en yderligere udbygning af produkter og services, som både er målrettet eksisterende og potentielle loyalitetsbankkunder. Banken vil blandt andet udvikle koncepter for professionsspecifik rådgivning, som er tilrettelagt efter de enkelte faggruppers særlige behov og udfordringer.

Vi vil også udvikle en række hjælpeværktøjer og særlige rådgivningstilbud blandt andet til håndtering af økonomiske problemer, som også vil blive tilbudt medlemmer af de faglige foreninger og organisationer, som ikke er kunder i banken.

OPFØLGNING PÅ STRATEGI I 2019

- Tre nye loyalitetsbanker er kommet til samarbejdet i 2019.
- Videre arbejde med udvikling og lancering af professionsspecifik rådgivning til kunderne.
- Tilbud om økonomisk rådgivning til medlemmer af de faglige organisationer, der ikke er kunder i banken.

FOKUS I 2020

- Fortsat fokus på at udbygge samarbejdet med flere faglige organisationer.
- Videreudvikling af løsninger, der er målrettet medlemmerne af de faglige organisationer.

Digital udvikling

Vi vil arbejde målrettet videre med den digitale strategi, der skal medvirke til yderligere at forenkle og effektivisere processer i bankens drift og kundebetjening. Det vil blandt andet omfatte en fortsat udvikling af selvbetjeningsløsninger, så kunder, som ønsker det, nemt skal kunne betjene sig selv.

Samtidig er der fokus på at automatisere en række processer i forbindelse med kreditgivning, så rådgiverne får frigivet tid til personlig og målrettet rådgivning.

Endvidere skal bankens formuerådgivning styrkes gennem fortsat udbygning og effektivisering af bankens systemer med henblik på en yderligere forbedring af afkastet.

- Yderligere automatisering af processer.
- Lancering af mobilbetaling, som modtages godt af kunderne.
- Videreudvikling af bankens rådgivningssystem med planlagt lancering af 360-graders platform.
- Fortsat arbejde med digitalisering af bankens kreditvurdering.
- Samarbejde med SDC om forberedelser til lancering af ny mobil- og netbankløsning.
- Samarbejde med SDC om it-sikkerhed og deltagelse i Finans Danmarks cyberpolitiske udvalg.

- Fortsat digitalisering af processer.
- Lancering af udvidelse af bankens rådgivningssystem med mulighed for rådgivning om investeringer, realkredit, pension m.v.
- Fortsat arbejde med udvidelser af digitale kreditvurderingsløsninger.
- Lancering af ny mobil- og netbankløsning.

Vi ønsker at skabe fortsat vækst
i bankens aktiviteter – og skabe
værdi for vores kunder og de
faglige organisationer, der også er
vores aktionærer.

Aktionærforhold

Det er Lån & Spars ambition at tilbyde vores kunder en relevant palette af serviceydelser og at opnå en høj kundetilfredshed – og derigennem skabe basis for fortsat vækst i bankens aktiviteter og et attraktivt afkast til bankens aktionærer. Hovedparten af bankens aktionærer er faglige organisationer, og via loyalitetsbankkonceptet tilbyder vi disse organisationers medlemmer særlige vilkår på deres bankforretninger. Det skaber en værdi for medlemmerne og organisationerne, som kommer ud over afkastet på Lån & Spar-aktien.

Aktieinformation

Aktierne i Lån & Spar er noteret på Nasdaq Copenhagen (ISIN: DK0010201532). Aktierne er udstedt med en stykstørrelse på 100 kr., udstedes til ihænde og giver én stemme pr. aktie a 100 kr., dog med den begrænsning, at ingen aktionær kan afgive flere stemmer, end hvad der svarer til 15 % af aktiekapitalen. Aktierne er frit omsættelige, men banken skal give sit samtykke ved overdragelse af aktier til

en køber, der har eller ved overdragelsen opnår 15 % eller mere af bankens aktiekapital.

Aktiekapitalen i Lån & Spar bestod ved udgangen af 2019 af 3.472.187 aktier a 100 kr. og udgjorde nominelt 347.218.700 kr.

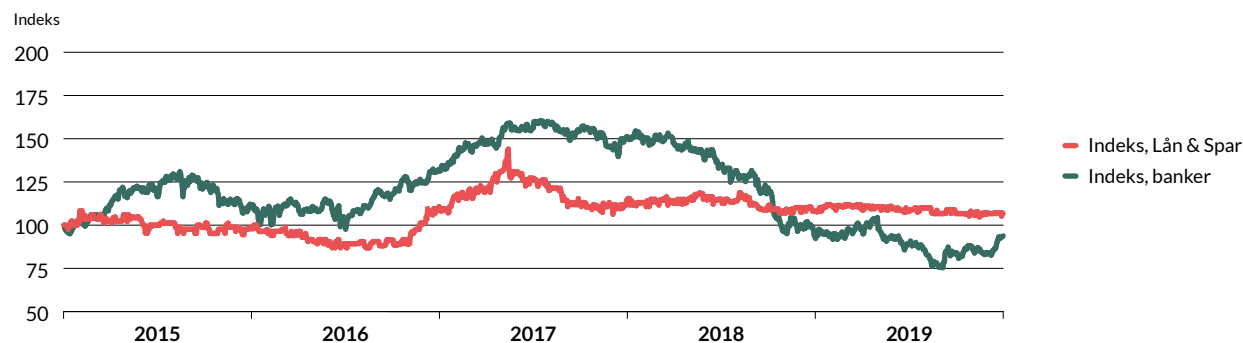
Kursudvikling

Kursen på Lån & Spar-aktien faldt med 1,3 % i 2019 og sluttede året i 448,0, mens indekset for banker noteret på Nasdaq Copenhagen faldt med 0,3 %. Den indekserede kursudvikling for Lån & Spar-aktien sammenlignet med udviklingen i indekset for banker noteret på Nasdaq Copenhagen er vist i grafen nedenfor.

Udbytte

Bestyrelsen indstiller til generalforsamlingen, at der udbetales udbytte svarende til 10 kr. pr. aktie for regnskabsåret 2019.

KURSUDVIKLING

AKTIERELATEREDE NØGLETAL

Nøgletal pr. aktie (kr.)	2019	2018
Årets resultat	50,8	51,4
Indre værdi	555,9	515,4
Udbytte	10,0	10,0
Børskurs/årets resultat	8,8	8,8
Børskurs/indre værdi	0,8	0,9

EJERFORHOLD

Bankens aktionærer omfatter hovedsageligt faglige organisationer og institutionelle investorer. Følgende aktionærer har meddelt, at de ejer 5 % eller mere af aktiekapitalen.

LB Forsikring	14,79 %
Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægesekretærer	11,09 %
Danmarks Lærerforening	10,20 %
Politiforbundet	10,00 %

Investor relations

Det er Lån & Spars ambition at sikre et højt og troværdigt informationsniveau. Banken lægger således vægt på at videregive åben og relevant information til bankens aktionærer og øvrige interessenter, og ønsker samtidig at indgå i en aktiv dialog med disse.

Kommunikationen med investorer, analytikere, pressen og øvrige interessenter finder sted via løbende offentliggørelse af selskabsmeddelelser, investorpræsentationer samt individuelle møder. Information om Lån & Spars resultater og udvikling er tilgængelig på bankens hjemmeside.

Generalforsamling

Den ordinære generalforsamling afholdes mandag den 16. marts 2020 kl. 16.30 på Radisson Blu Scandinavia Hotel, Amager Boulevard 70, 2300 København S.

SELSKABSMEDDELELSER 2019

7. februar 2019	Årsregnskabsmeddelelse 2018
7. februar 2019	Årsrapport 2018
14. februar 2019	Indkaldelse til generalforsamling
18. marts 2019	Forløb af generalforsamling
19. marts 2019	Bankens vedtægter
13. maj 2019	Kvartalsrapport for 1. kvartal 2019
19. august 2019	Halvårsrapport 2019
9. oktober 2019	Opjustering af forventningerne til 2019
5. november 2019	Kvartalsrapport for 1.-3. kvartal 2019

FINANSKALENDER 2020

6. februar 2020	Årsrapport 2019
14. maj 2020	Kvartalsrapport for 1. kvartal 2020
20. august 2020	Halvårsrapport 2020
4. november 2020	Kvartalsrapport for 1.-3. kvartal 2020

Regnskabsberetning

Konklusion

Banken har i 2019 opnået et resultat før skat på 221,7 mio. kr. Det er 45,3 mio. kr. mere end året før. Resultatet før skat forrenter egenkapitalen med 12,0 %.

Basisindtjeningen før nedskrivninger udgør 224,8 mio. kr. i 2019, og er steget 19,1 mio. kr. i forhold til året før. Stigningen er drevet af øgede gebyrindtægter fra en rekordhøj aktivitet med konvertering af kundernes realkreditlån. Netto gebyrindtægterne er således steget 65,0 mio. kr. i forhold til året før. Renteindtægterne er fortsat udfordret af det historisk lave renteniveau, en lav efterspørgsel på bankudlån og kundernes øgede opsparing i indlån. Netto renteindtægter er som følge heraf faldet 11,5 mio. i forhold til året før. Omkostningerne er steget 30,9 mio. kr. svarende til 5,5 %. Nedskrivninger på udlån m.v. udgør 33,3 mio. kr. i forhold til bankens udlån og garantier udgør nedskrivningerne 0,2 %. Efter nedskrivninger udgør basisindtjeningen 191,5 mio. kr., hvilket er en stigning på 7,5 mio. kr.

Øvrige kursreguleringer udgør en gevinst på 31,0 mio. kr. mod et tab året før på 7,0 mio. kr.

Årets resultat udgør 175,2 mio. kr., hvilket indfrier den opjusterede resultatforventning for året. Ledelsen anser de opnåede resultater for tilfredsstillende.

Basisindtjeningen

Det historisk lave renteniveau er fortsat en udfordring i forhold til bankens indtjening. Netto renteindtægter udgør 388,4 mio. kr., hvilket er et fald i forhold til året før på 11,5

mio. kr. Efterspørgslen på bankudlån er lav, hvilket skærper konkurrencen og presser udlånsrenten ned. Herudover fortsætter kunderne med at spare op, hvilket øger bankens overskudslikviditet, der giver banken et rentetab. I 2019 satte banken renten ned på visse indlånsprodukter for at modvirke dette fald i renteindtægterne.

Gebyrer og provisionsindtægter udgør 500,5 mio. kr., hvilket er en stigning på 73,2 mio. kr. i forhold til året før. Denne stigning i gebyrindtægterne skyldes hovedsageligt en rekordhøj aktivitet med konvertering af realkreditlån. Herudover bidrager de seneste års kundetilgang også positivt til udviklingen. Modsat har implementeringen af MiFID II påvirket gebyrindtægterne negativt.

Afgivne gebyrer udgør 59,4 mio. kr., og er steget med 8,2 mio. kr. i forhold til året før.

Samlet udgør netto rente- og gebyrindtægter 831,7 mio. kr. for 2019. Det er en stigning på 6,9 %.

Udgifter til personale og administration er steget 5,5 % og udgør 596,5 mio. kr. Udover den almindelige løn- og prisudvikling skyldes stigningen øgede it-udgifter.

Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver udgør 35,3 mio. kr., hvilket er en stigning på 7,5 mio. kr. Stigningen skyldes beslutning om nedskrivning af visse udviklingsprojekter i 2019.

Resultat af kapitalandele i Invest Administration A/S udgør 7,1 mio. kr.

Når omkostningerne sættes i forhold til indtægterne, er der brugt 74 øre for hver krone, der er tjent.

Nedskrivninger på udlån

Nedskrivninger på udlån m.v. udgør 33,3 mio. kr. Det svarer til 0,2 % af bankens udlån og garantier. Banken har i årets løb ændret de modeller, der beregner det forventede kredittab for udlånet i Sverige og bankens erhvervsudlån. Dette har betydet øgede nedskrivninger, selvom kreditkvaliteten har udviklet sig positivt. Trods effekten af disse modelmæssige ændringer vurderes niveauet for nedskrivninger at være lavt, hvilket tilskrives samfundsøkonomien og det historisk lave renteniveau.

Øvrige kursreguleringer

Øvrige kursreguleringer udgør en kursgevinst på 31,0 mio. kr. mod et kurstab året før på 7,0 mio. kr. Obligationer har givet en kursgevinst på 8,9 mio. kr. Aktier bidrager med 16,2 mio. kr. og afledte finansielle instrumenter med 5,9 mio. kr.

Skat

Skat af årets resultat udgør 46,5 mio. kr., svarende til en effektiv skattesats på 21,0 %.

Årets resultat og udbytte

Årets resultat udgør 175,2 mio. kr. Bestyrelsen indstiller til generalforsamlingen, at der udbetales et udbytte på 10 kr. pr. aktie.

Balance, risikoeksponering og kapitalforhold pr. 31. december 2019

Bankens samlede balance ved udgangen af 2019 udgør 24.686,0 mio. kr. Det er en stigning på 2.952,3 mio. kr. det seneste år, og den er drevet af den store stigning i indlånet.

Udlånet udgør 13.504,5 mio. kr. Det er en stigning for året på 118,1 mio. kr., og skyldes kundetilgang. Når stigningen trods kundetilgangen ikke er større, skyldes det, at kunderne har lånt mindre og har omlagt banklån til realkreditlån. Udlånet er samlet nedskrevet med 126,5 mio. kr. ved udgangen af 2019, hvilket er 14,9 mio. kr. mere end året før. Stigningen skyldes primært ændringer i de modeller, der anvendes til beregning af det forventede kredittab.

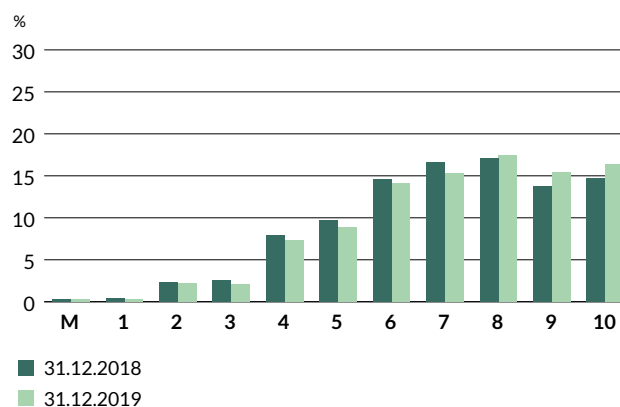
Den maksimale krediteksponering eksklusiv handelsbeholdningen udgør 33.900,7 mio. kr. pr. 31. december 2019. Heraf udgør garantier 4.407,7 mio. kr. og uudnyttede kreditter 7.964,3 mio. kr. Nedenstående tabel viser en fordeling af eksponeringen på typer af modparter.

MAKSIMAL KREDITEKSPONERING

(Mio. kr.)	31.12.2019	31.12.2018
Detail, Danmark	21.272,3	20.956,4
Detail, Sverige	2.301,8	2.059,3
Erhverv	2.228,2	2.302,1
Institut	312,3	270,7
Stat	7.786,1	5.322,1
I alt	33.900,7	30.910,6

Privatkunder i Danmark (Detail, Danmark) udgør 62,7 % af krediteksponeringen. Kreditkvaliteten af denne eksponering er illustreret i grafen nedenfor.

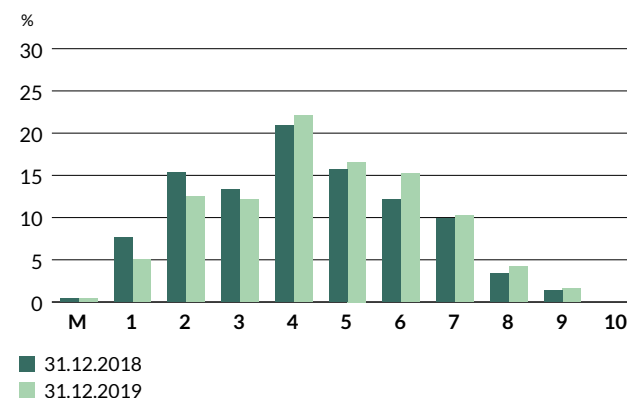
DETAILEKSPONERINGER I DANMARK

Risikoklasserne 5-10, hvor risikoen for tab er meget lille, omfatter 87,6 % af eksponeringen. I forhold til året før er der sket en mindre forskydning af eksponeringen mod risikoklasser med lavere tabssandsynlighed. Misligholdte eksponeringer (M) udgør 0,3 % af eksponeringen.

For Detail, Sverige er 47,9 % af eksponeringen placeret i risikoklasse 5-10. For disse eksponeringer er der sket en større forbedring af kreditkvaliteten. Misligholdte eksponeringer udgør 0,4 % af eksponeringen.

DETAILEKSPONERINGER I SVERIGE

Erhvervseksponeringen omfatter primært udlån til organisationer, institutionelle investorer og liberale erhverv. Erhvervseksponeringerne inddeles efter Finanstilsynets bonitetskategorier til klassificering af eksponeringen efter kreditkvalitet. Fordelingen på de enkelte kategorier er vist i tabellen nedenfor.

ERHVERVSEKSPONERINGEN

(Mio. kr.)	31.12.2019	31.12.2018
3 – utvivlsom god	186,1	272,4
2a – normal	1.298,1	1.204,0
2b – ingen væsentlige svaghedstegn	708,3	782,2
2c – væsentlige svaghedstegn	19,2	29,1
1 – OIK	16,5	14,4
Erhverv i alt	2.228,2	2.302,1

Af erhvervseksponeringen er 66,6 % placeret i kategorierne 3 og 2a, hvor sandsynligheden for tab anses for henholdsvis 'meget lav' og 'lav'.

Statseksponeringen er på et år steget 2.464,0 mio. kr. som følge af det stigende indlånsoverskud, som primært placeres som indestående i Danmarks Nationalbank.

Obligationsbeholdningen udgør 2.451,2 mio. kr. og omfatter stort set udelukkende danske realkreditobligationer, som er kendetegnet ved en lav kreditrisiko.

OBLIGATIONER

(Mio. kr.)	31.12.2019	31.12.2018
Stat	56,5	11,1
Realkredit	2.394,7	2.189,4
Øvrige	0,0	0,0
Obligationer i alt	2.451,2	2.200,5

Renterisikoen, der primært vedrører obligationsbeholdningen, udgør 35,4 mio. kr. ved udgangen af 2019. Dette er en stigning på 5,3 mio. kr. i forhold til året før. Ved en kraftig stigning i renteniveauet vil banken få et væsentligt kurstab. Risikoen skal ses i sammenhæng med det merafkast, der opnås ved investering i obligationer.

Aktiebeholdningen udgør 159,7 mio. kr. Aktieeksponeringen, hvor ikke-afregnede handler medregnes, udgør 155,2 mio. kr. Aktierisikoen kan udtrykkes som et fald i markedsværdien på 12 % af aktieeksponeringen, svarende til en middel negativ markedsudvikling, og vil betyde et kurstab på 18,6 mio. kr.

Nettoeksponeringen i udenlandsk valuta udgør 63,0 mio. kr. mod 35,9 mio. kr. året før.

Indlånet udgør 21.923,1 mio. kr. pr. 31. december 2019. Det er en stigning på 2.658,9 mio. kr. det seneste år. Væksten skyldes kundetilgang og privatkundernes øgede opsparing.

I perioden 2019 til 2023 indføres et særskilt regulatorisk krav om nedskrivningsegne passiver (NEP-krav). Som følge heraf udstedte banken 100,0 mio. kr. senior non-preferred-obligationer i november 2019, der kan medregnes til opfyldelsen af dette krav. Obligationerne har en løbetid på 5 år.

Bankens likviditetsdækning (LCR) udgør 395,0 % ved udgangen af 2019, hvilket skal ses i forhold til et likviditetskrav på 100 %. Bankens likviditetssituation vurderes at være ganske betryggende.

Egenkapitalen udgør 1.917,7 mio. kr. Det er en stigning siden årsskiftet på 136,9 mio. kr. Stigningen skyldes primært årets overskud fratrasket udbetalingen af udbytte for regnskabsåret 2018.

Kapitalgrundlaget er opgjort til 1.894,0 mio. kr. Der er en stigning på 126,8 mio. kr. i forhold til året før.

Risikoeksponeringen er steget 268,1 mio. kr., og udgør 9.011,3 mio. kr.

Kapitalprocenten udgør 21,0, og den egentlige kernekapitalprocent 19,9. Banken har valgt ikke at gøre brug af overgangsordningen vedrørende ændring i anvendt regnskabspraksis for nedskrivninger på udlån 1. januar 2018.

KAPITALFORHOLD

(Mio. kr.)	31.12.2019	31.12.2018
Egentlig kernekapital	1.794,0	1.667,2
Kernekapital	1.794,0	1.667,2
Kapitalgrundlag	1.894,0	1.767,2
Samlet risikoeksponering	9.011,3	8.743,3
Egentlig kernekapitalprocent	19,9 %	19,1 %
Kernekapitalprocent	19,9 %	19,1 %
Kapitalprocent	21,0 %	20,2 %
Samlet krav til kapitalgrundlaget	13,8 %	11,6 %

Kravet til størrelsen af kapitalgrundlaget udgør 13,8 % af risikoeksponeringen. Heraf udgør solvensbehovet 9,9 procentpoint og det kombinerede bufferkrav 3,9 procentpoint. Forskellen op til kapitalprocenten udgør 7,2 procentpoint, og svarer til 648,8 mio. kr. i kapital.

Tilsynsdiamanten

Finanstilsynet har fastsat fem grænseværdier, som det enkelte pengeinstitut, som udgangspunkt, skal holde sig indenfor. Tabellen nedenfor viser tallene ved udgangen af 2019 og de fastsatte grænseværdier

TILSYNSDIAMANTEN

	31.12.2019	Grænseværdi
Store eksponeringer	50,1 %	Mindre end 175 %
Udlånsvækst	0,9 %	Mindre end 20 %
Ejendommeeksponering	0,5 %	Mindre end 25 %
Stabil funding	0,6	Mindre end 1
Likviditet	401,5 %	Større end 100 %

Regnskabsmæssige estimater og skøn

Opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af visse aktiver og forpligtelser er forbundet med estimater og skøn. De fremtidige resultater vil derfor blive påvirket i det omfang, at de faktiske forhold viser sig at afvige fra tidligere estimater og skøn.

Estimater og skøn er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige. Principperne for udøvelse af regnskabsmæssige skøn, der er væsentlige for regnskabsaflæggelsen, er uændret i forhold til tidligere år. De væsentligste regnskabsmæssige skøn knytter sig til nedskrivninger på udlån. Øvrige væsentlige regnskabsmæssige skøn knytter sig til nedenstående poster:

- Fastsættelse af dagsværdien for unoterede aktier.
- Fastsættelse af dagsværdien ved omvurdering af domicilejendomme.
- Nedskrivningstest af goodwill.

Risikoforhold og kapitalstyring

Lån & Spar lægger vægt på, at der er en stor bevidsthed omkring bankens risici i den samlede organisation, og at de risici, som vores aktiviteter er forbundet med, håndteres ansvarligt og kompetent. Der er udarbejdet klare retningslinjer for både vores risiko- og kapitalstyring.

BANKEN ER EKSPONERET OVER FOR FORSKELLIGE RISIKOTYPER, HVORAF DE VÆSENTLIGSTE ER:

Kreditrisiko

Risikoen for tab som følge af, at modparter helt eller delvist misligholder deres betalingsforpligtelser.

Markedsrisiko

Risikoen for tab som følge af, at markedsværdien af bankens aktiver og forpligtelser ændrer sig som følge af ændringer i markedsforholdene.

Likviditetsrisiko

Risikoen for, at banken ikke er i stand til at indfri sine forpligtelser ved hjælp af de normale likviditetsreserver.

Operationel risiko

Risikoen for direkte eller indirekte tab forårsaget af utilstrækkelige eller fejlslagne interne processer og systemer, menneskelige fejl, eller som følge af eksterne begivenheder.

Risikoprofil

Lån & Spars aktiviteter er kendetegnet ved lav risiko. Vi har ikke komplicerede produkter, hvor risici kan være høje eller komplicerede at kvantificere. Vi påtager os risici i henhold til den valgte forretningsmodel samt de strategiske målsætninger. Risikoprofilen afspejler sammenhængen mellem bankens vision, mission og forretningsmodel, og er afstemt i forhold til kapitalgrundlaget.

Kreditrisikoen er den væsentligste risiko. Bankens primære aktivitet har i mange år været målrettet privatkunder i Danmark og særligt medlemmerne af de faglige organisationer, der ejer banken. Kreditrisikoen vedrører primært udlån til ejerboliger og andelsboliger, hvor banken får sikkerhed i boligen. I Danmark har banken herudover en erhvervsportefølje, der hovedsageligt består af faglige organisationer, virksomheder inden for aktionærkredsens brancher og erhvervsdrivende inden for sundhedssektoren, som er behæftet med lav eller ingen risiko. Bankens aktiviteter i Sverige omfatter primært forbrugslån, men også en mindre portefølje af kortkreditter. Der er derfor tale om mindre lån til private kunder uden sikkerhed. Kreditrisikoen er derfor alt andet lige større end for udlån i Danmark.

Når vi låner penge ud, afdækker vi kundens vilje og evne til at betale lånet tilbage. Vi undersøger kundens økonomiske situation i dybden og følger løbende op på, om kundens kreditværdighed ændrer sig. Vi har igennem mange år anvendt egenudviklede modeller til risikoklassificering af privatkunder, og det er derfor en integreret del af vores kreditstyringsproces. Modellerne udvikles løbende, og i 2019 har vi blandt andet implementeret nye modeller for svenske privatkunder og igangsat et større projekt, der skal tilpasse modellerne, så de er i overensstemmelse med nye retningslinjer fra Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA). Implementeringen af retningslinjerne vil påvirke de modeller, der anvendes til risikoklassificering, nedskrivningsberegning og kapitaldækningsformål.

For erhvervsporteføljen anvender banken Finanstilsynets bonitetskategorier til risikoklassificering af kunderne.

I lighed med risici på kreditområdet har banken systemer og procedurer, som håndterer de operationelle, markeds- mæssige og likviditetsmæssige risici, som følger af bankens aktiviteter.

Kapitalkravene forventes at blive skærpet yderligere i takt med implementeringen af nye EU-regler. Vi har igangsat forberedelserne, og arbejdet vil blive intensiveret yderligere i de kommende år.

Kapitalstyring

Styringen af kapitalen er baseret på de opgørelsesmetoder og nøgletal, som er udviklet af Basel-komitéen og indarbejdet i EU's forordning om kapitaldækning.

Ledelsen overvåger løbende bankens kapitalforhold. Opgørelsen af kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapital indberettes til myndighederne. Vi har som led i kapitalstyringen udarbejdet en kapitalplan, der beskriver de generelle principper for kapitalplanlægningen, hvordan kapitalkravet forventes overholdt, og som opstiller en overordnet nøddplan for overholdelse af lovgivningens kapitalkrav.

Kapitalplanen er suppleret med en genopretningsplan, der indeholder en række risikoindikatorer med tilhørende grænseværdier, stresstestscenarier og genopretningstiltag, der skal være med til at sikre, at banken i tide er i stand til at identificere problemer og iværksætte de nødvendige tiltag med henblik på at sikre bankens levedygtighed på længere sigt.

Over perioden 2019-2023 indføres et krav til størrelsen af bankernes nedskrivningsegnete passiver (NEP-krav). Kravet er individuelt og vil blive reguleret årligt af Finanstilsynet. For at sikre, at kravet ikke belaster bankens kapital,

foretog banken i november 2019 en obligationsudstedelse på 100 mio. kr., som er et såkaldt senior non-preferred-instrument. Bankens forventer at foretage lignende udstedelser i takt med indfasningen af NEP-kravet.

Kapitalkravene forventes at blive skærpet yderligere, når Basel-komitéens reviderede regelsæt for beregning af risikoeksponeringen implementeres i EU-lovgivningen. Arbejdet med de nye regler er igangsat og vil blive intensiveret yderligere i de kommende år.

For yderligere detaljeret information om bankens risikoforhold og kapitalstyring henvises til årsrapportens note 2 og 3 samt risikorapporten, som findes på hjemmesiden: lsb.dk/risikorapport_2019.

Corporate Social Responsibility

Lån & Spar er en personlig bank, der arbejder med høj etik i rådgivningen. Banken sætter høje standarder for bankdrift og vil være kundernes trygge valg. Det indebærer, at vi stiller store krav til os selv som finansielle rådgivere, til vores produkter og til vores samarbejdspartnere.

LÅN & SPARS ARBEJDE MED SAMFUNDSANSVAR KAN OPDELES I FIRE HOVEDOMRÅDER:

- **Kunderne**
- **Medarbejderne & Sociale forhold**
- **Marked & Miljø**
- **Ansvarlige investeringer**

Banken har formuleret konkrete mål og politikker for hvert af disse hovedområder, og initiativerne er en fuldt integreret del af den måde, banken driver sin virksomhed på. Først og fremmest ønsker vi at sikre, at vores kunder oplever, at vi skaber værdi for dem – og samtidig ønsker vi at bidrage med viden og erfaring, dér hvor vi kan gøre en samfundsmæssig forskel. Vores ambition er at være med til at skabe finansiell stabilitet, og samtidig tilbyde bæredygtighed i løsninger og serviceydelser i både interne processer og over for eksterne interessenter.

Kunderne

Vi arbejder hver dag med at hjælpe vores kunder til en sund og robust økonomi. Bankens politikker for kredit og rådgivning tager udgangspunkt i en vurdering af kundernes økonomiske situation, vilje og evner, og vi har ikke produkter, der via risikable investeringer kan ramme den private kundes økonomi hårdt. Lån & Spar lægger vægt på at være en personlig bank, hvor tæt dialog og et stort kendskab til kundens økonomiske forhold er med til at sikre en god og bæredygtig økonomi hos vores kunder.

Høj kundetilfredshed er et af bankens overordnede strategiske mål, og vi følger hvert år op på udviklingen.

Medarbejderne & Sociale forhold

Lån & Spar er bevidst om sit ansvar som arbejdsgiver, og har formuleret mål og politikker for medarbejdernes kompetenceudvikling, tilfredshed og en god livsbalance. Målsætningerne har i 2019 været omsat til en række konkrete initiativer med fokus på kompetenceudvikling, arbejdsmiljø, sundhed og trivsel, og initiativerne er fulgt op af en medarbejdertilfredshedsundersøgelse blandt alle bankens medarbejdere. Resultaterne af undersøgelsen har dannet udgangspunkt for formulering af handlingsplaner for alle bankens afdelinger for det fortsatte arbejde i de kommende år.

Banken vil til enhver tid forsøge at opretholde en lige fordeling af mænd og kvinder, idet vi tror på, at samarbejdet fungerer bedst på denne måde. Målsætningen er en fordeling på 60/40 mellem kønnene. Banken opfordrer alle til at søge ansættelse i banken uanset køn, religion og etnisk oprindelse, idet vi ønsker, at bankens medarbejdersammensætning skal afspejle det omgivende samfund. Bankens holdning til ansættelser er under den præmis, at vi altid ansætter den bedst egnede og ikke går ind for kønskvotering til ledende stillinger.

Banken har som mål, at der er en ligelig fordeling mellem kønnene på alle ledelsesniveauer.

Marked & miljø

Lån & Spar Bank er bevidst om det samfundsmæssige ansvar, rollen som betalingsformidler, kapitalformidler og værdipapirhandler medfører. Ansvar afspejles i bankens politikker og ønske om at være en bank, der skaber robuste, økonomiske løsninger i samråd med kunderne.

Alle bankens medarbejdere gennemgår hvert år uddannelse i bankens og sektorens regler for forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering for at sikre, at der ikke hvidvaskes penge i banken. Banken har herudover indbygget en række regler og guidelines i sine forretningsgange, der skal

forhindre, at banken kan anvendes til hvidvask eller andre kriminelle handlinger.

I 2019 har banken oprettet en særskilt afdeling, der udelukkende har fokus på at undgå, at banken misbruges af kriminelle til hvidvask af penge.

Banken ønsker at undgå en unødigt negativ påvirkning af miljøet, og har i 2019 arbejdet målrettet med at nedbringe sin miljøpåvirkning. Dette sker blandt andet ved, at banken har en aftale med Ørsted om levering af vindmøllestrøm og en yderligere digitalisering, som har nedbragt forbruget af papir og print betydeligt.

Banken deltager aktivt i Pengeugen med flere finansielle rådgivere, der underviser 7.-10. klasser i privatøkonomi.

Ansvarlige investeringer

Banken har forretningsgange, som skal sikre, at Lån & Spar til enhver tid lever op til gældende lovgivning i forbindelse med investeringsrådgivning af sine kunder, og at banken lever op til sit samfundsansvar, når banken foretager investeringer i værdipapirer. I 2019 kunne banken for første gang tilbyde kunderne en investeringsforening, hvor der var et særskilt bæredygtigt fokus.

Bankens lovpligtige redegørelse for samfundsansvar findes på hjemmesiden: lsb.dk/CSR_2019.

EN BÆREDYGTIG BANK

Vi er meget bevidste om vores samfundsmæssige ansvar. Det er afspejlet i vores politikker og forretningsmodel – og i vores ønske om at være en bank, der skaber robuste, økonomiske løsninger i samråd med kunderne.

I det kommende år vil vi arbejde videre med indsatsen for at sikre, at vi er og forbliver en bæredygtig bank. Vi vil forholde os til de 17 verdensmål formuleret af FN, de 6 principper for "Responsible Banking" formuleret af UNEP, Finans Danmarks anbefalinger for bæredygtig finans samt UN Pri på investeringsområdet.

Vi vil tage udgangspunkt i de fokusområder, vi allerede arbejder med, og vi vil formulere konkrete mål og aktiviteter, som skal sikre, at vi gør en positiv forskel i samfundet og for vores kunder og medarbejdere.

Corporate Governance

Lån & Spar lægger vægt på at drive virksomhed og indrette sine ledelsessystemer i overensstemmelse med god selskabsledelse, da det vurderes at være en forudsætning for langsigtet værdiskabelse og etablering af troværdighed i forhold til kunder, medarbejdere, aktionærer og øvrige interessenter.

Anbefalinger, gældende love og regulering på området, best practice og interne regler sætter rammen for Lån & Spars selskabsledelse.

Komitéen for god Selskabsledelse har udarbejdet en række anbefalinger, som kan ses på corporategovernance.dk. Komitéens anbefalinger indgår ligeledes som en del af Nasdaq Copenhagens regler for udstedere af aktier. Komitéens anbefalinger er senest blevet revideret i november 2017. Banken følger alle komitéens anbefalinger, med undtagelse af anbefalingerne vedrørende etablering af beredskabsprocedure for overtagelsesforsøg samt udvælgelse, indstilling og valg af kandidater til bestyrelsen, som følges delvist eller ikke følges. At vi ikke lever op til disse anbefalinger skyldes, at der i vores vedtægter er en stemmeretsbegrænsning, som beskytter banken mod uinviterede overtagelsesforsøg, og at det er bankens repræsentantskab, der vælger medlemmer til bestyrelsen.

For at skærpe fokus på de ledelsesmæssige forhold i banksektoren, har Finans Danmark udarbejdet et supplerende ledelseskodex, som med en række anbefalinger går videre end anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse. Banken følger alle anbefalingerne fra Finans Danmark.

På Lån & Spars hjemmeside lsb.dk/corporategovernance_2019 findes en detaljeret beskrivelse af, hvorledes

bestyrelsen forholder sig til anbefalingerne for god selskabsledelse fra Komitéen for god Selskabsledelse og Finans Danmark.

Ledelsesstruktur

Generalforsamling

Generalforsamlingen er Lån & Spars øverste myndighed. Den ordinære generalforsamling afholdes inden fire måneder efter udløbet af regnskabsåret. Ekstraordinær generalforsamling kan indkaldes efter beslutning fra bestyrelsen, de generalforsamlingsvalgte revisorer eller aktionærer, der ejer mindst 5 % af aktiekapitalen. Alle aktionærer har ret til at møde op og har også ret til at få et emne behandlet på generalforsamlingen. Hver aktie giver ret til at afgive én stemme, dog med den begrænsning, at ingen aktionær kan afgive flere stemmer, end hvad der svarer til 15 % af aktiekapitalen. Denne stemmeretsbegrænsning gælder ikke for Lån & Spar Fond. Afgørelser træffes ved simpelt flertal, med mindre andet følger af vedtægterne eller lovgivningen. En ændring af bankens vedtægter kræver således, at mindst 2/3 af de afgivne stemmer er for ændringsforslaget.

Repræsentantskab

Repræsentantskabet fører tilsyn med bestyrelsens og direktionens arbejde. Der afholdes minimum to repræsentantskabsmøder årligt. Repræsentantskabet bliver valgt på den årlige generalforsamling og består af 45-60 medlem-

mer. Ofte indgår de forskellige aktionærgrupper valgforbund om de ønskede kandidater.

Bestyrelse

Bestyrelsen varetager på aktionærernes vegne den overordnede strategiske ledelse, den finansielle og ledelsesmæssige kontrol af selskabet samt foretager løbende vurdering af direktionens arbejde. Det er endvidere bestyrelsens opgave at fastlægge retningslinjer for de væsentligste aktivitetsområder samt at definere arbejdsdelingen mellem bestyrelse og direktion.

Det er repræsentantskabet, der vælger de aktionærvalgte bestyrelsesmedlemmer, og de indstiller typisk formænd for danske lønmodtagerorganisationer som medlemmer, da de har tæt føling med danske lønmodtagere, som udgør en meget stor del af bankens kunder. Efter den ordinære generalforsamling i marts 2019 blev Arne Grevsen, næstformand i Fagbevægelsens Hovedorganisation, valgt som nyt bestyrelsesmedlem, mens Jens Kragh udtrådte af bestyrelsen.

De aktionærvalgte medlemmer er på valg hvert år. Genvalg kan ikke finde sted efter det fyldte 70. år.

Valg af medarbejdervalgte medlemmer følger reglerne i dansk lovgivning. Disse regler giver medarbejderne ret til

at vælge et antal medlemmer til bestyrelsen, der svarer til halvdelen af de aktionærvalgte medlemmer. De medarbejdervalgte medlemmer er på valg hver fjerde år. Der er senest afholdt valg i 2018.

Bestyrelsen består aktuelt af otte generalforsamlingsvalgte (seks mænd og to kvinder) og fire medarbejdervalgte medlemmer.

I henhold til anbefalingerne for god selskabsledelse er alle medlemmerne af bestyrelsen uafhængige med undtagelse af Anders Bondo Christensen, der har været medlem af bestyrelsen i mere end 12 år.

Bestyrelsen udfører sit arbejde i henhold til bankens forretningsorden for bestyrelse og direktion. Forretningsordenen gennemgås og ajourføres årligt af den samlede bestyrelse. Bestyrelsen afholder møder seks gange om året samt efter behov. Der har i 2019 været afholdt otte bestyrelsesmøder.

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, et nomineringsudvalg, et aflønningsudvalg og et risikoudvalg, der udgøres af den samlede bestyrelse. Lars Qvistgaard er formand for revisionsudvalget, mens Anders Bondo Christensen er formand for de øvrige udvalg.

Der sker årligt en evaluering af bestyrelsens arbejde med henblik på at optimere dette og samarbejdet med direktionen. Evalueringen blev i 2019 forestået af Finanssektorens Uddannelsescenter, som ligeledes fremlagde resultaterne

af evalueringen for bestyrelsen. På basis af evalueringen er der udarbejdet et overblik over bestyrelsens kompetencer – både for det enkelte medlem og den samlede bestyrelse – og det er bestyrelsens vurdering, at de nødvendige kompetencer er til stede set i forhold til bankens forretningsmodel og risikoprofil.

Lokalråd

I alle rådgivningscentre uden for Hovedstadsområdet er der etableret et lokalråd. Medlemmerne støtter bankens udvikling og hjælper med at udbrede kendskabet til banken i lokalområdet. Derudover skal de videreformidle opfattelsen af banken i lokalområdet til rådgivningscenterets leder.

Hvert lokalråd består af 7-16 medlemmer fra organisationer i aktionærkredsen. Der afholdes lokalrådsmøder minimum fire gange om året. Medlemmerne vælges af bestyrelsen for et år ad gangen, og rådet udpeger selv en formand og en næstformand.

Direktion

Direktionen varetager den daglige ledelse og har ansvaret for, at banken lever op til vedtægter, lovgivning og de retningslinjer, som bestyrelsen fastlægger.

Bestyrelsen ansætter direktionen, som består af administrerende direktør John Christiansen og bankdirektør Jesper Jenne Schiøler.

Direktionen deltager normalt i bestyrelses- og repræsentantskabsmøder, men har ingen stemmeret.

Vederlag til bestyrelse og direktion

På den ordinære generalforsamling i 2019 blev der vedtaget en opdateret vederlagspolitik. Både vederlagspolitik og den udarbejdede vederlagsrapport findes på lsb.dk. Se endvidere også note 44.

På generalforsamlingen i marts 2020 vil der blive fremlagt en opdateret vederlagspolitik i overensstemmelse med reglerne indeholdt i det reviderede aktionærrettighedsdirektiv og implementeringen af dette i den danske selskabslovgivning, og fra og med 2021 vil der blive udarbejdet en vederlagsrapport i overensstemmelse med de nye regler.

Vederlaget til bestyrelsen udgør et fast årligt honorar, der reguleres med DA's årlige lønstigningstakt, og det godkendes hvert år af generalforsamlingen. Det samlede honorar til bestyrelsen udgjorde i 2019 1,6 mio. kr. Bestyrelsesformandens honorar udgjorde 220 t.kr., for de to næstformænd var honoraret 153 t.kr. og for de øvrige medlemmer 119 t.kr. Formanden for revisionsudvalget fik herudover et tillæg på 35 t.kr.

Aflønningen af direktionen er baseret på en fast løn og pension. I 2019 udgjorde det samlede vederlag til direktionen 6,9 mio. kr., heraf 4,0 mio. kr. til John Christiansen og 2,9 mio. kr. til Jesper Jenne Schiøler. Direktionen modtager ikke bonus.

Ledelse

BESTYRELSE

Bestyrelsens formand:

Formand Anders Bondo Christensen, 60 år

Indvalgt i bestyrelsen den 25. marts 2003.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Formand for nominerings-, aflønnings- og risikoudvalget.

Formand: Danmarks Lærerforening, Lærernes Centralorganisation, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), FK-K, Lærernes Pension, LPA Holding, FS Design og A/S Hotel Frederiksdal.

Bestyrelsesmedlem: Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), Fonden for Entreprenørskab (tidl. Young Enterprise), Ulandssekretariatet, Nordiske Lærerorganisationers Samråd (NLS) og Forhandlingsfællesskabet.

Bestyrelsens 1. næstformand:

Forbundsformand Claus Oxfeldt, 57 år

Indvalgt i bestyrelsen den 9. marts 2015.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Forbundsformand: Politiforbundet.

Næstformand: Statstjenestemændenes Centralorganisation 10 (CO 10).

Bestyrelsesmedlem: Forbrugsforeningen af 1886, Tjenestemændenes Låneforening, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), PFA og Lån & Spar Fond.

Bestyrelsens 2. næstformand:

Formand Lars Qvistgaard, 52 år

Indvalgt i bestyrelsen den 7. marts 2016.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Formand for Revisionsudvalget.

Formand: Akademikerne

Bestyrelsesmedlem: ATP, Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD), Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) og Forhandlingsfællesskabet.

Repræsentantskabsmedlem: Forbrugsforeningen af 1886.

Medlem: Det Økonomiske Råd.

Forbundsformand Jørn Rise Andersen, 63 år

Indvalgt i bestyrelsen den 18. marts 2009.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Forbundsformand: Dansk Told & Skatteforbund.

Bestyrelsesformand: Tjenestemændenes Låneforening.

Bestyrelsesnæstformand: Interesseforeningen.

1. næstformand: Tryghedsgruppen.

Formand: Dansk Told og Skatteforbunds Fælleslegat.

Bestyrelsesmedlem: Tjenestemændenes Forsikring og Fonden af 1844.

Formand Grete Christensen, 62 år

Indvalgt i bestyrelsen den 8. marts 2010.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Formand: Dansk Sygeplejeråd, Sundhedskartellet, Sygeplejerskernes Fritidsboliger A/S, Sygeplejerskernes Samarbejde i Norden SSN, Forbrugsforeningen af 1886 og A/S Knudemosen.

Næstformand: Hotel Koldingfjord A/S, Pensionskassernes Administration A/S (PKA A/S) og Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægesekretærer.

Bestyrelsesmedlem: Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Forhandlingsfællesskabet, Dansk Selskab for Patient-sikkerhed og Ulandssekretariatet.

Øvrige: Dommer i Arbejdsretten.

Næstformand Arne Grevsen, 63 år

Indvalgt i bestyrelsen den 18. marts 2019.

Næstformand: Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH)

Bestyrelsesmedlem: Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD), ATP, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE), Højstrupgård A/S, Højstrupfonden, CEVEA og Arbejdsmarkedets Fond for Udstationerede (AFU).

Forbundsformand Henrik Horup, 56 år

Indvalgt i bestyrelsen den 11. marts 2013.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Forbundsformand: Dansk Jernbaneforbund.

Bestyrelsesformand: Min A-kasse, Tjenestemændenes Forsikring, Interesseforeningen Afd. 1 og Interesseforeningen Afd. 17.

Formand: Brancheorganisationen Luftfart og Jernbane.

Næstformand: Tjenestemændenes Låneforening.

Bestyrelsesmedlem: Branchebestyrelsen Pension Danmark, Sampension (Kundegruppen for Statsansatte), Dan Ejendoms Service A/S, Låneforeningen 1883, Trykhedsgruppen smba og Kapitalforeningen Tryk Invest Funds.

Repræsentantskabsmedlem: Trykhedsgruppen (Syddanmark).

Administrerende direktør Anne Mette Toftegaard, 53 år

Indvalgt i bestyrelsen den 12. marts 2018.

Senest genvalgt den 18. marts 2019.

Administrerende direktør: LB Foreningen FMBA og LB Forsikring A/S.

Bestyrelsesmedlem: Lærernes Pension, Forsikring og Pension, LB-IT A/S og ICMIF (International Cooperative and Mutual Insurance).

Analytiker Carsten Mærsk Clausen, 43 år

Indvalgt i bestyrelsen den 17. marts 2014.

Senest genvalgt den 12. marts 2018.

Medarbejdervalgt.

Bestyrelsesmedlem: Lån & Spar Fond.

Finansiell rådgiver Klaus Jespersen, 47 år

Indvalgt i bestyrelsen den 8. marts 2010.

Senest genvalgt den 12. marts 2018.

Medarbejdervalgt.

Souschef Karsten Poul Jørgensen, 41 år

Indvalgt i bestyrelsen den 17. marts 2014.

Senest genvalgt den 12. marts 2018.

Medarbejdervalgt.

Supportmedarbejder Susan Broager Steffensen, 56 år

Indvalgt i bestyrelsen den 12. marts 2018.

Senest genvalgt den 12. marts 2018.

Medarbejdervalgt.

Bestyrelsesmedlem: Kreds Øst (Finansforbundet)

DIREKTION

Administrerende direktør John Christiansen, 55 år

Tiltrådt den 1. februar 2007.

Bankuddannet.

Merkonom i Finansiering og Kreditvæsen.

Stats.aut. ejendomsmægler.

Næstformand: Skandinavisk Data Center A/S og Lokale Pengeinstitutter.

Bestyrelsesmedlem: Finans Danmark, KAB, VP Securities, Totalkredit og PRAS A/S.

Repræsentantskabsmedlem: Det Private Beredskab.

Bankdirektør Jesper Schiøler, 52 år

Tiltrådt 1. november 1990

Udnævnt til bankdirektør 1. oktober 2005.

Bankuddannet.

HD i Afsætning fra CBS.

Executive MBA fra Scandinavian International Management Institute (SIMI).

Formand: BOKIS A/S.

Bestyrelsesmedlem: Letpension.

Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen

Formålet med bankens interne kontrol og risikostyring i forbindelse med regnskabsaflæggelsen er at sikre, at kvartals-, halvårs- og årsrapport og den interne ledelsesrapportering giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, og aflægges i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen er blandt andet reguleret i Lov om finansiel virksomhed § 71 og i tilhørende vejledning udstedt af Finanstilsynet.

Den interne kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen i Lån & Spar er opdelt i følgende områder:

- Kontrolmiljø.
- Risikovurdering.
- Kontrolaktiviteter.
- Information og kommunikation.
- Overvågning af kontroller.

Kontrolmiljøet omfatter de betingelser, som regnskabsudarbejdelsen og intern kontrol er underlagt. Regnskabsaflæggelsen er ledelsesmæssigt højt prioriteret, hvilket blandt andet afspejler sig i bankens organisering med egne kompetencer inden for økonomi, regnskab, risikostyring og jura.

Risikovurdering er en løbende proces, hvor væsentlige eller risikofyldte forhold af betydning for regnskabsprocessen

identificeres og vurderes. Ledelsens vurdering af, hvilke regnskabsposter, der indeholder væsentlige estimater og skøn, er en del af denne proces, og er nærmere beskrevet i note 1 om anvendt regnskabspraksis. Risikovurderingen er også en løbende proces i de afdelinger, som er involveret i regnskabsaflæggelse, og sker blandt andet ved vurdering af konsekvenserne af ny regnskabsregulering eller ved introduktion af nye bankprodukter.

Kontrolaktiviteterne tager udgangspunkt i risikovurderingen og en detaljeret planlægning forud for regnskabsaflæggelsen med en klar opgave- og ansvarsfordeling på medarbejderniveau.

En central del af kontrolaktiviteterne er traditionelle afstemninger og analyser af de enkelte regnskabsposter og øvrige oplysninger. Til sikring af, at regnskaberne aflægges i overensstemmelse med gældende lovgivning, anvendes tjeklister.

Informationssystem og kommunikation omfatter blandt andet de it-systemer, der bruges ved regnskabsaflæggel-

sen, og som leveres af bankens datacenter, SDC. Lån & Spar har et tæt samarbejde med SDC, som er med til at sikre, at de systemer, der har betydning for regnskabsaflæggelsen, understøtter bankens transaktioner. Samarbejdet sker via bestyrelsesarbejdet i SDC og via ledende medarbejders deltagelse i forretnings- og specialudvalg. Herudover deltagende den interne revision i SDC's systemrevisionsudvalg og indhenter årligt erklæring fra SDC's systemrevisor om it-anvendelsen. Andre vigtige systemer, som har betydning for regnskabsaflæggelsen, er bankens kreditscoresystemer, som banken selv udvikler og driver.

Overvågning af kontroller sker i hele regnskabsprocessen og på forskellige niveauer. I de afdelinger, der er involveret i regnskabsaflæggelsen, er det således en fast procedure, at væsentlige afstemninger og analyser gennemgås af en mere erfaren medarbejder. Ledelsens overvågning omfatter blandt andet gennemgang af regnskaber, budgetopfølgning, analyser og anden ledelsesinformation. Overvågningen af kontroller er desuden en væsentlig del af intern og ekstern revisions arbejde.

Årsregnskab 2019

Indholdsfortegnelse

Resultatopgørelse for 2019	39
Totalindkomstopgørelse for 2019	39
Balance pr. 31. december 2019	40
Egenkapitalopgørelse for 2019	41
Pengestrømsopgørelse for 2019	42

NOTER

Noter – Anvendt regnskabspraksis

1 Anvendt regnskabspraksis	43
----------------------------	----

Noter – Risikostyring

2 Risikostyring	50
-----------------	----

Noter – Kapitalstyring

3 Kapitalstyring	61
------------------	----

Noter – Resultatopgørelse

4 Renteindtægter	64
5 Negative renteindtægter	64
6 Renteudgifter	64
7 Udbytte af aktier m.v.	64
8 Gebyrer og provisionsindtægter	64
9 Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	64
10 Kursreguleringer	64
11 Andre driftsindtægter	64
12 Udgifter til personale og administration	64
13 Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	65
14 Andre driftsudgifter	65
15 Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	65
16 Skat	65
17 Årets resultat pr. aktie	65

Noter – Balance

18 Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	66
19 Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	66
20 Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	66
21 Obligationer til dagsværdi	69
22 Aktier m.v.	69
23 Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	69
24 Immaterielle aktiver	69
25 Domicilejendomme	70
26 Øvrige materielle aktiver	70
27 Andre aktiver	70
28 Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	71
29 Indlån og anden gæld	71
30 Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	71
31 Andre passiver	71
32 Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser	71
33 Udskudt skat	72
34 Hensættelser til tab på garantier	72
35 Andre hensatte forpligtelser	72
36 Efterstillede kapitalindskud	72
37 Aktiekapital	73
38 Værdireguleringer	73
39 Andre reserver	73

Noter – Pengestrømsopgørelse

40 Andre poster uden likviditetseffekt	74
41 Ændring i driftskapital	74

Noter – Supplerende oplysninger

42 Basisindtjening	75
43 Revisionshonorar	76
44 Ledelsens aflønning m.v.	76
45 Dagsværdi af finansielle instrumenter	78
46 Eventualforpligtelser	78
47 Andre forpligtende aftaler	82
48 Sikkerhedsstillelser	82
49 Nærtstående parter	83
50 Selskabsloven § 55	83
51 Regnskabsmæssig sikring	83
52 Netto- og gebyrindtægter og kursreguleringer fordelt på aktiviteter og geografiske markeder	83
53 Segmentoplysninger, geografisk	84
54 Afledte finansielle instrumenter opdelt efter restløbetid	84
55 Hoved- og nøgletal 2015-2019	86

Resultatopgørelse for 2019

Note (1.000 kr.)	2019	2018
4 Renteindtægter	532.628	562.627
5 Negative renteindtægter	41.443	22.116
6 Renteudgifter	102.833	140.628
Netto renteindtægter	388.352	399.883
7 Udbytte af aktier m.v.	2.226	2.334
8 Gebyrer og provisionsindtægter	500.540	427.318
9 Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	59.375	51.188
Netto rente- og gebyrindtægter	831.743	778.347
10 Kursreguleringer	43.852	5.738
11 Andre driftsindtægter	4.940	2.402
12 Udgifter til personale og administration	596.457	565.513
13 Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	35.370	27.886
14 Andre driftsudgifter	789	576
15 Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	33.342	21.783
23 Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	7.113	5.649
Resultat før skat	221.690	176.378
16 Skat	46.445	35.891
Årets resultat	175.245	140.487
17 Årets resultat pr. aktie	50,8	51,4

Totalindkomstopgørelse for 2019

Note (1.000 kr.)	2019	2018
Årets resultat	175.245	140.487
Aktuarmæssige gevinster og tab	279	3.425
Opskrivning af domicilejendomme	0	289
Valutakursregulering af udenlandske enheder	-24.401	-73.867
Regnskabsmæssig sikring af udenlandske enheder	24.489	73.750
16 Skat af anden totalindkomst	1.284	3.494
Anden totalindkomst efter skat	-917	103
Årets totalindkomst	174.328	140.590

Balance pr. 31. december 2019

Note (1.000 kr.)	2019	2018
AKTIVER		
18 Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	419.387	367.113
19 Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	7.675.686	5.181.988
20 Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	13.504.548	13.386.383
21 Obligationer til dagsværdi	2.451.179	2.200.493
22 Aktier m.v.	159.718	157.610
23 Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	16.124	14.011
24 Immaterielle aktiver	87.034	67.549
Grunde og bygninger, i alt	133.181	133.694
25 - Domicilejendomme	133.181	133.694
26 Øvrige materielle aktiver	24.705	20.159
Aktuelle skatteaktiver	11.404	9.066
27 Andre aktiver	176.681	171.610
Periodeafgrænsningsposter	26.355	23.996
Aktiver i alt	24.686.002	21.733.672

Note (1.000 kr.)	2019	2018
PASSIVER		
28 Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	27.985	28.966
29 Indlån og anden gæld	21.923.106	19.264.208
30 Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	100.000	0
31 Andre passiver	582.081	531.608
Periodeafgrænsningsposter	664	878
Gæld i alt	22.633.836	19.825.660
32 Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser	7.870	7.843
33 Hensættelser til udskudt skat	18.766	11.817
34 Hensættelser til tab på garantier	3.729	4.055
35 Andre hensatte forpligtelser	4.151	3.523
Hensatte forpligtelser i alt	34.516	27.238
36 Efterstillede kapitalindskud	100.000	100.000
37 Aktiekapital	347.219	347.219
38 Værdireguleringer	38.256	39.391
- Opskrivningshenslæggelse	45.044	45.020
- Valutaomregningsreserve	-6.788	-5.629
39 Andre reserver	8.402	6.289
- Lovpligtige reserver	8.402	6.289
Overført resultat	1.489.051	1.353.153
Foreslået udbytte	34.722	34.722
Egenkapital i alt	1.917.650	1.780.774
Passiver i alt	24.686.002	21.733.672

Egenkapitalopgørelse for 2019

(1.000 kr.)	Aktie- kapital	Opskriv- ningshen- læggelser	Valutaom- regnings- reserve	Andre reserver	Overført resultat	Foreslået udbytte	Egen- kapital i alt
2019							
Egenkapital, 1. januar	347.219	45.020	-5.629	6.289	1.353.153	34.722	1.780.774
Årets resultat	0	0	0	7.113	133.410	34.722	175.245
Opløsning af reserve ved modtaget udbytte	0	0	0	-5.000	5.000	0	0
Aktuarmæssige gevinster og tab	0	0	0	0	279	0	279
Valutakursregulering af udenlandske enheder	0	0	-24.401	0	0	0	-24.401
Regnskabsmæssig sikring af udenlandske enheder	0	0	24.489	0	0	0	24.489
Skat af anden totalindkomst	0	24	-1.247	0	-61	0	-1.284
Anden totalindkomst i alt	0	24	-1.159	-5.000	5.218	0	-917
Totalindkomst i alt for året	0	24	-1.159	2.113	138.628	34.722	174.328
Udgifter til aktieemission	0	0	0	0	-500	0	-500
Køb af egne aktier	0	0	0	0	-13.174	0	-13.174
Salg af egne aktier	0	0	0	0	10.753	0	10.753
Udbetalt udbytte	0	0	0	0	0	-34.531	-34.531
Udbytte af egne aktier	0	0	0	0	191	-191	0
Transaktioner med ejere i alt	0	0	0	0	-2.730	-34.722	-37.452
Egenkapital, 31. december	347.219	45.044	-6.788	8.402	1.489.051	34.722	1.917.650

(1.000 kr.)	Aktie- kapital	Opskriv- ningshen- læggelser	Valutaom- regnings- reserve	Andre reserver	Overført resultat	Foreslået udbytte	Egen- kapital i alt
2018							
Egenkapital, 1. januar	271.000	44.773	-2.814	7.640	997.856	27.100	1.345.555
Ændring i anvendt regnskabspraksis, nedskrivninger på udlån	0	0	0	0	-24.041	0	-24.041
Skat af ændring i anvendt regnskabspraksis, nedskrivninger på udlån	0	0	0	0	5.289	0	5.289
Justeret egenkapital, 1. januar	271.000	44.773	-2.814	7.640	979.104	27.100	1.326.803
Årets resultat	0	0	0	5.649	100.116	34.722	140.487
Opløsning af reserve ved modtaget udbytte	0	0	0	-7.000	7.000	0	0
Aktuarmæssige gevinster og tab	0	0	0	0	3.425	0	3.425
Opskrivning af domicilejendomme	0	289	0	0	0	0	289
Valutakursregulering af udenlandske enheder	0	0	-73.867	0	0	0	-73.867
Regnskabsmæssig sikring af udenlandske enheder	0	0	73.750	0	0	0	73.750
Skat af anden totalindkomst	0	-42	-2.698	0	-754	0	-3.494
Anden totalindkomst i alt	0	247	-2.815	-7.000	9.671	0	103
Totalindkomst i alt for året	0	247	-2.815	-1.351	109.787	34.722	140.590
Aktieemission	76.219	0	0	0	273.625	0	349.844
Udgifter til aktieemission	0	0	0	0	-7.895	0	-7.895
Køb af egne aktier	0	0	0	0	-11.437	0	-11.437
Salg af egne aktier	0	0	0	0	9.836	0	9.836
Udbetalt udbytte	0	0	0	0	0	-26.967	-26.967
Udbytte af egne aktier	0	0	0	0	133	-133	0
Transaktioner med ejere i alt	76.219	0	0	0	264.262	-27.100	313.381
Egenkapital, 31. december	347.219	45.020	-5.629	6.289	1.353.153	34.722	1.780.774

Pengestrømsopgørelse for 2019

Note (1.000 kr.)	2019	2018
Årets resultat før skat	221.690	176.378
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	35.370	27.886
40 Andre poster uden likviditetseffekt	-6.397	-4.791
Betalte skatter	-43.117	-35.075
41 Ændring i driftskapital	2.330.089	1.446.757
Pengestrømme fra driftsaktivitet	2.537.635	1.611.155
Køb af immaterielle aktiver	-45.073	-28.889
Køb af materielle aktiver	-14.282	-12.024
Salg af materielle aktiver	144	234
Modtaget udbytte fra tilknyttede virksomheder	5.000	7.000
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	-54.211	-33.679
Optagelse af ansvarlig lånekapital	0	100.000
Indfrielse af ansvarlig lånekapital	0	-100.000
Optagelse af obligationslån	100.000	0
Kapitaltilførsel ved aktieemission	-500	341.949
Køb af egne aktier	-13.174	-11.437
Salg af egne aktier	10.753	9.836
Udbetalt udbytte	-34.531	-26.967
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	62.548	313.381
Likviditetsforskydning, netto	2.545.972	1.890.857
Likvider, 1. januar	5.549.101	3.658.244
Likvider, 31. december	8.095.073	5.549.101
Likvider, 31. december		
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	419.387	367.113
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	7.675.686	5.181.988
I alt	8.095.073	5.549.101

Note

Kreditfaciliteter:

Bankens ikke-udnyttede kreditfaciliteter udgør 10.086 t.kr. (2018: 95.202 t.kr.), heraf 10.086 t.kr. mod sikkerhed i værdipapirer (2018: 95.202 t.kr.).

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Årsrapporten er aflagt efter reglerne i Lov om finansiell virksomhed og Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (Regnskabsbekendtgørelsen). Herudover aflægges årsrapporten i overensstemmelse med yderligere danske oplysningskrav til årsrapporter for børsnoterede finansielle selskaber.

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til årsrapporten 2018, bortset fra at negative renteindtægter fra og med regnskabsåret 2019 præsenteres som en særskilt post i resultatopgørelsen, da omfanget af negative renteindtægter ikke længere kan anses for uvæsentligt. Negative renteindtægter har hidtil været præsenteret som renteindtægter i resultatopgørelsen. Sammenligningstal er tilpasset.

Årsregnskabet præsenteres i tusinde danske kroner.

Oplysninger om kommende regnskabsregler

Regnskabsbekendtgørelsen er ændret med virkning fra 1. januar 2020. Med ændringen tilpasses regnskabsbekendtgørelsen til den internationale regnskabsstandard om leasing (IFRS 16). Ændringen betyder, at banken som udgangspunkt skal indregne et leasingaktiv og en leasingforpligtelse fra det tidspunkt, hvor banken opnår brugsret til aktivet. Ved første indregning måles aktivet til nutidsværdien af leasingforpligtelsen inkl. omkostninger. Efterfølgende skal leasingaktivet måles efter samme praksis, som hvis banken havde ejet det leasede aktiv. Leasingforpligtelsen skal ved første indregning måles til nutidsværdien af ikke betalte leasingydelser. Leasingforpligtelsen måles efterfølgende ved, at den regnskabsmæssige værdi forøges med renter af leasingforpligtelsen og reduceres med betalte leasingydelser. Bankens leasingtager i en række aftaler (primært vedrørende erhvervslejemål). Ændringen i regnskabspraksis forventes at øge bankens aktiver og forpligtelser pr. 1. januar 2020 i niveauet 50-75 mio. kr. Ændringen i egenkapitalen og bankens resultater forventes ikke at være væsentlig. Banken forventer ikke at foretage tilpasning af sammenligningstal for tidligere perioder som følge af denne kommende ændring i anvendt regnskabspraksis.

Koncernforhold

Investeringsforvaltningsselskabet Invest Administration A/S er et 100 % ejet datterselskab af Lån & Spar. I forhold til Lån & Spars regnskab anses Invest Administration A/S for at være uvæsentlig og holdes derfor ude af konsolideringen. Da Lån & Spar ikke har andre datterselskaber, er der ikke udarbejdet koncernregnskab.

Note

GENERELT

Indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde banken, at aktivernes værdi kan måles pålideligt, samt at aktiverne er under bankens kontrol. Forpligtelser indregnes i balancen, når banken som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå banken, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt. Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsregnskabet aflægges, og som afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen. I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Segmentoplysninger

Lån & Spar har opdelt sine aktiviteter i de geografiske markeder Danmark og Sverige.

Omregning af fremmed valuta

Årsregnskabet præsenteres i danske kroner, som er bankens funktionelle valuta. Transaktioner i anden valuta end danske kroner omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens kurs. Valutakursreguleringer, der opstår ved afregning eller ved omregning til balancedagens kurs, indregnes i resultatopgørelsen under kursreguleringer. Ikke-monetære aktiver og forpligtelser i fremmed valuta, der ikke omvurdes til dagsværdi, omregnes på transaktionstidspunktet til transaktionsdagens kurs. For udenlandske enheder, hvor den funktionelle valuta afviger fra regnskabsvalutaen, omregnes resultatopgørelsens poster til transaktionsdagens kurs (gennemsnitskurs) og for poster i balancen til balancedagens kurs. De valutakursforskelle, der opstår ved denne omregning, indregnes under valutaomregningsreserve i anden totalindkomst.

Regnskabsmæssig sikring

Ved sikring af valutaomregningsrisikoen af nettoinvesteringer i udenlandske enheder anvendes reglerne om regnskabsmæssig sikring. Andelen af værdireguleringer af sikringsinstrumenter, som vedrører sikringen, indregnes under valutaomregningsreserve i anden totalindkomst, i det omfang de effektivt sikrer mod valutakursændringer i de udenlandske virksomheder.

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS, FORTSAT

Den ineffektive del indregnes i resultatopgørelsen. Ved afhændelse af den udenlandske enhed overføres de akkumulerede værdiændringer til resultatopgørelsen, herunder også valutakursforskelle indregnet under valutaomregningsreserven i forbindelse med omregning af nettoinvesteringen i den udenlandske enhed.

Regnskabsmæssige estimater og skøn

Opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af visse aktiver og forpligtelser er forbundet med estimater og skøn. De fremtidige resultater vil derfor blive påvirket, i det omfang de faktiske forhold viser sig at afvige fra tidligere estimater og skøn. Estimater og skøn er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige. Principperne for udøvelse af regnskabsmæssige skøn, der er væsentlige for regnskabsaflæggelsen, er uændrede i forhold til tidligere år. De væsentligste regnskabsmæssige skøn knytter sig til nedskrivning på udlån og er beskrevet nedenfor.

Nedskrivninger på udlån

For alle finansielle aktiver, som måles til amortiseret kostpris eller dagsværdi gennem anden totalindkomst, foretages nedskrivninger baseret på det forventede kredittab. For kreditforringede udlån foretages en manuel og individuel beregning af det forventede kredittab, mens det forventede kredittab for øvrige udlån er baseret på statistiske modeller. Ved den individuelle beregning er det særligt fastlæggelsen af det mest sandsynlige forløb af fremtidige betalinger, der er forbundet med usikkerhed, idet der skønnes over debitors fremtidige betalingssevne og -vilje samt værdien ved og tidshorizonten for realisation af sikkerheder. Den modelbaserede beregning bygger på antagelser om det enkelte aktivs betalingsstrømme og parameterestimaterne for sandsynligheden for misligholdelse (PD), tabets størrelse givet misligholdelse (LGD) og konverteringsfaktor (CF). Beregningen justeres, så den afspejler fremtidige økonomiske forhold. Der er en særlig usikkerhed forbundet med estimeringen af parameterestimaterne, idet disse bygger på historiske tabserfaringer. Herudover er særligt justeringen for fremtidige økonomiske forhold forbundet med ledelsesmæssige skøn. For oplysninger om nedskrivninger på udlån henvises til note 2, Risikostyring.

Øvrige væsentligste regnskabsmæssige skøn knytter sig til nedenstående poster.

Fastsættelse af dagsværdien for unoterede aktier

Fastsættelse af dagsværdien for unoterede aktier er baseret på værdiansættelsesmetoder, som ikke bygger på observerbare markedsdata, og dagsværdien er som følge heraf forbundet med usikkerhed. For oplysninger om dagsværdireguleringer af unoterede aktier henvises til note 45, Dagsværdi af finansielle instrumenter.

Note

Fastsættelse af dagsværdien ved omvurdering af domicilejendomme

Dagsværdien for domicilejendomme opgøres med assistance fra eksterne eksperter på grundlag af afkastmetoden; en metode der bygger på skøn over den forventede nettolejeindtægt, depositum og forrentningsprocent for den enkelte domicilejendom. Oplysninger om forudsætninger ved omvurdering af domicilejendomme fremgår af note 25, Domicilejendomme.

Nedskrivningstest af goodwill

Værdien af goodwill er baseret på et skøn over det fremtidige frie cash flow fra den pengestrømsfrembringende enhed, som goodwill er allokeret til. Oplysninger om forudsætninger ved nedskrivningstest af goodwill fremgår af note 24, Immaterielle aktiver.

RESULTATOPGØRELSE

Renter, udbytte af kapitalandele, gebyrer og provisioner og kursreguleringer

Renteindtægter og renteudgifter omfatter rentebetalinger samt gebyrer og provisioner m.v. i forbindelse med aftaler om lån. Renteindtægter og renteudgifter periodiseres over lånets løbetid. Renteindtægter på udlån, som er kreditforringet, indtægtsføres alene med et beløb svarende til den effektive rente af det nedskrevne udlån. Negative renteindtægter og positive renteudgifter præsenteres som særskilte poster i resultatopgørelsen.

Udbytter fra investeringer indregnes, når der er erhvervet endelig ret til udbyttet. Dette vil typisk sige på tidspunktet for generalforsamlingens godkendelse af udlodningen fra det pågældende selskab. Dette gælder dog ikke for kapitalandele i tilknyttede virksomheder, som måles efter indre værdis metode, idet der henvises til praksisbeskrivelsen for disse kapitalandele.

Afkast af bankens handelsbeholdning indregnes under henholdsvis renter, udbytte af kapitalandele og kursreguleringer.

Gebyrer og provisioner for løbende ydelser periodiseres over løbetiden. Provisioner for løbende ydelser vedrørende formidling af realkreditlån for Totalkredit indregnes efter modregningsmodellen. Modregningsmodellen giver Totalkredit adgang til at modregne konstaterede tab i realkreditlånets løbetid i de fremtidige løbende provisionsindtægter. Modregning indregnes på tidspunktet for den tabsgivende begivenhed, og årets eventuelle overskydende tab modregnes i fremtidige provisionsindtægter. Øvrige gebyrer og provisioner indregnes, når serviceydelsen er udført.

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS, FORTSAT

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter omfatter regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens hovedaktivitet, herunder indtægter fra udlejning af medarbejdere og udlejning af lokaler.

Udgifter til personale og administration

Udgifter til personale omfatter løn og gager, pensioner, lønsumsafgift samt andre sociale udgifter til bankens personale. Udgifter til administration omfatter udgifter til it, markedsføring, kontorholdsomkostninger og øvrige udgifter forbundet med drift af banken.

Andre driftsudgifter

Andre driftsudgifter omfatter regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens hovedaktivitet, herunder udgifter til Garantiformuen og Afviklingsformuen.

Resultat af kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder omfatter den forholdsmæssige andel af de enkelte virksomheders resultat efter skat.

Skat

Lån & Spar er administrationsselskab i en international sambeskatning med tilknyttede virksomheder og faste driftssteder. Den aktuelle selskabsskat fordeles mellem de sambeskattede selskaber i forhold til disses skattepligtige indkomster med refusion vedrørende skattemæssige underskud. Årets skat, som består af årets aktuelle skat og ændring af udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, anden totalindkomst med den del, der kan henføres til posterings, som er ført på anden totalindkomst, fx skat på opskrivning af domicilejendomme og direkte i egenkapitalen med den del, der kan henføres til posterings, som er ført direkte på egenkapitalen.

Note

BALANCE

Generelt for finansielle aktiver og forpligtelser

Klassifikation og måling

Finansielle aktiver og forpligtelser indregnes på afregningstidspunktet. Indtil afregningstidspunktet indregnes ændringen i værdien af finansielle aktiver og forpligtelser. Ved første indregning måles finansielle aktiver og finansielle forpligtelser til dagsværdi med tillæg af de transaktionsomkostninger, som er direkte forbundet med erhvervelsen eller udstedelsen af det finansielle instrument og fradrag for de modtagne gebyrer og provisioner, der indgår som en integreret del af den effektive rente.

Efter første indregning måles finansielle aktiver til enten:

- Amortiseret kostpris.
- Dagsværdi gennem anden totalindkomst.
- Dagsværdi gennem resultatopgørelsen.

Finansielle aktiver måles til amortiseret kostpris, når den forretningsmæssige målsætning med aktivet er at indkassere de kontraktlige betalinger fra aktivet, og de kontraktlige betalinger udelukkende består af renter og afdrag.

Finansielle aktiver måles til dagsværdi gennem anden totalindkomst, når den forretningsmæssige målsætning med aktivet kan opfyldes ved at indkassere de kontraktlige betalinger fra aktivet eller ved at sælge aktivet, og de kontraktlige betalinger udelukkende består af renter og afdrag.

Finansielle aktiver, som ikke opfylder kriterierne for måling til amortiseret kostpris eller dagsværdi gennem anden totalindkomst, måles til dagsværdi gennem resultatopgørelsen.

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS, FORTSAT

Efter første indregning måles finansielle forpligtelser til amortiseret kostpris, med undtagelse af finansielle forpligtelser i handelsbeholdningen, som måles til dagsværdi gennem resultatopgørelsen.

Ophør af indregning sker på afregningstidspunktet, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra det finansielle aktiv eller den finansielle forpligtelse er udløbet, eller hvis det er overdraget, og banken i al væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten.

Nedskrivninger på udlån

For alle finansielle aktiver, som måles til amortiseret kostpris eller dagsværdi gennem anden totalindkomst, foretages nedskrivninger baseret på det forventede tab. Aktiver, der er omfattet af beregningen af det forventede kredittab, inddeles i tre stadier. Stadie 1 omfatter aktiver, hvor der ikke har været en betydelig stigning i kreditrisikoen i forhold til tidspunktet for første indregning. Stadie 2 omfatter modsat de aktiver, hvor der har været en sådan stigning i kreditrisikoen, mens stadie 3 omfatter de kreditforringede (misligholdte) aktiver. For aktiver i stadie 1 regnes det forventede kredittab med udgangspunkt i en 12 måneders tabssandsynlighed, mens det forventede kredittab for aktiver i stadie 2 og 3 regnes med udgangspunkt i aktivets forventede levetid. For aktiver i stadie 1 og 2 anvendes en modelbaseret beregning af det forventede kredittab. For stadie 3 aktiver foretages en manuel og individuel beregning af det forventede kredittab. Modelberegningen tager udgangspunkt i aktivernes betalingsstrømme og følgende modelberegnete parameterestimer:

- Sandsynlighed for misligholdelse de næste 12 måneder (PD_{12}).
- Sandsynlighed for misligholdelse i aktivets levetid (PD_{Liv}).
- Tabets størrelse givet misligholdelse (LGD).
- Konverteringsfaktor (CF).

Det forventede kredittab beregnes som eksponeringens størrelse givet misligholdelse (EAD) gange sandsynligheden for misligholdelse gange tabets størrelse givet misligholdelse.

Note

For privatkunder er parameterestimerne baseret på bankens egne modeller, mens parameterestimerne for aktiver med andre modparter er baseret på modeller udviklet i samarbejdet med bankens datacenter, SDC. Parameterestimerne bygger på historiske data, som justeres, så de afspejler fremtidige økonomiske forhold. Til at understøtte dette anvendes en makroøkonomisk regressionsmodel, som er udviklet og drives af foreningen Lokale Pengeinstitutter.

Kriterierne, der fastlægger, hvornår der er sket en betydelig stigning i kreditrisikoen, og aktivet derfor skifter fra stadie 1 til stadie 2, har stor betydning for størrelsen af det forventede kredittab.

For aktiver med en PD_{12} ved første indregning på under 1 % anses en fordobling eller mere af PD_{Liv} og en stigning i PD_{12} på 0,5 procentpoint eller mere for en betydelig stigning i kreditrisikoen. For aktiver med en PD_{12} ved første indregning lig med eller over 1 % skal der ligeledes være sket en fordobling eller mere af PD_{Liv} eller en stigning i PD_{12} på 2 procentpoint eller mere.

Herudover vurderes kreditrisikoen at være steget betydeligt, hvis låntager har været i restance i mere end 30 dage, uden at særlige forhold gør, at man kan se bort herfra.

Et aktiv anses for kreditforringet, hvis banken anser det for usandsynligt, at kunden indfrier sin forpligtelse over for banken, eller kunden har været i restance eller overtræk med mindst 1.000 kr. i mindst 90 dage. Identificering af kreditforringede aktiver er baseret på følgende indikatorer:

- Kunden har betydelige økonomiske vanskeligheder.
- Kunden har ikke overholdt afviklingsaftaler.
- Kundens lånevilkår er lempet som følge af økonomiske vanskeligheder.
- Det er sandsynligt, at kunden går konkurs eller bliver underlagt anden form for økonomisk rekonstruktion.

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS, FORTSAT

Hensættelse til tab på garantier og uudnyttede kreditter

For garantier og uudnyttede kreditter foretages hensættelse til tab baseret på det forventede tab opgjort som for finansielle aktiver. Garantier og uudnyttede kreditter måles dog ikke lavere end den provision/præmie, som banken har modtaget for at påtage sig forpligtelsen, hvor provisionen/præmien periodiseres over løbetiden. Hensættelse til tab på garantier indregnes som en særskilt post i balancen, mens hensættelse til tab på uudnyttede kreditter indregnes under posten andre hensatte forpligtelser.

Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker/tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker

Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker omfatter tilgodehavender hos andre kreditinstitutter samt tidsindskud i centralbanker, og måles ved første indregning til dagsværdi med tillæg af transaktionsomkostninger og fradrag af modtagne gebyrer og stiftelsesprovisioner. Efterfølgende måles tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker til amortiseret kostpris fratrukket forventede kredittab.

Udlån

Udlån omfatter tilgodehavender hos privatpersoner og virksomheder, som ikke er kreditinstitutter. Ved første indregning måles udlån til dagsværdi med fradrag for lånegebyrer og provisioner. Efterfølgende måles udlån til amortiseret kostpris fratrukket forventede kredittab.

Obligationer og aktier

Ved første indregning måles obligationer og aktier i handelsbeholdningen til dagsværdi, som er kostprisen fratrukket transaktionsomkostninger. Obligationer og aktier i handelsbeholdningen måles efterfølgende til dagsværdi. Aktier, som ikke indgår i handelsbeholdningen, måles ligeledes til dagsværdi. Dagsværdien for børsnoterede obligationer og aktier, der handles på aktive markeder, fastsættes ud fra lukkekursen på balancedagen. Aktier, som ikke indgår i handelsbeholdningen, omfatter hovedsageligt aktier i forskellige sektorselskaber, hvor det ved aftale er fastsat, til hvilken kurs aktierne kan handles mellem aktionærerne. For disse aktier fastsættes dagsværdien ud fra den aftalte kurs. For øvrige unoterede aktier fastsættes dagsværdien ud fra tilgængelige oplysninger om handler eller ved anvendelse af kapitalværdiberegninger.

Note

Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder indregnes og måles efter den indre værdis metode. Andele af virksomhedernes resultat efter skat indregnes i resultatopgørelsen under resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder. Andele af tilknyttede virksomheders egenkapitalbevægelser indregnes direkte på egenkapitalen.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter omfatter terminsforretninger, som ved første indregning måles til dagsværdi, som er kostprisen fratrukket transaktionsomkostninger. Efterfølgende måles afledte finansielle instrumenter til dagsværdi. Dagsværdien opgøres efter almindelig anerkendte metoder, der bygger på markedsbaserede parametre. Ændringen i dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen under kursreguleringer. Instrumenter med positiv dagsværdi indregnes under andre aktiver, mens instrumenter med negativ dagsværdi indregnes under andre passiver.

Immaterielle aktiver

Immaterielle aktiver omfatter goodwill, kunderelationer, afståelsesrettigheder og egenudviklet software. Immaterielle aktiver måles ved første indregning til kostpris, som er omkostninger, der direkte kan henføres til de immaterielle aktiver. Efterfølgende måles immaterielle aktiver som udgangspunkt til kostprisen med fradrag af afskrivninger over aktivets økonomiske levetid. Såfremt genindvindingsværdien af de immaterielle aktiver er mindre end den regnskabsmæssige værdi, nedskrives aktivet over resultatopgørelsen. Den skønnede økonomiske levetid for de enkelte immaterielle aktiver er anført nedenfor.

Goodwill

Goodwill fremkommer ved virksomhedsovertagelser, og består af forskelsværdien mellem kostprisen og dagsværdien af overtagne nettoaktiver på overtagelsestidspunktet. Goodwill testes for værdiforringelse, såfremt der er objektive indikationer på værdiforringelsen, dog mindst én gang årligt, og nedskrives til genindvindingsværdien over resultatopgørelsen, såfremt den regnskabsmæssige værdi af den pengestrømsfrembringende enheds nettoaktiver overstiger genindvindingsværdien. Der afskrives ikke på goodwill.

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS, FORTSAT

Kunderelationer

Kunderelationer erhvervet ved virksomhedsovertagelse afskrives lineært over den forventede økonomiske brugstid, der ikke overstiger 10 år. Den økonomiske brugstid afhænger af kundeloyaliteten og revurderes årligt.

Afståelsesrettigheder

Afståelsesrettigheder afskrives lineært over den forventede brugstid, der sædvanligvis udgør 5 år.

Egenudviklet software

Egenudviklet software indregnes på baggrund af afholdte udviklingsomkostninger og afskrives lineært over den forventede brugstid, der sædvanligvis udgør 3-6 år.

Grunde og bygninger

Domicilejendomme

Domicilejendomme er ejendomme, hvorfra der drives bankvirksomhed, eller som på anden måde indgår i den primære drift. Domicilejendomme måles ved første indregning til kostpris inklusive handelsomkostninger. Domicilejendomme måles efterfølgende til omvurderet værdi, som er dagsværdien på omvurderingstidspunktet med fradrag af efterfølgende afskrivninger og tab ved værdiforringelse. Afskrivninger foretages lineært over den forventede brugstid, der sædvanligvis udgør 50 år. Afskrivningsgrundlaget er omvurderet værdi med fradrag af forventet restværdi efter afsluttet brugstid. Der afskrives ikke på grunde. Fald i den omvurderede værdi indregnes i resultatopgørelsen, med mindre faldet modsvarer en værdistigning, der tidligere er indregnet direkte på egenkapitalen. Stigninger indregnes i bankens totalindkomst og bindes under egenkapitalen i posten opskrivningshenlæggelser.

Opskrivninger, der modsvarer en tidligere foretagen nedskrivning på samme ejendom, indregnes i resultatopgørelsen.

Øvrige materielle aktiver

Ved første indregning måles øvrige materielle aktiver til kostpris inklusive omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen samt eventuelle omkostninger til klargøring af aktivet, indtil det tidspunkt hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Efterfølgende måles øvrige materielle aktiver til kostpris med fradrag af afskrivninger over den økonomiske levetid, der sædvanligvis udgør 3-10 år.

Note

Andre aktiver

Andre aktiver omfatter aktiver, der ikke indplaceres under de øvrige aktivposter. Andre aktiver omfatter positiv markeds værdi af spotforretninger og afledte finansielle instrumenter, som ved første indregning og efterfølgende måles til dagsværdi. Andre aktiver omfatter også tilgodehavende renter og andre aktiver, som forfalder til betaling efter regnskabsårets afslutning. Disse poster måles ved første indregning til kostpris og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker indregnes til dagsværdi svarende til modtaget vederlag med fradrag af afholdte direkte henførbare transaktionsomkostninger. Efterfølgende måling sker til amortiseret kostpris.

Indlån

Indlån omfatter gæld til privatpersoner og virksomheder, som ikke er kreditinstitutter, fx almindelige indlån, tidsindskud og særlige indlånsformer. Ved første indregning måles indlån til dagsværdi og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Udstedte obligationer

Udstedte obligationer måles ved første indregning til dagsværdi og efterfølgende til amortiseret kostpris. Der foretages modregning af beholdninger af egne udstedte obligationer.

Skat

Aktuelle skatteaktiver og aktuelle skatteforpligtelser indregnes i balancen opgjort som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst reguleret for betalt acontoskat. Udskudt skat indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser. Udskudt skat opgøres på grundlag af gældende skattelovgivning og satser, og afspejler den måde, hvorpå banken på balancedagen forventer at genindvinde eller afvikle den regnskabsmæssige værdi af sine aktiver og forpligtelser. Udskudte skatteaktiver indregnes i balancen med den værdi, hvortil aktivet forventes at kunne realiseres. Ændring i udskudt skat, som følge af ændringer i skattesatsen, indregnes i resultatopgørelsen.

Noter – Anvendt regnskabspraksis

Note

1 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS, FORTSAT

Andre passiver

Andre passiver omfatter passiver, der ikke indplaceres under de øvrige passivposter. Andre passiver omfatter negativ markedsværdi af spotforretninger og afledte finansielle instrumenter, som ved første indregning og efterfølgende måles til dagsværdi. Andre passiver omfatter også skyldige renter og andre forpligtelser, som forfalder til betaling efter regnskabsårets afslutning. Disse poster måles ved første indregning til kostpris og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter omfatter indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser omfatter pensionsforpligtelser, udskudt skat, hensættelse til tab på garantier samt andre hensatte forpligtelser, der er uvisse med hensyn til størrelse eller tidspunkt for afvikling, hvor det er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på bankens økonomiske ressourcer, og forpligtelsen kan måles pålideligt. Forpligtelsen måles som det bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne. For ydelsesbaserede pensionsordninger indregnes kapitalværdien af de fremtidige ydelser som en hensat forpligtelse. Der foretages årligt en aktuarmæssig opgørelse af kapitalværdien. Årets regulering af kapitalværdien indregnes i resultatopgørelsen, med undtagelse af aktuarmæssige gevinster og tab, der indregnes i anden totalindkomst. Hensættelse til tab på garantier og uudnyttede kreditter er beskrevet i afsnittet Generelt for finansielle aktiver og forpligtelser.

Efterstillede kapitalindskud

Efterstillede kapitalindskud er gældsforpligtelser i form af ansvarlig lånekapital, som i tilfælde af bankens likvidation eller konkurs først fyldestgøres efter de almindelige kreditorkrav. Efterstillede kapitalindskud måles ved første indregning til dagsværdi og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Egenkapital

Aktiekapital

Aktier klassificeres som egenkapital, når der ikke er nogen forpligtelse til at overføre kontanter eller andre aktiver. Aktiekapital omfatter den nominelle aktiekapital, mens en eventuel overkurs medregnes under overført resultat.

Note

Udbytte

Forslag til udbytte for regnskabsåret indregnes under egenkapitalen på balancedagen og som en gældsforpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på generalforsamlingen.

Egne aktier

Køb og salg af egne aktier samt udbytte fra disse indregnes direkte på egenkapitalen under overført overskud.

Valutaomregningsreserve

Valutaomregningsreserven omfatter forskelsbeløb opstået ved omregning af resultat og nettoinvesteringen i udenlandske enheder fra enhedens funktionelle valuta til danske kroner. Herudover indgår valutakursreguleringer af finansielle kontrakter, som indgår i den regnskabsmæssige sikring af nettoinvesteringer i udenlandske enheder.

Lovpligtige reserver

Lovpligtige reserver omfatter værdireguleringer af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder efter indre værdis metode. Reserven reduceres med udbytteudlodninger til moderselskabet, andre egenkapitalbevægelser i tilknyttede og associerede virksomheder samt ved hel eller delvis realisation af kapitalandelene.

PENGESTRØMSOPGØRELSE

Pengestrømsopgørelsen præsenteres efter den indirekte metode, og viser pengestrømme for året fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet samt likvider ved årets begyndelse og slutning. Pengestrømme fra driftsaktiviteter opgøres som driftsresultatet, reguleret for ikke-kontante driftsposter og ændring i driftskapital.

Pengestrømme fra investeringsaktiviteter omfatter køb og salg af immaterielle og materielle aktiver.

Pengestrømme fra finansieringsaktiviteter omfatter ændringer i aktiekapital og efterstillede kapitalindskud samt udbetaling af udbytte.

Likvider omfatter kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker, tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker samt obligationsbeholdninger med løbetid på under 3 måneder fra tidspunktet for anskaffelsen.

Noter – Risikostyring

Note

2 RISIKOSTYRING

2.1 RISIKOTYPER, MÅLSÆTNING OG STRATEGI SAMT ORGANISERING AF RISIKOSTYRING

Risikotyper

Banken er eksponeret over for forskellige risikotyper. De væsentligste risikotyper er:

- Kreditrisiko: Risikoen for tab som følge af, at modparter helt eller delvist misligholder deres betalingsforpligtelser.
- Markedsrisiko: Risikoen for tab som følge af, at markedsværdien af bankens aktiver og forpligtelser ændrer sig som følge af ændringer i markedsf forholdene.
- Likviditetsrisiko: Risikoen for, at banken ikke er i stand til at indfri sine forpligtelser ved hjælp af de normale likviditetsreserver.
- Operationel risiko: Risikoen for direkte eller indirekte tab forårsaget af utilstrækkelige eller fejlslagne interne processer og systemer, menneskelige fejl eller som følge af eksterne begivenheder.

Målsætning og strategi

Lån & Spar har en målsætning om at identificere alle de væsentlige risici, som banken er eksponeret overfor med henblik på optimering af indtjening i forhold til risiko.

Organisering af risikostyring

Bankens bestyrelse har det overordnede ansvar for afgrænsning og styring af bankens risici. Det er bestyrelsen, som fastlægger målsætning og strategi for risikostyring, samt tager stilling til de overordnede begrænsninger og retningslinjer for de risikotyper, som banken påtager sig. Bestyrelsen følger løbende op på, at banken drives på betryggende vis og i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte risikopolitikker og retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering, der er relevant i forhold til bestyrelsens ansvar.

Bestyrelsens revisionsudvalg er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Revisionsudvalget har blandt sine opgaver at overvåge og vurdere effektiviteten af bankens interne kontrol- og risikostyringssystemer. Dette sker blandt andet ved skriftlig og mundtlig rapportering til udvalget samt ved udvalgets behandling af revisionsrapporter på området.

Bestyrelsens risikoudvalg er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Udvalget har til opgave at rådgive bestyrelsen om bankens overordnede nuværende og fremtidige risikoprofil og strategi og at bistå bestyrelsen, med at påse, at bestyrelsens risikostrategi implementeres korrekt i organisationen. Risikoudvalget vurderer, om de finansielle produkter og tjenesteydelser, som banken handler med, er i overensstemmelse med bankens forretningsmodel og risikoprofil, herunder om der er en sammenhæng mellem indtjening og risiko. Risikoudvalget vurderer desuden bankens aflønningsstruktur i forhold til, om denne tager højde for bankens risici, kapital og likviditet.

Direktionen har ansvar for den daglige ledelse, herunder at banken drives i overensstemmelse med de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer. Direktionen har det daglige ledelsesmæssige ansvar for, at

Note

banken kun påtager sig risici, som banken forstår og kan gennemskue konsekvensen af. Direktionen har ansvar for risikorapporteringen til bestyrelsen. Direktionen modtager løbende rapportering om udviklingen i bankens risici samt overholdelsen af bankens politikker og retningslinjer.

Kreditudvalget er et internt udvalg, organisatorisk placeret under direktionen, bestående af direktion samt ledende medarbejdere fra relevante afdelinger. Kreditudvalgets væsentligste rolle er at fastlægge den detaljerede kreditrisikopolitik ud fra de politikker, som bestyrelsen har besluttet. Kreditudvalget følger løbende op på udviklingen i bankens risici og varetager risikorapporteringen til bestyrelsen. Kreditudvalget har desuden ansvar for bankens risikomodeller, herunder overvågning af modellernes performance samt godkendelse af eventuelle justeringer i modellerne. Kreditudvalget modtager løbende den rapportering, der er relevant i relation til Kreditudvalgets overvågning af bankens modeller samt udviklingen i bankens risici.

Likviditetsudvalget er et internt udvalg, organisatorisk placeret under direktionen, bestående af direktion samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Likviditetsudvalget har ansvar for den løbende opfølgning på bankens likviditetssituation samt iværksættelse af nødvendige tiltag i overensstemmelse med beredskabsplanen for likviditet.

Kapitaludvalget er et internt udvalg, som organisatorisk er placeret under direktionen, bestående af direktion samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Kapitaludvalget har ansvar for at overvåge bankens kapitalforhold og foretage de nødvendige tiltag i forhold til at sikre, at bankens kapital er i overensstemmelse med bankens målsætning.

Risikostyring er en central enhed under den risikoansvarlige, som er ansvarlig for bankens overvågning af kredit-, markeds-, likviditets-, og operationel risiko, herunder overvågning af de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer samt overholdelse af direktionens videredelegerede beføjelser. Risikostyring refererer til direktionen.

Udvalget for operationel risiko er et internt udvalg, som organisatorisk er placeret under direktionen, bestående af direktionen samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Udvalget har ansvaret for at overvåge bankens operationelle risici samt at implementere politikker og retningslinjer for operationel risiko.

Compliance har til opgave at overvåge risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab som følge af manglende overholdelse af finansiell lovgivning samt bankens interne retningslinjer. Compliance refererer til direktionen.

Intern revision refererer til bestyrelsen og udfører kontrol af bankens risikostyringsprocesser, herunder om bankens procedurer lever op til loven, og om de anvendes korrekt. Intern revision rapporterer resultaterne af kontrollerne til bestyrelse og direktion.

Noter – Risikostyring

Note

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.2 KREDITRISIKO

Styring og overvågning af kreditrisiko

Bestyrelsen fastlægger de overordnede rammer og retningslinjer for kreditrisici, der styres ved hjælp af kreditpolitikken, forretningsgange, bevillingsinstrukser m.v. Bestyrelsen forelægges løbende bankens største engagementer til bevilling eller orientering. Bankens system til klassifikation af kunder er indarbejdet i bevil-
lingsstrukturen, hvilket bidrager til øget styring af bankens risici.

Ansvar for, at politikker og forretningsgange i forbindelse med kreditvurderingen overholdes, er placeret i Kreditafdelingen. Overvågning og kontrol af kreditvurderingsprocessen varetages af Risikostyring, hvilket blandt andet inkluderer bankens ratingsystem samt anvendelsen af dette. Risikostyring har ligeledes til opgave at følge udviklingen i kreditrisici, herunder vurdere tab og nedskrivninger.

Bestyrelsen informeres hvert kvartal om bankens kreditrisiko. Rapportering til Kreditudvalget foretages også kvartalsvist, men i en mere detaljeret form end den, der forelægges bestyrelsen.

Styringen af kreditrisikoen tager udgangspunkt i en opdeling af eksponeringen efter følgende modpartsseg-
menter:

- Detail, Danmark.
- Detail, Sverige.
- Erhverv.
- Institut.
- Stat.

Kreditvurdering

Kreditvurdering af kunden bygger på en vurdering af kundens indkomst- og formueforhold, forventet fremtidig tilbagebetalingsevne og økonomisk adfærd.

Banken har i mange år anvendt et egenudviklet ratingsystem til kreditvurdering af privatkunder. Kunderne ind-
placeres ved bevilling i en af bankens 10 risikoklasser efter sandsynligheden for misligholdelse (PD). Risikoklas-
sifikationen er et centralt redskab i bankens kreditstyring og anvendes blandt andet ved kreditvurdering af
kunder, overtræksbehandling og i opgørelsen af nedskrivninger og hensættelser. Derudover er de indarbejdet i
bevillingsstrukturen, så det alene er Kreditafdelingen, der kan bevilge udlån til kunder med høj risiko.

Ansøgning fra erhvervskunder, herunder også offentlige myndigheder og finansielle virksomheder, behandles
af rådgiverne i Erhvervsafdelingen.

Note

Måling af kreditrisiko

Banken anvender avancerede statistiske modeller til måling af kreditrisikoen på privatkunder. Modellerne er
baseret på følgende risikoparametre:

- Sandsynlighed for misligholdelse (PD).
- Tabets størrelse givet misligholdelse (LGD).
- Eksponeringens forventede størrelse ved misligholdelse (EAD).

Parametrene bygger på historisk information om bankens kunder. Bankens ratingsystem inddeler kunderne i
10 risikoklasser, hvor risikoklasse 1 er de kunder, hvor der er størst sandsynlighed for, at de misligholder deres
forpligtelser over for banken, og risikoklasse 10 er de kunder, der har den laveste sandsynlighed. Kunder, der
misligholder deres forpligtelser over for banken, placeres i en gruppe for sig.

Der foretages backtest af de statistiske modeller samt de parameterestimer, som modellerne bygger på.

Der anvendes på nuværende tidspunkt ikke avancerede statistiske modeller til risikoklassificering af erhvervs-
kunder. For at understøtte kreditstyringen anvender banken Finanstilsynets klassifikationsmodel, som består
af 5 risikoklasser, hvor 1 er misligholdte engagementer og 3 er engagementer med meget lav risiko.

Modtagne sikkerheder

For at reducere kreditrisikoen tilstræber banken at opnå mest mulig sikkerhed for kundernes engagementer.
Der tages sikkerhed i kundens fysiske aktiver, garantier m.m.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.2 KREDITRISIKO, FORTSAT

Maksimal krediteksponering	2019	2018
<i>Balanceførte poster:</i>		
Anfordringstilgodehavender hos centralbanker	343.138	294.706
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	7.675.686	5.181.988
Udlån	13.504.548	13.386.383
Andre finansielle aktiver	5.390	5.906
<i>Ikke-balanceførte poster:</i>		
Garantier	4.407.701	4.109.094
Uudnyttede kreditter	7.964.267	7.932.479
I alt	33.900.730	30.910.556
<i>Handelsbeholdning:</i>		
Obligationer	2.451.179	2.200.493
Andre finansielle aktiver	18.483	33.958
I alt	2.469.662	2.234.451

For oplysninger om kreditkvaliteten af obligationer henvises til note 21, Obligationer.

Krediteksponering fordelt på modparter:	2019	2018
Detail, Danmark	21.272.326	20.956.442
Detail, Sverige	2.301.804	2.059.268
Erhverv	2.228.156	2.302.129
Institut	312.353	270.659
Stat	7.786.091	5.322.058
I alt	33.900.730	30.910.556

Note (1.000 kr.)

Krediteksponering for Detail, Danmark fordelt på risikoklasser

Risikoklasse:	Sandsynlighed for misligholdelse (PD)	2019	2018
<i>Misligholdte engagementer</i>	100,00 %	65.733	59.570
1	23,36 %	69.849	93.046
2	5,55 %	479.255	476.455
3	2,54 %	452.119	544.098
4	1,35 %	1.568.679	1.649.837
5	0,88 %	1.884.577	2.037.303
6	0,45 %	3.003.900	3.058.787
7	0,32 %	3.255.866	3.476.984
8	0,14 %	3.717.142	3.593.115
9	0,10 %	3.290.863	2.889.216
10	0,07 %	3.484.343	3.078.031
I alt		21.272.326	20.956.442

Misligholdelse er efter kapitaldækningsreglerne til stede, hvis banken anser det for usandsynligt, at kunden indfrier sine forpligtelser over for banken, eller kunden har været i restance eller overtræk med mindst 1.000 kr. i mindst 90 dage. Kunder, der misligholder sine forpligtelser, flyttes automatisk til risikoklassen 'Misligholdte engagementer'. Hvis kunden er en del af en husstand, for eksempel gift med en anden af bankens kunder, er det hele husstanden, der nedgraderes. Hovedparten af bankens udlån er placeret i risikoklasserne 5-10, hvor der er meget lille sandsynlighed for tab, og denne andel er lidt højere end i 2018. Misligholdte eksponeringer er steget sammenlignet med 2018.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.2 KREDITRISIKO, FORTSAT

Krediteksponering for Detail, Sverige fordelt på risikoklasser

Risikoklasse:	Sandsynlighed for misligholdelse (PD)	2019	2018
Misligholdte engagementer	100,00 %	9.870	7.903
1	21,66 %	115.088	158.126
2	3,52 %	286.979	315.050
3	1,66 %	278.894	274.723
4	0,92 %	509.559	430.048
5	0,50 %	381.625	322.394
6	0,31 %	349.292	249.588
7	0,25 %	236.489	203.844
8	0,13 %	96.433	68.765
9	0,09 %	37.575	28.827
10	-	0	0
I alt		2.301.804	2.059.268

I 2019 har banken implementeret en forbedret PD-model for detailkunder i Sverige. Sammenligningstal er tilpasset efter den nye model.

Lidt under halvdelen af detaileksponeringen i Sverige er placeret i risikoklasserne 5-10, hvor der er meget lille sandsynlighed for tab, og denne andel er lidt højere end i 2018. Misligholdte eksponeringer udgør en meget lille andel af eksponeringen, idet disse løbende overdrages til et inkassofirma.

Krediteksponering for Erhverv fordelt på risikoklasser

Risikoklasse:	2019	2018
1 (Misligholdte engagementer)	16.488	14.354
2c	19.163	29.092
2b	708.271	782.230
2a	1.298.154	1.204.035
3	186.080	272.418
I alt	2.228.156	2.302.129

Note (1.000 kr.)

Hovedparten af erhvervseksponeringen er placeret i risikoklasserne 2a/3, hvor risikoen for tab er meget lille.

Krediteksponering fordelt på branche:	2019	2018
Offentlige myndigheder	0	0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	1	0
Industri og råstofudvinding	249	0
Energiforsyning	1.386	3.079
Bygge og anlæg	38	109
Handel	16.865	13.019
Transport, hoteller og restauration	19.736	19.935
Information og kommunikation	4.284	100.557
Finansiering og forsikring	402.555	402.449
Fast ejendom	122.768	140.774
Øvrige erhverv	1.660.274	1.622.207
I alt	2.228.156	2.302.129

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.2 KREDITRISIKO, FORTSAT

Koncentrationsrisiko

Som led i styringen af kreditrisikoen er der fastsat regler for størrelsen af det samlede engagement med enkeltkunder og indbyrdes forbundne kunder. I henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter må et engagement efter fradrag for særligt sikre dele og modtagne sikkerheder, garantier m.v. ikke overstige 25 % af det justerede kapitalgrundlag. For engagementer med kreditinstitutter er grænsen dog 100 % af det justerede kapitalgrundlag. Banken indberetter hvert kvartal de største engagementer til myndighederne.

Engagementer opgøres i denne sammenhæng som summen af udlån, andre tilgodehavender, uudnyttede trækningss rettigheder, eventuelle overtræk samt kapitalandele og andre værdipapirer.

	2019		2018	
<i>Engagementer, der efter fradrag for særligt sikre dele og modtagne sikkerheder, garantier m.v. udgør 10 % eller mere af det justerede kapitalgrundlag:</i>				
	Engagement efter fradrag for sikkerheder	I % af justeret kapitalgrundlag	Engagement efter fradrag for sikkerheder	I % af justeret kapitalgrundlag
Organisationer og foreninger	456.820	24,1 %	433.128	24,5 %
I alt	456.820	24,1 %	433.128	24,5 %

Modtagne sikkerheder	2019			2018		
Modparter:	Krediteksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko	Krediteksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko
Detail, Danmark	21.272.326	10.760.710	10.511.616	20.956.442	10.226.686	10.729.756
Detail, Sverige	2.301.804	0	2.301.804	2.059.268	0	2.059.268
Erhverv	2.228.156	689.276	1.538.880	2.302.129	665.954	1.636.175
Institut	312.353	0	312.353	270.659	0	270.659
Stat	7.786.091	0	7.786.091	5.322.058	0	5.322.058
I alt	33.900.730	11.449.986	22.450.744	30.910.556	10.892.640	20.017.916

Note (1.000 kr.)

	2019			2018		
<i>Sikkerheder for Detail, Danmark fordelt på risikoklasse:</i>	Krediteksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko	Krediteksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko
Misligholdte engagementer	65.733	46.257	19.476	59.570	40.621	18.949
1	69.849	39.354	30.495	93.046	52.970	40.076
2	479.255	293.785	185.470	476.455	275.214	201.241
3	452.119	301.867	150.252	544.098	361.936	182.162
4	1.568.679	939.754	628.925	1.649.837	974.458	675.379
5	1.884.577	1.147.097	737.480	2.037.303	1.171.422	865.881
6	3.003.900	1.599.972	1.403.928	3.058.787	1.589.648	1.469.139
7	3.255.866	1.875.428	1.380.438	3.476.984	1.889.376	1.587.608
8	3.717.142	1.849.783	1.867.359	3.593.115	1.667.544	1.925.571
9	3.290.863	1.542.723	1.748.140	2.889.216	1.374.043	1.515.173
10	3.484.343	1.124.690	2.359.653	3.078.031	829.454	2.248.577
I alt	21.272.326	10.760.710	10.511.616	20.956.442	10.226.686	10.729.756

	2019			2018		
<i>Sikkerheder for Erhverv fordelt på risikoklasse:</i>	Krediteksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko	Krediteksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko
1 (Misligholdte engagementer)	16.488	1.280	15.208	14.354	1.150	13.204
2c	19.163	2.621	16.542	29.092	3.519	25.573
2b	708.271	101.708	606.563	782.230	109.672	672.558
2a	1.298.154	441.409	856.745	1.204.035	367.066	836.969
3	186.080	142.258	43.822	272.418	184.547	87.871
I alt	2.228.156	689.276	1.538.880	2.302.129	665.954	1.636.175

Overskydende sikkerheder er ikke medregnet i sikkerhedsværdien. Overskydende sikkerheder opstår, når værdien af sikkerheden overstiger eksponeringen på det, som sikkerheden dækker.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.2 KREDITRISIKO, FORTSAT

Typer af sikkerhed

De risikoreducerende elementer i banken består af pant og garantier. Over for detailkunder har banken primært pant i fast ejendom, mens der over for erhvervskunder er pant i finansielle aktiver i form af aktier og obligationer.

	Ejendom	Bank-konto	Depot/værdipapir	Bil, båd m.v.	Garanti	I alt
2019						
Detail, Danmark	8.429.504	787	16.058	301.841	2.012.520	10.760.710
Detail, Sverige	0	0	0	0	0	0
Erhverv	129.720	93.900	391.744	4.059	69.853	689.276
Institut	0	0	0	0	0	0
Stat	0	0	0	0	0	0
I alt	8.559.224	94.687	407.802	305.900	2.082.373	11.449.986
2018						
Detail, Danmark	8.103.679	1.082	8.006	316.187	1.797.732	10.226.686
Detail, Sverige	0	0	0	0	0	0
Erhverv	125.530	44.550	423.495	3.503	68.876	665.954
Institut	0	0	0	0	0	0
Stat	0	0	0	0	0	0
I alt	8.229.209	45.632	431.501	319.690	1.866.608	10.892.640

Bankens sikkerheder er primært af typen Ejendom, som omfatter pant i ejerboliger og andelsboligbeviser. Pant i ejerboliger er koncentreret omkring Københavnsområdet og øvrige større byer i Danmark, mens pant i andelsboligbeviser er koncentreret omkring Københavnsområdet. Sikkerhederne er således koncentreret i områder med stor efterspørgsel på boliger, og er derfor generelt let omsættelige. Ved bevillingen af lån værdiansættes sikkerhederne med udgangspunkt i handelspriser, vurderinger fra realkreditinstitutter eller ejendomsmæglere. Ved lav belåning ved seneste bevilling kan offentlige vurderinger anvendes. For andelsboligbeviser foretages en vurdering af andelsforeningens bagvedliggende ejendom. Ved værdiansættelsen foretages et fradrag til dækning af realisationsomkostninger og prisudsving. Kvaliteten af ejendomssikkerhederne vurderes derfor at være høj, og har ikke ændret sig væsentligt i 2019.

Kvaliteten af øvrige typer sikkerheder har ikke ændret sig væsentligt i 2019.

Note (1.000 kr.)

Eksponeringer, hvor der ikke er foretaget nedskrivning som følge af sikkerheder

	2019	2018
Detail, Danmark	46.090	21.721
Detail, Sverige	0	0
Erhverv	234.801	191.745
Institut	0	0
Stat	0	0
I alt	280.891	213.466

Inkasso og afskrivning af fordringer

Ved kunders misligholdelse af deres forpligtelser over for banken indledes en rykkerproces. Hvis kunden forsat ikke overholder sin aftale efter tre rykkerbreve, indledes en inkassoproces. Bankens inkassoprocuder for privatkunder varetages af en ekstern inkassovirksomhed. For erhvervskunder håndteres misligholdelse af forpligtelser i et samarbejde mellem erhvervsrådgiveren og kreditafdelingen. Bankens forsøger så vidt muligt at få eventuelle pantsatte sikkerheder realiseret inden videregivelse til inkasso. Såfremt der er pantsat sikkerhed for en sag, der videregives til inkasso, vil denne blive forsøgt solgt enten frivilligt eller ved tvang. For at opnå mindst muligt tab har banken en proces, som skal sikre, at alle muligheder for inddrivelse udtømmes. Når alle muligheder for inddrivelse er udtømt, afskrives fordringen.

Efter fordringen er afskrevet sendes den til inkassofirmaet med henblik på inddrivelse via udlæg m.v. Inkasso-sager genoptages hvert tredje år.

For svenske privatkunder indbefatter inkassoprocessen tre rykkerbreve inden for de første 60 dage og herefter et opsigelsesbrev. Har kunden ikke reageret på opsigelsesbrevet, sælges fordringen til et inkassoselskab til en på forhånd aftalt pris, og fordringen afskrives herefter.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.2 KREDITRISIKO, FORTSAT

Nedskrivninger

For en beskrivelse af bankens principper for nedskrivning på udlån og hensættelser til tab på garantier og uudnyttede kreditter henvises til beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis.

Oversigt over nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.:	Nedskrivninger Stadie 1	Nedskrivninger Stadie 2	Nedskrivninger Stadie 3	Nedskrivninger i alt
2019				
Nedskrivninger, 1. januar	9.937	44.068	58.658	112.663
Nedskrivninger/hensættelser i året	9.596	47.784	40.297	97.677
Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser	3.129	31.088	46.545	80.762
Valutakursregulering	-14	-433	-125	-572
Nedskrivninger, 31. december	16.390	60.331	52.285	129.006
<i>Nedskrivningerne er indregnet i følgende regnskabsposter:</i>				
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavende hos centralbanker				99
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker				2.418
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris				126.489
Finansielle aktiver til amortiseret kostpris i alt				129.006

Note (1.000 kr.)

Oversigt over nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.:	Nedskrivninger Stadie 1	Nedskrivninger Stadie 2	Nedskrivninger Stadie 3	Nedskrivninger i alt
2018				
Nedskrivninger, 1. januar	10.754	50.189	53.474	114.417
Nedskrivninger/hensættelser i året	3.232	9.968	45.739	58.939
Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser	3.953	15.016	40.552	59.521
Valutakursregulering	-96	-1.073	-3	-1.172
Nedskrivninger, 31. december	9.937	44.068	58.658	112.663
<i>Nedskrivningerne er indregnet i følgende regnskabsposter:</i>				
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavende hos centralbanker				264
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker				782
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris				111.617
Finansielle aktiver til amortiseret kostpris i alt				112.663

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.3 MARKEDSRISIKO

Markedsrisici vedrører rente-, valuta- og aktiepositioner, og påvirkes af såvel generelle som specifikke markedsbevægelser. Banken påtager sig markedsrisici i forbindelse med handel for kunder og optimering af afkastet på bankens handelsbeholdning.

Styring og overvågning af markedsrisiko

Bestyrelsen bevilger rammerne for markedsrisici til bankens direktion, der igen videredelegerer rammer til organisationen. Risikostyring overvåger markedsrisici dagligt. Overvågning sker ved hjælp af et risikostyringssystem, der kan håndtere de forskellige typer af finansielle instrumenter. Banken har ved oprettelse af en risikostyringsafdeling sikret, at der er fuldstændig funktionsadskillelse mellem disponerende og rapporterende enheder.

Rapportering

Bestyrelsen informeres minimum én gang hvert kvartal om bankens overordnede markedsrisiko. Rapportering til direktionen sker på ugentlig basis.

Renterisiko

Renterisiko er ændringen i nutidsværdien af fastforrentede fordringer ved ændring i markedsrenten.

Banken er, primært som følge af investeringer i obligationer, eksponeret for kurstab ved en rentestigning. Oversigten viser bankens totale renterisiko ved en rentestigning på 1 procentpoint (standardrentechok), som vurderes som en sandsynlig ændring i renteniveauet.

Note (1.000 kr.)

	2019	2018
<i>Renterisiko efter modificeret varighed:</i>		
0-1 år	2.590	1.169
1-3,6 år	10.365	6.326
Over 3,6 år	22.404	22.587
Total renterisiko	35.359	30.082
<i>Renterisiko efter valuta:</i>		
DKK	41.723	35.768
EUR	-57	-37
SEK	-6.282	-5.649
Øvrige valutaer	-25	0
Total renterisiko	35.359	30.082
Renterisiko i procent af kernekapital efter fradrag	2,0 %	1,8 %

Når den totale renterisiko er positiv, er det udtryk for et tab ved en rentestigning på 1 procentpoint. Udover obligationer og afledte finansielle instrumenter omfatter den totale renterisiko også renterisikoen på fastforrentede udlån og indlån, som regnskabsmæssigt måles til amortiseret kostpris efter første indregning, og hvor værdien derfor ikke påvirkes direkte af ændringer i renteniveauet. Den forventede direkte effekt på resultat og egenkapital ved en rentestigning på 1 procentpoint udgør 34.825 t.kr. (2018: 29.796 t.kr.) før skat, hvilket svarer til renterisikoen på de aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi efter første indregning.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.3 MARKEDSRISIKO, FORTSAT

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for værdiændring ved ændring i valutakurser.

Bankens aktiviteter omfatter udlån og indlån i andre valutaer end danske kroner, herunder særligt udlån i svenske kroner. Herudover er banken eksponeret for udsving i udenlandsk valuta som følge af sine handelsaktiviteter. Eksponeringen i de forskellige valutaer afdækkes løbende, og banken har derfor kun en mindre nettoeksponering i udenlandsk valuta.

	2019	2018
Lange nettopositioner	62.978	35.869
Korte nettopositioner	22.111	13.421
<i>Valutarisiko fordelt på valuta:</i>		
EUR	15.569	7.258
USD	5.671	5.653
SEK	5.561	2.175
GBP	4.454	2.689
NOK	2.256	646
Øvrige valutaer, lang	29.467	17.448
Øvrige valutaer, kort	-22.111	-13.421
Valutarisiko i alt	40.867	22.448
I øvrige valutaer er indregnet markedsværdien af investeringsforeningsbeviser med 22.107 t.kr. (2018: 13.421 t.kr.)		
Valutaindikator 1	62.978	35.869
Valutaindikator 1 i procent af kernekapital efter fradrag	3,5 %	2,2 %
Valutaindikator 2	338	293
Valutaindikator 2 i procent af kernekapital efter fradrag	0,0 %	0,0 %

Valutaindikator 1 udgøres af den største sum af henholdsvis valutapositioner, hvor banken har et nettotilgodehavende, og positioner hvor banken har nettogæld. Indikatoren er derved et simpelt mål for omfanget af positioner i fremmed valuta. Valutaindikator 2 er et mål for tabsrisikoen, som er baseret på en statistisk metode. Valutaindikator 2 udtrykker, at der ved en uændret valutaposition i de følgende 10 dage vil være 1 % sandsynlighed for, at banken får et tab, der overstiger indikatorens værdi.

Note (1.000 kr.)

Et tab/gevinst svarende til 1,0 % af valutaindikator 1 for EUR og 5,0 % for øvrige valutaer vurderes at være en sandsynlig ændring i kursniveauet. Ved et kursfald vil den direkte effekt på resultat og egenkapital være et tab på 1.421 t.kr. før skat (2018: tab på 832 t.kr.). Dette tab er beregnet ud fra valutaeksponeringen ved udgangen af året. Ved en kursstigning vil der være en tilsvarende gevinst.

Aktierisiko

Aktierisiko er risikoen for, at markedsværdien af en portefølje af aktier ændres. Oversigten viser påvirkningen på bankens resultat og egenkapital ved et fald på 12 % af markedsværdien, der svarer til en middel negativ markedsudvikling. Beregninger er foretaget inklusiv ikke afregnede handler.

	2019	2018
Aktier	320	3.439
Investeringsforeningsbeviser	4.077	1.884
Handelsbeholdning	4.397	5.323
Uden for handelsbeholdning	14.229	13.103
Aktierisiko i alt	18.626	18.426

Banken foretager kun i begrænset omfang investering i aktier. Bankens handelsbeholdning omfatter primært aktier i OMX C25-indekset.

Aktierne uden for handelsbeholdningen indgår i en portefølje, der styres, vurderes og rapporteres efter dagsværdier.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.4 LIKVIDITETSRISIKO

Styring og overvågning af likviditetsrisiko

Det overordnede mål for styring af likviditetsrisikoen er, at banken til enhver tid kan indfri sine forpligtelser, når de forfalder. Der er internt fastsat mål for den ønskede likviditetsmæssige overdækning i forhold til de krav til likviditet, som følger af lovgivningen.

Banken har implementeret flere forskellige interne modeller til at estimere det fremadrettede likviditetsbehov. Modellerne tager udgangspunkt i det foreliggende budget, men også i de historiske kendte likviditetstræk. Endvidere har banken etableret et likviditetsudvalg, der regelmæssigt mødes og gennemgår såvel den kortsigtede som den langsigtede likviditetssituation.

Rapportering

Bestyrelsen informeres minimum en gang hvert kvartal om bankens likviditetssituation. Rapporteringen til direktionen sker dagligt.

Lovmæssige krav til likviditet

Det lovmæssige krav til likviditet er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 (CRR) samt Europa-Kommissionens delegerede retsakt 2015/61.

Likviditetsdækning (LCR):	2019	2018
LCR-værdi af likviditetsbufferen	9.868.313	7.056.478
Stresset outflow	2.900.839	2.692.142
Stresset inflow	402.220	319.270
Netto stresset outflow	2.498.619	2.372.872
Likviditetsdækning LCR	395,0 %	297,4 %

Tilsynsdiamanten

Finanstilsynet har med Tilsynsdiamanten fastsat en grænseværdi (pejlemærke) for likviditeten, som banken som udgangspunkt skal holde sig indenfor. Pejlemærket er baseret på principperne for opgørelsen af LCR og udtrykker evnen til at klare en tremåneders likviditetsstress. Pejlemærket skal overstige 100 %, og er for 2019 opgjort til 401,5 % (2018: 309,3 %).

Note (1.000 kr.)

Ikke-afledte finansielle forpligtelser

Løbetidsfordeling af ikke-afledte finansielle forpligtelser og aktiver, der indgår i styringen af likviditetsrisikoen:

	Anfordring	0-3 mdr.	3-12 mdr.	1-5 år	Over 5 år	I alt
2019						
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	27.985	0	0	0	0	27.985
Indlån	20.535.838	30.246	167.894	311.923	877.205	21.923.106
Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	0	0	0	100.000	0	100.000
Andre finansielle forpligtelser	0	4.775	0	0	0	4.775
Efterstillede kapitalindskud	0	0	0	0	100.000	100.000
Uudnyttede kreditter	7.964.267	0	0	0	0	7.964.267
Garantier	4.407.701	0	0	0	0	4.407.701
Ikke-afledte finansielle forpligtelser i alt	32.935.791	35.021	167.894	411.923	977.205	34.527.834
Aktiver der indgår i styringen af likviditetsrisikoen	743.693	7.805.182	1.616.606	1.674.177	12.252.287	24.091.945
2018						
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	28.966	0	0	0	0	28.966
Indlån	17.979.971	26.200	172.843	263.294	821.900	19.264.208
Andre finansielle forpligtelser	0	8.580	0	0	0	8.580
Efterstillede kapitalindskud	0	0	0	0	100.000	100.000
Uudnyttede kreditter	7.932.479	0	0	0	0	7.932.479
Garantier	4.109.094	0	0	0	0	4.109.094
Ikke-afledte finansielle forpligtelser i alt	30.050.510	34.780	172.843	263.294	921.900	31.443.327
Aktiver der indgår i styringen af likviditetsrisikoen	582.592	5.372.549	2.124.634	1.374.318	11.730.303	21.184.396

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.4 LIKVIDITETSRISIKO, FORTSAT

Løbetidsfordelingen er baseret på den kontraktlige løbetid for de enkelte forpligtelser og aktiver, hvorimod bankens likviditetsstyring er baseret på den forventede likviditetsudvikling og sikringen af, at banken til stadighed har en komfortabel likviditetsreserve til at dække likviditetsbehovet i en eventuel stresssituation.

Aktiver, der indgår i styringen af likviditetsrisikoen, omfatter:

- Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker.
- Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker.
- Udlån.
- Obligationer.
- Aktier, handelsbeholdningen.

I dag-til-dag styringen af likviditeten indgår lines i andre kreditinstitutter.

Note (1.000 kr.)

Afledte finansielle forpligtelser, handelsbeholdning

Løbetidsfordeling af afledte finansielle forpligtelser:

	Anfordring	0-3 mdr.	3-12 mdr.	1-5 år	Over 5 år	I alt
2019						
<i>Valutaterminsforretninger:</i>						
- Udbetaling	0	2.740.000	1.043.696	0	0	3.783.696
- Indbetaling	0	2.535.723	1.039.351	0	0	3.575.074
<i>Rentekontrakter:</i>						
- Udbetaling	0	847.139	0	0	0	847.139
- Indbetaling	0	1.360.497	0	0	0	1.360.497
Udbetaling i alt	0	3.587.139	1.043.696	0	0	4.630.835
Indbetaling i alt	0	3.896.220	1.039.351	0	0	4.935.571
2018						
<i>Valutaterminsforretninger:</i>						
- Udbetaling	0	1.944.946	1.727.164	0	0	3.672.110
- Indbetaling	0	1.945.099	1.725.250	0	0	3.670.349
<i>Rentekontrakter:</i>						
- Udbetaling	0	756.912	0	0	0	756.912
- Indbetaling	0	802.014	0	0	0	802.014
Udbetaling i alt	0	2.701.858	1.727.164	0	0	4.429.022
Indbetaling i alt	0	2.747.113	1.725.250	0	0	4.472.363

Terminsforretningerne afregnes ved levering af det underliggende aktiv.

For terminsforretninger er medtaget de aftalte pengestrømme fra alle terminsforretninger, uanset om dagsværdien på balancedagen er negativ eller positiv.

Noter – Risikostyring

Note (1.000 kr.)

2 RISIKOSTYRING, FORTSAT

2.4 LIKVIDITETSRISIKO, FORTSAT

Garantier

Udstedte garantier vil, i det omfang garantierne aktualiseres, betyde et træk på bankens likviditet. Pr. 31. december 2019 udgør garantier 4.407.701 t.kr. (2018: 4.109.094 t.kr.) jf. note 46. Garantier, der aktualiseres, skal honoreres på anfordring.

Udnyttede kredittilsagn

I det omfang kunderne udnytter endnu ikke udnyttede tilsagn om kredit, vil der ske et træk på bankens likviditet. Udnyttede kreditter udgør 7.964.267 t.kr. (2018: 7.932.479 t.kr.) jf. note 46. De udnyttede kreditter vil kunne udnyttes på anfordringsvilkår.

Kommende regler

Europa-Parlamentet og Rådet vedtog i maj 2019 at ændre den gældende kapitalkravsforordning og -direktiv. For likviditetsdækningsreglerne indebærer ændringerne, at der fastsættes et bindende krav for den langsigtede likviditet. Fra juni 2021 skal banken således have en Net Stable Funding Ratio (NSFR) på minimum 100 %. NSFR har en tidshorisont på 1 år og opgøres som den tilgængelige stabile finansiering i forhold til den krævede stabile finansiering. Den tilgængelige stabile finansiering opgøres ved at multiplicere bankens passivposter med faktorer, der afspejler posternes pålidelighed som finansiering. Den krævede stabile finansiering opgøres tilsvarende ved at multiplicere bankens aktiver og ikke-balanceførte poster med faktorer, der afspejler, hvor hurtigt disse poster kan gøres likvide eller reduceres.

Noter – Kapitalstyring

Note (1.000 kr.)

3 KAPITALSTYRING

Bankens mål for kapitalstyring er at:

- Overholde krav til kapital fastsat i Lov om finansiel virksomhed samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 og direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 (CRR/CRD IV).
- Sikre bankens evne til at fortsætte som selvstændig bank.
- Opretholde en passende kapital til organisk og strategisk vækst.

Banken har i året opfyldt alle lovgivningsmæssigt pålagte krav til bankens kapital.

Styringen af kapitalen er baseret på de opgørelsesmetoder og nøgletal, som er udviklet af Basel-komiteen (Basel III) og indarbejdet i EU's forordning om kapitaldækning, som trådte i kraft 1. januar 2014. EU forordningen har direkte retsvirkning i Danmark.

Ledelsen overvåger løbende bankens kapitalforhold. Opgørelsen af bankens kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapital indberettes til Finanstilsynet og European Banking Authority (EBA) i overensstemmelse med de regler, som er fastsat herfor.

Kapitalkrav

CRR stiller krav om, at banken til enhver tid opfylder følgende kapitalkrav:

- En egentlig kernekapitalprocent på 4,5 %.
- En kernekapitalprocent på 6,0 %.
- En samlet kapitalprocent på 8,0 %.

Det er endvidere et krav, at der er tilstrækkelig kapital til at overholde bankens individuelle solvensbehov. Det individuelle solvensbehov er et mål for den nødvendige kapital til at dække bankens risici i forhold til størrelsen, typen og fordelingen af bankens aktiver m.v. Tillægget til 8 %-kravet, som følge af det individuelle solvensbehov, skal dækkes af kapital af samme kvalitet, som gælder for 8 %-kravet.

Over perioden 2016-2019 er der indført en kapitalbevaringsbuffer på 2,5 %. Hvis der ikke er tilstrækkelig med kapital til at dække bufferen, begrænses banken i at betale udbytte, bonus m.v. Over perioden 2015-2019 er der indført en virksomhedsspecifik kontracyklisk kapitalbuffer på op til 2,5 %. Bufferen sættes i kraft i perioder med overnormal udlånsvækst og fastlægges for danske eksponeringer af Erhvervsministeriet. Kapitalbevaringsbufferen og den virksomhedsspecifikke kontracykliske kapitalbuffer skal dækkes af egentlig kernekapital. Der er også krav om en G-SIFI-buffer og en systemisk buffer, som imidlertid ikke er relevante for Lån & Spar. De fire buffere udgør tilsammen det kombinerede kapitalbufferkrav.

Noter – Kapitalstyring

Note (1.000 kr.)

3 KAPITALSTYRING, FORTSAT

Reglerne for regnskabsmæssige nedskrivninger på udlån blev pr. 1. januar 2018 ændret, så nedskrivningerne herefter er baseret på et forventet tab. Denne ændring i regnskabspraksis medførte en reduktion i egenkapitalen. For de eksponeringer, som er omfattet af standardmetoden, er der indført en frivillig 5-årig overgangsordning. Lån & Spar har valgt ikke at gøre brug af overgangsordningen.

Fra 2019 er der indført et regulatorisk krav til størrelsen af bankens nedskrivningsegnede passiver (NEP-krav), jf. Lov om finansiell virksomhed §§ 266-270, som omfatter principperne for bankens afviklingsplaner og krav til nedskrivningsegnede passiver. NEP-kravet er ikke et kapitalkrav, men i det omfang NEP-tillægget ikke finansieres ved udstedelse af såkaldte senior non-preferred-instrumenter, vil NEP-tillægget skulle dækkes af kapitalgrundlaget. NEP-kravet indføres i perioden 2019-2023. Finanstilsynet fastsætter årligt størrelse af det fuldt indfasede NEP-tillæg, der blandt andet vil blive øget, hvis bankens balance i to på hinanden følgende regnskabsår overstiger EUR 3 mia. For 2019 har Finanstilsynet opgjort bankens fuldt indfasede NEP-tillæg til 3,9 % af risikoeksponeringen, som med indfasningen reduceres til 0,3 procentpoint gældende for 2019. Tilsvarende har Finanstilsynet for 2020 opgjort bankens fuldt indfasede NEP-tillæg til 4,1 % af risikoeksponeringen, som med indfasningen reduceres til 1,2 procentpoint gældende for 2020. Pr. 31. december 2019 har banken udstedt senior non-preferred instrumenter svarende til 1,1 % af risikoeksponeringen (2018: 0,0 %).

Kapitalen

Til bankens egentlige kernekapital medregnes aktiekapital, værdireguleringer, andre reserver, overført resultat og foreslået udbytte. Heri foretages en række fradrag. Til bankens kapitalgrundlag medregnes endvidere supplerende kapital i form af efterstillede kapitalindskud.

Risikoeksponering

Den samlede risikoeksponering opgøres ved, at eksponeringerne (aktiver, udstedte garantier og kredittilsagn) vægtes. Vægtene for detaileksponeringer i Danmark er baseret på egne estimerede risikovægte, mens øvrige eksponeringer vægtes efter standardvægte, som afhænger af de enkelte eksponerings art og modpart. Ved opgørelsen af risikoeksponeringen tages højde for sikkerhedsstillelser.

Note (1.000 kr.)

Gearing

For at modvirke risikoen for overdreven gearing i tider med økonomisk opgang, er der i kapitaldækningsreglerne fastsat beregningsprincipper for et simpelt gearingsmål, som skal virke som bagstopper for de risikobaserede kapitalkrav. Gearingen beregnes som kernekapitalen i forhold til den uvægtede eksponeringsværdi.

Kommende regler

Europa-Parlamentet og Rådet vedtog i maj 2019 at ændre den gældende kapitalkravsforordning og -direktiv. For kapitaldækningsreglerne indebærer ændringerne primært, at der nu fastsættes et bindende krav for gearingen på minimum 3 %. Der indføres også et supplerende rapporteringskrav vedrørende markedsrisiko, som følger de reviderende opgørelsesmetoder fra Basel-komiteen, samt andre mindre ændringer. Ændringerne træder i kraft fra juni 2021. Væsentlige dele af Basel-komiteens reviderede regelsæt fra december 2017 (Basel IV) udestår stadig at blive implementeret i EU-lovgivningen. Med Basel IV ændres beregningen af risikoeksponeringen for alle risikotyper under både standardmetoden og IRB-metoden. Der indføres som noget nyt minimumsværdier for PD og LGD under IRB-metoden, og der indføres et minimumskrav for risikoeksponeringen under IRB-metoden (gulvkrav). Fuldt indfaset udgør gulvkravet 72,5 % af risikoeksponeringen opgjort efter de nye regler for standardmetoden. Samlet vil disse ændringer betyde en stigning i risikoeksponeringen. Basel-komiteen har fastsat indfasningen af reglerne til perioden 2022-2029.

Noter – Kapitalstyring

Note (1.000 kr.)

3 KAPITALSTYRING, FORTSAT

Kapitalopgørelse pr. 31. december 2019

Nedenstående oversigt er en opsummering af bankens kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapitaldækning pr. 31. december 2019:

	2019	2018
Egenkapital	1.917.650	1.780.774
Egentlig kernekapital før fradrag	1.917.650	1.780.774
Foreslået udbytte	-34.722	-34.722
Immaterielle aktiver	-87.034	-67.549
Udsudte skatteforpligtelser vedrørende immaterielle aktiver	17.366	13.033
Forskellen mellem forventet tab efter IRB-metoden og regnskabsmæssige værdireguleringer	-11.689	-14.695
Værdireguleringer som følge af forsigtig værdiansættelse	-2.661	-2.403
Ramme for køb af egne kapitalandele	-4.955	-7.261
Egentlig kernekapital	1.793.955	1.667.177
Kernekapital	1.793.955	1.667.177
Supplerende kapital	100.000	100.000
Kapitalgrundlag	1.893.955	1.767.177
Kreditrisiko	6.679.628	6.583.583
Markedsrisiko	875.958	766.640
Operationel risiko	1.455.701	1.393.101
Samlet risikoeksponering	9.011.287	8.743.324
Egentlig kernekapitalprocent	19,9 %	19,1 %
Kernekapitalprocent	19,9 %	19,1 %
Kapitalprocent	21,0 %	20,2 %
Kombinerede kapitalbufferkrav	3,9 %	2,3 %

Note (1.000 kr.)

Stigningen i risikoeksponeringen fra kreditrisiko skyldes primært, at banken har øget sit udlån. Risikoeksponeringen fra markedsrisiko er steget som følge af en højere risiko fra beholdningen af aktier og obligationer samt en øget valutarisiko.

Det kombinerede kapitalbufferkrav udgøres aktuelt af kapitalbevaringsbufferen, der pr. 31. december 2019 er 2,5 % (2018: 1,9 %) samt den kontracykliske kapitalbuffer, der pr. 31. december 2019 er opgjort til 1,4 % (2018: 0,4 %).

Gearingsgraden

Gearingsgraden pr. 31. december 2019 er beregnet til 6,3 % (2018: 6,6 %).

For oplysningsforpligtelsen vedrørende risikostyring, kapital og gearing som følge af CRR, henvises til [lsb.dk/risikorapport_2019](https://www.lsb.dk/risikorapport_2019).

Noter – Resultatopgørelse

Note (1.000 kr.)	2019	2018
4 RENTEINDTÆGTER		
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	343	277
Udlån og andre tilgodehavender	518.054	529.459
Obligationer	21.562	32.557
Valuta-, rente-, aktie- og andre kontrakter, i alt	-7.295	359
- Valutakontrakter	-8.072	212
- Rentekontrakter	777	147
Øvrige renteindtægter	-36	-25
I alt	532.628	562.627
5 NEGATIVE RENTEINDTÆGTER		
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	41.362	22.048
Udlån og andre tilgodehavender	81	68
I alt	41.443	22.116
6 RENTEUDGIFTER		
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	1.166	754
Indlån og anden gæld	98.000	131.567
Udstedte obligationer	139	0
Efterstillede kapitalindskud	3.528	8.307
I alt	102.833	140.628
7 UDBYTTET AF AKTIER M.V.		
Udbytte	2.226	2.334
I alt	2.226	2.334
8 GEBYRER OG PROVISIONSINDTÆGTER		
Værdipapirhandel og depoter	131.447	117.519
Betalingsformidling	57.064	55.728
Lånesagsgebyrer	70.646	48.400
Garantiprovision	3.708	3.875
Øvrige gebyrer og provisionsindtægter	237.675	201.796
I alt	500.540	427.318

Note (1.000 kr.)	2019	2018
9 AFGIVNE GEBYRER OG PROVISIONSUDGIFTER		
Værdipapirhandel og depoter	11.569	14.916
Betalingsformidling	7.562	7.942
Lånesagsgebyrer	36.904	24.453
Øvrige gebyrer og provisionsudgifter	3.340	3.877
I alt	59.375	51.188
10 KURSREGULERINGER		
Obligationer	8.880	-16.774
Aktier	16.184	7.656
Valuta	12.881	12.740
Valuta-, rente-, aktie- og andre kontrakter, i alt	5.907	2.116
I alt	43.852	5.738
11 ANDRE DRIFTSINDTÆGTER		
Udlejning af lokaler	1.233	1.176
Udlejning af medarbejdere	407	462
Øvrige driftsindtægter	3.300	764
I alt	4.940	2.402
12 UDGIFTER TIL PERSONALE OG ADMINISTRATION		
<i>Personaleudgifter</i>		
Lønninger	227.273	220.284
Pensioner	26.666	26.660
Lønsumsafgift	38.075	35.241
Social sikring	3.661	3.755
I alt	295.675	285.940

Noter – Resultatopgørelse

Note (1.000 kr.)	2019	2018
12 UDGIFFER TIL PERSONALE OG ADMINISTRATION, FORTSAT		
Øvrige administrationsudgifter		
Kontorartikler m.v.	2.886	3.006
Porto og fragt	3.081	3.978
It-udgifter	189.652	176.136
Undervisning	5.247	5.081
Reklameudgifter	14.406	14.020
Øvrige administrationsudgifter	85.510	77.352
I alt	300.782	279.573
Udgifter til personale og administration i alt	596.457	565.513
Antal beskæftigede		
Det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede	425	418
13 AF- OG NEDSKRIVNINGER PÅ IMMATERIELLE OG MATERIELLE AKTIVER		
Afskrivninger på kunderelationer	311	591
Nedskrivninger på kunderelationer	298	0
Afskrivninger på egenudviklet software	17.948	15.560
Nedskrivninger på egenudviklet software	6.667	0
Afskrivninger på domicilejendomme	513	496
Nedskrivninger på domicilejendomme	0	2.161
Tilbageførte nedskrivninger på domicilejendomme	0	-22
Afskrivninger på øvrige materielle aktiver	9.633	9.100
I alt	35.370	27.886
14 ANDRE DRIFTSUDGIFFER		
Udgifter til Afviklingsformuen	789	576
I alt	789	576

Note (1.000 kr.)	2019	2018
15 NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN OG TILGODEHAVENDER M.V.		
Nedskrivninger/hensættelser i året	104.294	64.980
Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser	-87.079	-65.996
Realiserede tab, tidligere nedskrevet/hensat	23.285	25.730
Realiserede tab, ikke tidligere nedskrevet/hensat	1.230	1.252
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	-8.388	-4.183
I alt	33.342	21.783
16 SKAT		
Aktuel skat af årets resultat	39.467	34.139
Udskudt skat af årets resultat	7.032	1.147
Skat af årets resultat	46.499	35.286
Reguleringer vedrørende tidligere år	-54	605
Skat i resultatopgørelsen	46.445	35.891
Aktuarmæssige gevinster og tab	61	754
Opskrivning af domicilejendomme	-24	42
Valutakursregulering af udenlandske enheder	954	2.509
Reguleringer vedrørende tidligere år	293	189
Skat af anden totalindkomst	1.284	3.494
Opgørelse af effektiv skatteprocent:		
Selskabsskatteprocent	22,0 %	22,0 %
Ikke-skattepligtig indkomst / ikke-fradragsberettigede omkostninger	-1,0 %	-1,8 %
Reguleringer vedrørende tidligere år	0,0 %	0,3 %
Kursregulering af regnskabsmæssigt resultat	0,0 %	-0,2 %
Effektiv skatteprocent	21,0 %	20,3 %
17 ÅRETS RESULTAT PR. AKTIE		
Årets resultat (tusinde kr.)	175.245	140.487
Gennemsnitligt antal aktier (tusinde stk.)	3.453	2.735
Årets resultat pr. aktie	50,8	51,4

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)	2019	2018
18 KASSEBEHOLDNING OG ANFORDRINGSTILGODEHAVENDER HOS CENTRALBANKER		
Kassebeholdning	76.249	72.407
Anfordringstilgodehavender hos centralbanker	343.138	294.706
I alt	419.387	367.113
Anfordringstilgodehavender hos centralbanker indgår i bonitetsklasse 3 og i nedskrivningsberegningen i stadie 1.		
19 TILGODEHAVENDER HOS KREDITINSTITUTTER OG CENTRALBANKER		
Tilgodehavender hos centralbanker	7.442.953	5.027.353
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	232.733	154.635
I alt	7.675.686	5.181.988
<i>Fordeling efter restløbetid:</i>		
Anfordringstilgodehavender	232.723	154.589
Til og med 3 måneder	7.442.963	5.027.399
I alt	7.675.686	5.181.988
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker indgår i bonitetsklasse 3 og i nedskrivningsberegningen i stadie 1.		

Note (1.000 kr.)	2019	2018
20 UDLÅN OG ANDRE TILGODEHAVENDER TIL AMORTISERET KOSTPRIS		
Detail, Danmark	10.115.897	10.261.769
Detail, Sverige	2.213.264	1.959.252
Erhverv	1.166.255	1.138.358
Institut	9.132	27.004
I alt	13.504.548	13.386.383
<i>Fordeling efter restløbetid:</i>		
Anfordringstilgodehavender	91.583	60.890
Til og med 3 måneder	362.219	345.146
Over 3 måneder og til og med 1 år	891.775	841.644
Over 1 år og til og med 5 år	1.463.494	1.357.618
Over 5 år	10.695.477	10.781.085
I alt	13.504.548	13.386.383
<i>Udlån og andre tilgodehavender og garantier fordelt på sektorer og brancher:</i>		
Offentlige myndigheder	0,0 %	0,0 %
Erhverv, herunder		
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0,0 %	0,0 %
Industri og råstofudvinding	0,0 %	0,0 %
Energiforsyning	0,0 %	0,0 %
Bygge og anlæg	0,0 %	0,0 %
Handel	0,0 %	0,0 %
Transport, hoteller og restauration	0,0 %	0,0 %
Information og kommunikation	0,0 %	0,0 %
Finansiering og forsikring	1,9 %	2,0 %
Fast ejendom	0,5 %	0,5 %
Øvrige erhverv	5,1 %	5,4 %
Erhverv i alt	7,5 %	7,9 %
Private	92,5 %	92,1 %
I alt	100,0 %	100,0 %

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)

20 UDLÅN OG ANDRE TILGODEHAVENDER TIL AMORTISERET KOSTPRIS, FORTSAT

Detail, Danmark fordelt på risikoklasser
og stadie i nedskrivningsberegningen
Risikoklasse:

	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
Misligholdte engagementer	166	1.607	55.292	57.065
1	10.475	40.917	0	51.392
2	176.407	207.476	0	383.883
3	215.016	145.427	0	360.443
4	1.015.932	102.982	0	1.118.914
5	1.218.729	18.992	0	1.237.721
6	1.530.891	6.401	0	1.537.292
7	1.650.103	395	0	1.650.498
8	1.553.182	1	0	1.553.183
9	1.348.240	601	0	1.348.841
10	816.108	557	0	816.665
I alt	9.535.249	525.356	55.292	10.115.897
2018				
Misligholdte engagementer	2.983	15.125	33.401	51.509
1	10.805	60.270	0	71.075
2	100.473	288.597	0	389.070
3	200.705	243.539	0	444.244
4	1.027.127	163.139	0	1.190.266
5	1.275.531	32.448	0	1.307.979
6	1.587.293	4.828	0	1.592.121
7	1.803.439	1.222	0	1.804.661
8	1.474.896	1.445	0	1.476.341
9	1.272.176	12	0	1.272.188
10	662.312	3	0	662.315
I alt	9.417.740	810.628	33.401	10.261.769

Note (1.000 kr.)

Detail, Sverige fordelt på risikoklasser
og stadie i nedskrivningsberegningen
Risikoklasse:

	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
Misligholdte engagementer	3	3.698	6.095	9.796
1	19.948	94.878	0	114.826
2	166.138	120.269	0	286.407
3	208.208	70.325	0	278.533
4	493.963	13.967	0	507.930
5	378.118	1.642	0	379.760
6	348.321	433	0	348.754
7	153.607	75	0	153.682
8	96.227	0	0	96.227
9	37.349	0	0	37.349
10	0	0	0	0
I alt	1.901.882	305.287	6.095	2.213.264
2018				
Misligholdte engagementer	0	3.729	4.135	7.864
1	26.796	131.023	0	157.819
2	101.138	213.190	0	314.328
3	126.180	148.004	0	274.184
4	246.868	181.016	0	427.884
5	246.516	73.669	0	320.185
6	215.856	33.053	0	248.909
7	102.883	8.101	0	110.984
8	65.279	3.265	0	68.544
9	27.939	612	0	28.551
10	0	0	0	0
I alt	1.159.455	795.662	4.135	1.959.252

I 2019 har banken implementeret en forbedret PD-model for detailkunder i Sverige. Sammenligningstal er tilpasset efter den nye model.

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)

20 UDLÅN OG ANDRE TILGODEHAVENDER TIL AMORTISERET KOSTPRIS, FORTSAT

Erhverv fordelt på risikoklasser og stadie
i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
1 (Misligholdte engagementer)	498	463	12.411	13.372
2c	10.895	6.368	0	17.263
2b	425.257	76.074	0	501.331
2a	475.942	29.078	0	505.020
3	126.667	2.602	0	129.269
I alt	1.039.259	114.585	12.411	1.166.255
2018				
1 (Misligholdte engagementer)	264	35	11.046	11.345
2c	8.777	16.768	0	25.545
2b	282.373	225.736	0	508.109
2a	285.609	162.189	0	447.798
3	143.313	2.248	0	145.561
I alt	720.336	406.976	11.046	1.138.358

Note (1.000 kr.)

Institut fordelt på risikoklasser og stadie
i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	0	0
2c	0	0	0	0
2b	0	0	0	0
2a	0	0	0	0
3	9.132	0	0	9.132
I alt	9.132	0	0	9.132
2018				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	0	0
2c	0	0	0	0
2b	0	0	0	0
2a	0	0	0	0
3	27.004	0	0	27.004
I alt	27.004	0	0	27.004

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)	2019	2018
21 OBLIGATIONER TIL DAGSVÆRDI		
Statsobligationer	56.470	11.120
Realkreditobligationer	2.394.709	2.189.369
Øvrige obligationer	0	4
I alt	2.451.179	2.200.493
22 AKTIER M.V.		
Handelsbeholdning	41.145	48.419
Uden for handelsbeholdning	118.573	109.191
I alt	159.718	157.610

23 KAPITALANDELE I TILKNYTTET OG ASSOCIEREDE VIRKSOMHEDER

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder omfatter:

	Hjemsted	Aktivitet	Ejerandel %	Egenkapital	Resultat
2019					
Invest Administration A/S	København	Investeringsforvaltningsselskab	100	16.124	7.113
2018					
Invest Administration A/S	København	Investeringsforvaltningsselskab	100	14.011	5.649

Note (1.000 kr.)	Goodwill	Kunde- relationer	Afståelses- rettigheder	Egen- udviklet software	Imma- terielle aktiver i alt
2019					
Kostpris, 1. januar	13.929	4.434	2.854	122.362	143.579
Tilgang	0	0	0	45.073	45.073
Afgang	0	0	0	-2.637	-2.637
Valutakursregulering	0	-21	0	-607	-628
Kostpris, 31. december	13.929	4.413	2.854	164.191	185.387
Af- og nedskrivninger, 1. januar	0	3.807	2.854	69.369	76.030
Årets afskrivninger	0	311	0	17.948	18.259
Tilbageførte af- og nedskrivninger	0	0	0	-2.637	-2.637
Årets nedskrivninger	0	298	0	6.667	6.965
Valutakursregulering	0	-3	0	-261	-264
Af- og nedskrivninger, 31. december	0	4.413	2.854	91.086	98.353
Regnskabsmæssig værdi, 31. december	13.929	0	0	73.105	87.034
2018					
Kostpris, 1. januar	13.929	4.494	2.854	95.163	116.440
Tilgang	0	0	0	28.889	28.889
Valutakursregulering	0	-60	0	-1.690	-1.750
Kostpris, 31. december	13.929	4.434	2.854	122.362	143.579
Af- og nedskrivninger, 1. januar	0	3.247	2.854	54.942	61.043
Årets afskrivninger	0	591	0	15.560	16.151
Valutakursregulering	0	-31	0	-1.133	-1.164
Af- og nedskrivninger, 31. december	0	3.807	2.854	69.369	76.030
Regnskabsmæssig værdi, 31. december	13.929	627	0	52.993	67.549

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)

24 IMMATERIELLE AKTIVER. FORTSAT

Goodwill testes for værdiforringelse mindst én gang årligt. De i 2019 foretagne nedskrivningstests har ikke givet anledning til nedskrivning af goodwill.

Nedskrivningstest af goodwill i Gudme Raaschou Kapitalforvaltning, 6.235 t.kr.:

Goodwill er fordelt på den pengestrømsgenererende enhed Gudme Raaschou Kapitalforvaltning.

Nedskrivningstesten sammenholder den regnskabsmæssige værdi med den estimerede nutidsværdi af forventede fremtidige pengestrømme ifølge budget. De væsentligste parametre for estimering af fremtidige pengestrømme er udviklingen i asset under management og udgifter til personale i en 5-årig budgetperiode.

De estimerede pengestrømme tilbagediskonteres med en diskonteringssats på 7,67 % (2018: 8,33 %) og et årligt vækstkøn efter budgetperioden på 1,25 % (2018: 1,25 %) fastsat på baggrund af forventning til BNP-vækst.

Nedskrivningstest af goodwill i Invest Administration A/S, 7.694 t.kr.:

Goodwill er fordelt på den pengestrømsgenererende enhed Invest Administration A/S.

Nedskrivningstesten sammenholder den regnskabsmæssige værdi med den estimerede nutidsværdi af forventede fremtidige pengestrømme ifølge budget. Forventede fremtidige pengestrømme omfatter pengestrømme i selskabet og pengestrømme i banken relateret til investeringen.

De estimerede pengestrømme tilbagediskonteres med en diskonteringssats på 10,12 % (2018: 10,78 %) og et årligt vækstkøn efter budgetperioden på 1,25 % (2018: 1,25 %) fastsat på baggrund af forventning til BNP-vækst.

Note (1.000 kr.)

2019

2018

25 DOMICILEJENDOMME

Omvurderet værdi, 1. januar	133.694	136.040
Afskrivninger	-513	-496
Værdiændringer, indregnet i anden totalindkomst	0	289
Værdiændringer, indregnet i resultatopgørelse	0	-2.139
Omvurderet værdi, 31. december	133.181	133.694

Omvurdering af domicilejendomme, herunder restværdi, foretages med en hyppighed, der sikrer, at den regnskabsmæssige værdi ikke afviger væsentligt fra dagsværdien. Fastsættelse af dagsværdien baseres på afkastmetoden og opgøres med assistance fra eksterne eksperter. Der er senest foretaget omvurdering i 4. kvartal 2018, hvor der er anvendt forrentningskrav på 4,75 % - 7,50 %.

2019

2018

26 ØVRIGE MATERIELLE AKTIVER

Kostpris, 1. januar	64.371	62.685
Tilgang	14.282	12.024
Afgang	-5.396	-10.268
Valutakursregulering	-21	-70
Kostpris, 31. december	73.236	64.371

Af- og nedskrivninger, 1. januar	44.212	45.247
Årets afskrivninger	9.633	9.100
Tilbageførte af- og nedskrivninger	-5.298	-10.106
Valutakursregulering	-16	-29
Af- og nedskrivninger, 31. december	48.531	44.212
Regnskabsmæssig værdi, 31. december	24.705	20.159

27 ANDRE AKTIVER

Afledte finansielle instrumenter	3.440	11.766
Andre finansielle aktiver	20.432	28.099
Forudbetalt nettoløn	11.068	10.059
Øvrige andre aktiver	141.741	121.686
I alt	176.681	171.610

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)	2019	2018
28 GÆLD TIL KREDITINSTITUTTER OG CENTRALBANKER		
Gæld til kreditinstitutter	27.985	28.966
I alt	27.985	28.966
<i>Fordelt efter restløbetid:</i>		
Anfordring	27.985	28.966
I alt	27.985	28.966
29 INDLÅN OG ANDEN GÆLD		
Anfordring	20.537.474	17.979.971
Tidsindskud	341.934	307.895
Særlige indlånsformer	1.043.698	976.342
I alt	21.923.106	19.264.208
<i>Fordelt efter restløbetid:</i>		
Anfordring	20.537.474	17.979.971
Til og med 3 måneder	29.044	26.200
Over 3 måneder og til og med 1 år	167.894	172.843
Over 1 år og til og med 5 år	311.489	263.294
Over 5 år	877.205	821.900
I alt	21.923.106	19.264.208
30 Udstedte obligationer til amortiseret kostpris		
Udstedte obligationer	100.000	0
I alt	100.000	0
<i>Fordelt efter restløbetid:</i>		
Over 1 år og til og med 5 år	100.000	0
I alt	100.000	0
31 ANDRE PASSIVER		
Afledte finansielle instrumenter	47.199	32.653
Andre finansielle forpligtelser	4.775	8.580
Forskellige kreditorer	321.314	304.533
Personalerelateret	49.143	49.360
Øvrige andre passiver	159.650	136.482
I alt	582.081	531.608

Note (1.000 kr.)	2019	2018
32 HENSÆTTELSE TIL PENSIONER OG LIGNENDE FORPLIGTELSE		
Bankens medarbejdere er omfattet af bidragsbaserede pensionsordninger, hvor banken betaler et løbende bidrag til uafhængige pensionsselskaber.		
Banken har afgivet et ydelsesbaseret pensionstilsagn over for en tidligere adm. direktør. Dette indebærer, at banken er forpligtet til at betale en bestemt årlig ydelse som pension. Bankens bærer derfor - i modsætning til de bidragsbaserede ordninger - risikoen med hensyn til den fremtidige udvikling i rente, inflation, dødelighed m.v.		
	2019	2018
Udgifter til bidragsbaserede pensionsordninger	26.297	26.191
<i>Indregnede omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser:</i>		
Netto renteudgifter	369	469
Omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser indregnet i resultatopgørelsen	369	469
Indregnede aktuariemæssige gevinster og tab for året	-279	-3.425
Omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser indregnet i anden totalindkomst	-279	-3.425
Omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser i alt	90	-2.956
<i>Indregnede pensionsforpligtelser:</i>		
Nutidsværdi af afdækkede pensionsforpligtelser	24.051	23.354
Dagsværdi af pensionsordningernes aktiver	-16.181	-15.511
Underdækning af afdækkede pensionsydelse	7.870	7.843
<i>Indregnet i balancen:</i>		
Pensionsforpligtelser indregnet under hensættelser til pensionsordninger og lignende forpligtelser	7.870	7.843
I alt	7.870	7.843
<i>Aktuariemæssige forudsætninger:</i>		
Diskonteringsfaktor	0,50 %	1,70 %
Forventet afkast af pensionsordningernes aktiver	0,50 %	1,70 %
Pensionsreguleringssats	1,50 %	2,00 %

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)	2019	2018
33 UDSKUDT SKAT		
Hensættelser til udskudt skat, 1. januar	11.817	9.892
Udskudt skat af årets resultat	7.032	1.147
Reguleringer vedrørende tidligere år	-120	-18
Udskudt skat af egenkapitalbevægelser	37	796
Udskudt skat, 31. december	18.766	11.817
<i>Indregnet i balancen:</i>		
Hensættelser til udskudt skat	18.766	11.817
I alt	18.766	11.817
<i>Fordeling af udskudte skatteaktiver og -forpligtelser på balanceposter:</i>		
Udlån	-2.840	-4.633
Immaterielle aktiver	17.366	13.033
Domicilejendomme	7.818	7.954
Øvrige materielle aktiver	-1.847	-2.812
Hensatte forpligtelser	-1.731	-1.725
Udskudt skat, 31. december	18.766	11.817
34 HENSÆTTELSE TIL TAB PÅ GARANTIER		
Hensættelser til tab på garantier, 1. januar	4.055	432
Ændring i anvendt regnskabspraksis, 1. januar	0	5.537
Tilgang	3.483	1.641
Afgang	-3.809	-3.555
Hensættelser til tab på garantier, 31. december	3.729	4.055

Note (1.000 kr.)	2019	2018
35 ANDRE HENSATTE FORPLIGTELSE		
<i>Hensættelse til tab på uudnyttede kreditter:</i>		
Hensættelse til tab på uudnyttede kreditter, 1. januar	3.523	0
Ændring i anvendt regnskabspraksis, 1. januar	0	2.053
Tilgang	3.138	4.399
Afgang	-2.512	-2.920
Kursregulering	2	-9
Andre hensatte forpligtelser, 31. december	4.151	3.523
36 EFTERSTILLEDE KAPITALINDSKUD		
Ansvarlig lånekapital	100.000	100.000

Efterstillede kapitalindskud er gældsforpligtelser i form af ansvarlig lånekapital, som i tilfælde af bankens likvidation eller konkurs først fyldestgøres efter de almindelige kreditorkrav. Førtidsindfrielse af efterstillet kapitalindskud skal godkendes af Finanstilsynet.

Bankens efterstillede kapitalindskud består af udstedte kapitalbeviser i DKK med en hovedstol på 100.000 t.kr. Lånet er optaget i juni 2018, og har en løbetid på 10 år. Banken har mulighed for at førtidsindfri kapitalbeviserne efter 5 år og efterfølgende ved hver rentetermin. Renten er fast de første 5 år og udgør 3,63 %. Herefter forrentes lånet med en variabel halvårlig kuponrente svarende til CIBOR6-satsen med tillæg af 3,25 procentpoint. Kapitalbeviserne medregnes fuldt ud som supplerende kapital i kapitaldækningsopgørelsen.

Noter – Balance

Note (1.000 kr.)	2019	2018
37 AKTIEKAPITAL		
Aktiekapital, 1. januar	347.219	271.000
Kapitaltilførsel ved aktieemission	0	76.219
Aktiekapital, 31. december	347.219	347.219

Aktiekapitalen består af 3.472.187 aktier a 100 kr. (2018: 3.472.187 aktier). Alle aktier er fuldt indbetalt og har samme rettigheder. Aktierne er frit omsættelige, dog kræver overdragelse, der giver ret til at tegne aktier til en erhverver, der har eller ved overdragelsen opnår 15 % eller mere af bankens aktiekapital, bankens samtykke. Lån & Spar køber og sælger egne aktier som led i sin forpligtelse til at stille købs- og salgskurs på Københavns Fondsbørs (market maker).

Beholdning af egne aktier (stk.)	2019	2018
Antal egne aktier, 1. januar	17.046	13.565
Køb i året	14.506	21.467
Salg i året	-9.130	-17.986
Antal egne aktier, 31. december	22.422	17.046

Beholdningen af egne aktier udgjorde 31. december 2019 0,65 % af aktiekapitalen (2018: 0,5 %).

Bestyrelsen er bemyndiget til at lade banken erhverve egne aktier svarende til 10 % af bankens nominelle aktiekapital til gældende børskurs +/- 10 %.

Beholdningen af egne aktier må imidlertid maksimalt udgøre 3 % af den samlede udstedte aktiekapital. Da Lån & Spar agerer som market maker i egne aktier, har banken fået tilladelse fra Finanstilsynet til at indfri eller erhverve egne aktier med henblik på videresalg inden for en nettoramme på 15.000 t.kr.

Note (1.000 kr.)
Aktiekapitalen kan efter bestyrelsens nærmere bestemmelse med hensyn til tid og vilkår forhøjes ad én eller flere gange med op til 500 mio. kr. Bemyndigelsen gælder indtil 12. marts 2023, og kan af generalforsamlingen forlænges for én eller flere perioder på indtil 5 år ad gangen. Udvidelsen af aktiekapital skal ske med fortegningsret for bankens aktionærer. En sådan udvidelse af kapitalen kan ske til markedskurs eller favørkurs og kan ske ved kontant indbetaling eller på anden måde end ved kontant indbetaling. Efter kapitaludvidelsen i december 2018 resterer 150 mio. kr. af denne bemyndigelse.

Aktiekapitalen kan efter bestyrelsens nærmere bestemmelse med hensyn til tid og vilkår forhøjes ad én eller flere gange med op til 200 mio. kr. Bemyndigelsen gælder indtil for en periode på 5 år indtil 18. marts 2024, og kan af generalforsamlingen forlænges for én eller flere perioder på indtil 5 år ad gangen. Udvidelsen af aktiekapital skal ske uden fortegningsret for bankens aktionærer. En sådan udvidelse af kapitalen skal ske til markedskurs eller som vederlag for overtagelse af en bestående virksomhed, en bestemmende kapitalpost i et andet kapitalsselskab eller bestemte formueværdier til en værdi, der modsvare de udstedte aktiers værdi. Udvidelsen kan endvidere ske ved kontant indbetaling eller på anden måde end ved kontant indbetaling.

Ovennævnte bemyndigelser til at forhøje aktiekapitalen er begrænset til samlet 500 mio. kr.

Frem til den 18. marts 2024 er bestyrelsen herudover bemyndiget til at forhøje bankens aktiekapital uden fortegningsret for bankens hidtidige aktionærer med op til 2,0 mio. kr. til fordel for ansatte i Lån & Spar og dets datterselskaber.

38 VÆRDIREGULERINGER

Opskrivningshenlæggelser

Opskrivningshenlæggelser omfatter reserve for opskrivning af domicilejendomme, og er opgjort som foretagne opskrivninger, fratrukket udskudt skat på opskrivningerne. Opskrivningshenlæggelserne kan ikke udloddes som udbytte.

Valutaomregningsreserve

Valutaomregningsreserve omfatter forskelle i forbindelse med omregning af resultat og nettoinvesteringen i udenlandske enheder fra enhedens funktionelle valuta til danske kroner. Valutaomregningsreserve omfatter desuden valutakursreguleringer af finansielle kontrakter, der indgår i den regnskabsmæssige sikring af udenlandske enheder.

39 ANDRE RESERVER

Reserve for nettoopskrivning efter indre værdis metode omfatter reserve for nettoopskrivning af kapitalandele i Invest Administration A/S, jf. note 23.

Noter – Pengestrømsopgørelse

Note (1.000 kr.)	2019	2018
40 ANDRE POSTER UDEN LIKVIDITETSEFFEKT		
Kursregulering af immaterielle og materielle anlægsaktiver	369	627
Resultat af kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	-7.113	-5.649
Regulering af pensionsforpligtelse	306	419
Andre reguleringer	41	-188
I alt	-6.397	-4.791
41 ÆNDRING I DRIFTSKAPITAL		
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	-118.165	-735.825
Obligationer til dagsværdi	-250.686	117.115
Aktier m.v.	-2.108	-34.130
Øvrige aktiver	-7.430	19.537
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	-981	-67.302
Indlån og anden gæld	2.658.898	2.075.263
Øvrige forpligtelser	50.561	72.099
I alt	2.330.089	1.446.757

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

42 BASISINDTJENING

	Basis- indtjening	Udgifter til nødlidende banker	Øvrige poster	Resultat- opgørelsen i alt
2019				
Renteindtægter	532.628	0	0	532.628
Negative renteindtægter	41.443	0	0	41.443
Renteudgifter	102.833	0	0	102.833
Netto renteindtægter	388.352	0	0	388.352
Udbytte af aktier m.v.	2.226	0	0	2.226
Gebyrer og provisionsindtægter	500.540	0	0	500.540
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	59.375	0	0	59.375
Netto rente- og gebyrindtægter	831.743	0	0	831.743
Kursreguleringer	12.881	0	30.971	43.852
Andre driftsindtægter	4.940	0	0	4.940
Udgifter til personale og administration	596.457	0	0	596.457
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	35.370	0	0	35.370
Andre driftsudgifter	0	789	0	789
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender	33.342	0	0	33.342
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	7.113	0	0	7.113
Resultat før skat	191.508	-789	30.971	221.690

Note (1.000 kr.)

	Basis- indtjening	Udgifter til nødlidende banker	Øvrige poster	Resultat- opgørelsen i alt
2018				
Renteindtægter	562.627	0	0	562.627
Negative renteindtægter	22.116	0	0	22.116
Renteudgifter	140.628	0	0	140.628
Netto renteindtægter	399.883	0	0	399.883
Udbytte af aktier m.v.	2.334	0	0	2.334
Gebyrer og provisionsindtægter	427.318	0	0	427.318
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	51.188	0	0	51.188
Netto rente- og gebyrindtægter	778.347	0	0	778.347
Kursreguleringer	12.740	0	-7.002	5.738
Andre driftsindtægter	2.402	0	0	2.402
Udgifter til personale og administration	565.513	0	0	565.513
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	27.886	0	0	27.886
Andre driftsudgifter	0	576	0	576
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender	21.783	0	0	21.783
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	5.649	0	0	5.649
Resultat før skat	183.956	-576	-7.002	176.378

Basisindtjeningen opgøres som resultat før skat eksklusiv kursreguleringer af værdipapirer m.v. og udgifter til nødlidende banker.

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)	2019	2018
43 REVISIONSHONORAR		
Honorar for lovpligtig revision af årsregnskabet	582	568
Honorar for andre erklæringsopgaver med sikkerhed	449	1.244
Honorar for andre ydelser	82	174
I alt	1.113	1.986
Honorar for andre ydelser omfatter aftalte arbejdshandlinger vedrørende kreditmodeller og aktuarmæssige opgørelser.		
44 LEDELSENS AFLØNNING M.V.		
Bestyrelsens aflønning		
Vederlaget til bestyrelsen er et fast årligt honorar, som reguleres med DA's årlige lønstigningstakst. For regnskabsåret 2019 vil der blive udbetalt følgende honorarer: formanden 220 t.kr., næstformænd 153 t.kr. og øvrige bestyrelsesmedlemmer 119 t.kr. Formanden for revisionsudvalget modtager tillige et honorar på 35 t.kr.		
Anders Bondo Christensen	220	215
Claus Oxfeldt	153	149
Lars Qvistgaard	165	149
Jørn Rise Andersen	119	116
Grete Christensen	119	116
Arne Grevsen - indtrådt 18. marts 2019	119	0
Henrik Horup	119	116
Jens Kragh - udtrådt 18. marts 2019	0	116
Anne Mette Toftegaard	142	149
Carsten Mærsk Clausen	119	116
Klaus Jespersen	119	116
Karsten Poul Jørgensen	119	116
Susan Broager Steffensen	119	116
I alt	1.632	1.590

Note (1.000 kr.)						
Direktionens aflønning						
Aflønningen af direktionen er baseret på en fast løn. Aflønningen følger i øvrigt bankens generelle lønpolitik. Den generelle lønpolitik er udarbejdet i henhold til bekendtgørelse om lønpolitik samt oplysningsforpligtigelser om aflønning i finansielle virksomheder og finansielle holdingsvirksomheder, og kan læses på hjemmesiden lsb.dk/loenpolitik 2019.						
Udover medlemmerne af direktionen er der 17 heltidsbeskæftigede (2018: 17 heltidsbeskæftigede), der har væsentlig indflydelse på bankens risikoprofil. Deres samlede vederlag udgør 21.297 t.kr. (2018: 21.102 t.kr.). Af det samlede vederlag udgør 500 t.kr. variabel aflønning.						
	Løn	Pension	Ikke-monetære ydelser	Fast aflønning i alt	Variabel aflønning	Aflønning i alt
2019						
John Christiansen	3.260	459	162	3.881	100	3.981
Jesper Schiøler	2.347	321	142	2.810	100	2.910
I alt	5.607	780	304	6.691	200	6.891
2018						
John Christiansen	3.025	425	157	3.607	0	3.607
Jesper Schiøler	2.153	294	142	2.589	0	2.589
I alt	5.178	719	299	6.196	0	6.196

Direktionens pensions- og fratrædelsesvilkår

Direktionen er omfattet af en bidragsbaseret pensionsordning, hvor banken betaler et pensionsbidrag på 14 % af det pensionsgivende vederlag.

John Christiansen kan fratræde med 6 måneders varsel, mens Jesper Schiøler kan fratræde med 2 måneders varsel. Direktionen skal fratræde senest, når de fylder 70 år. Ved bankens eventuelle opsigelse af John Christiansen skal der gives et varsel på 12 måneder, og han skal ydes en fratrædelsesgodtgørelse på 12 måneders løn. Ved bankens eventuelle opsigelse af Jesper Schiøler skal der gives et varsel på 9 måneder, og han skal ydes en fratrædelsesgodtgørelse på minimum 7 måneders løn.

John Christiansen har accepteret en konkurrenceklausul, så hvis han opsiges sin stilling, kan banken forhindre ham i at arbejde for en konkurrerende virksomhed i 9 måneder efter fratrædelsen. Ønsker banken dette, skal han udbetales et beløb svarende til 18 måneders løn. For Jesper Schiøler er en tilsvarende konkurrenceklausul gældende i 6 måneder efter sin fratrædelse, og kompensationen svarer til 12 måneders løn.

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)	2019	2018
44 LEDELSENS AFLØNNING M.V., FORTSAT		
Lån til bestyrelse, direktion og nærtstående parter		
<i>Størrelse af lån, pant, kaution eller garantier samt tilhørende sikkerhedsstillelse:</i>		
Bestyrelse		
Lån, garantier m.v.	6.125	5.789
Sikkerhed stillet for ovenstående lån, garantier m.v.	1.344	1.347
Blanco	4.781	4.442
Direktion		
Lån, garantier m.v.	2.340	140
Sikkerhed stillet for ovenstående lån, garantier m.v.	0	0
Blanco	2.340	140
Nærtstående parter		
Lån, garantier m.v.	650	650
Sikkerhed stillet for ovenstående lån, garantier m.v.	500	500
Blanco	150	150

Ovenstående er opgjort i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed § 78.

Engagementer med direktion og aktionærvælgt bestyrelsesmedlemmer er bevilget på almindelige kundevilkår. Engagementer med medarbejdervælgt bestyrelsesmedlemmer er bevilget på personalevilkår. Den gennemsnitlige rentesats for engagementer med bestyrelsen udgør 5,62 % (2018: 5,61 %), direktionen udgør 9,50 % (2018: 17,25 %) og nærtstående parter udgør 3,95 % (2018: 4,45 %).

Note (1.000 kr.)	2019	2018
Bestyrelsens og direktionens beholdning af aktier (husstanden)		
Anders Bondo Christensen	0	0
Claus Oxfeldt	0	0
Lars Qvistgaard	0	0
Jørn Rise Andersen	0	0
Grete Christensen	0	0
Arne Grevsen - indtrådt 18. marts 2019	0	-
Henrik Horup	0	0
Jens Kragh - udtrådt 18. marts 2019	-	0
Anne Mette Toftegaard	0	0
Carsten Mærsk Clausen	1	1
Klaus Jespersen	213	213
Karsten Poul Jørgensen	0	0
Susan Broager Steffensen	0	0
John Christiansen	2.410	2.410
Jesper Schiøler	751	751

Den samlede bestyrelses (inklusive nærtstående) aktiebesiddelse i Lån & Spar Bank udgør 214 stk. a kurs 448, hvilket giver en samlet kursværdi på 96 t.kr. (2018: 97 t.kr.).

Den samlede direktions (inklusive nærtstående) aktiebesiddelse i Lån & Spar Bank udgør 3.161 stk. a kurs 448, hvilket giver en samlet kursværdi på 1.416 t.kr. (2018: 1.435 t.kr.).

Den samlede aktiebesiddelse i Lån & Spar Bank hos alle personer (inklusive bestyrelse og direktion) omfattet af Værdipapirhandelslovens § 28a udgør 3.375 stk. a kurs 448, hvilket giver en samlet kursværdi på 1.512 t.kr. (2018: 1.532 t.kr.).

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

45 DAGSVÆRDI AF FINANSIELLE INSTRUMENTER

	2019		2018	
	Regnskabs- mæssig værdi	Dags- værdi	Regnskabs- mæssig værdi	Dags- værdi
Kassebeholdning og anfordrings- tilgodehavender hos centralbanker	419.387	419.387	367.113	367.113
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	7.675.686	7.675.686	5.181.988	5.181.988
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	13.504.548	13.504.548	13.386.383	13.386.383
Obligationer, handelsbeholdning	2.451.179	2.451.179	2.200.493	2.200.493
Aktier, handelsbeholdning	41.145	41.145	48.419	48.419
Aktier, uden for handelsbeholdning	118.573	118.573	109.191	109.191
Afledte finansielle instrumenter	3.440	3.440	11.766	11.766
Andre finansielle aktiver	20.432	20.432	28.099	28.099
Finansielle aktiver i alt	24.234.390	24.234.390	21.333.452	21.333.452
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	27.985	27.985	28.966	28.966
Indlån og anden gæld	21.923.106	21.923.106	19.264.208	19.264.208
Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	100.000	100.000	0	0
Afledte finansielle instrumenter	47.199	47.199	32.653	32.653
Andre finansielle forpligtelser	4.775	4.775	8.580	8.580
Efterstillede kapitalindskud	100.000	100.000	100.000	100.000
Finansielle forpligtelser i alt	22.203.065	22.203.065	19.434.407	19.434.407

Note (1.000 kr.)

Finansielle instrumenter måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris.

Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker, udlån, gæld til kreditinstitutter og centralbanker og indlån er i langt overvejende grad variabelt forrentet. Dagsværdien svarer derfor tilnærmelsesvist til den regnskabsmæssige værdi.

For obligationer og aktier i handelsbeholdningen opgøres dagsværdien direkte ud fra officielle markeds-kurser. Aktier uden for handelsbeholdningen omfatter unoterede aktier i forskellige sektorselskaber, hvor dagsværdien fastsættes ud fra mellem aktionærerne aftalte handelskurser. Alternativt anvendes tilgængelige oplysninger om handler eller kapitalværdiberegninger.

Den samlede resultateffekt ved anvendelse af disse metoder er en kursgevinst på 4.307 t.kr. (2018: kursgevinst på 10.787 t.kr.).

46 EVENTUALFORPLIGTELSE

	2019	2018
<i>Garantier</i>		
Finansgarantier	394.858	470.235
Tabsgarantier for realkreditlån	2.138.657	1.957.201
Tinglysnings- og konverteringsgarantier	1.495.974	1.125.163
Øvrige garantier	378.212	556.495
I alt	4.407.701	4.109.094
<i>Detail, Danmark</i>		
Erhverv	4.232.696	3.896.695
Institut	106.088	124.937
I alt	4.407.701	4.109.094

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

46 EVENTUALFORPLIGTELSE, FORTSAT

Detail, Danmark fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
Misligholdte engagementer	0	0	5.163	5.163
1	3.038	5.692	0	8.730
2	38.120	30.708	0	68.828
3	39.447	15.307	0	54.754
4	278.471	10.433	0	288.904
5	303.513	1.248	0	304.761
6	501.157	4.733	0	505.890
7	645.241	79	0	645.320
8	802.289	520	0	802.809
9	920.838	0	0	920.838
10	626.699	0	0	626.699
I alt	4.158.813	68.720	5.163	4.232.696
2018				
Misligholdte engagementer	1.070	432	2.639	4.141
1	6.288	5.774	0	12.062
2	28.464	40.155	0	68.619
3	42.041	24.726	0	66.767
4	238.338	25.144	0	263.482
5	326.158	5.606	0	331.764
6	449.754	2.897	0	452.651
7	684.795	238	0	685.033
8	810.843	0	0	810.843
9	689.705	0	0	689.705
10	511.628	0	0	511.628
I alt	3.789.084	104.972	2.639	3.896.695

Note (1.000 kr.)

Erhverv fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	756	756
2c	296	61	0	357
2b	56.082	5.424	0	61.506
2a	37.431	5.289	0	42.720
3	749	0	0	749
I alt	94.558	10.774	756	106.088
2018				
1 (Misligholdte engagementer)	321	0	702	1.023
2c	1.169	171	0	1.340
2b	58.410	13.566	0	71.976
2a	32.074	5.163	0	37.237
3	13.361	0	0	13.361
I alt	105.335	18.900	702	124.937

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

46 EVENTUALFORPLIGTELSE, FORTSAT

Institut fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	0	0
2c	0	0	0	0
2b	0	0	0	0
2a	0	0	0	0
3	68.917	0	0	68.917
I alt	68.917	0	0	68.917
2018				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	0	0
2c	0	0	0	0
2b	0	0	0	0
2a	0	0	0	0
3	87.462	0	0	87.462
I alt	87.462	0	0	87.462
			2019	2018
<i>Uudnyttede kredittilsagn</i>				
Detail, Danmark			6.918.732	6.792.482
Detail, Sverige			88.527	100.000
Erhverv			955.437	1.038.439
Institut			1.571	1.558
I alt			7.964.267	7.932.479

Uudnyttede kredittilsagn

I det omfang, kunderne udnytter endnu ikke udnyttede tilsagn om kredit, vil der ske et træk på bankens likviditet. Uudnyttede kreditter vil alle kunne udnyttes på anfordringsvilkår.

Note (1.000 kr.)

Detail, Danmark fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
Misligholdte engagementer	185	108	3.146	3.439
1	2.204	7.457	0	9.661
2	11.564	14.622	0	26.186
3	19.468	17.188	0	36.656
4	138.284	21.954	0	160.238
5	335.735	5.834	0	341.569
6	958.056	1.932	0	959.988
7	958.504	799	0	959.303
8	1.360.207	275	0	1.360.482
9	1.020.101	509	0	1.020.610
10	2.040.364	236	0	2.040.600
I alt	6.844.672	70.914	3.146	6.918.732
2018				
Misligholdte engagementer	482	770	2.598	3.850
1	2.358	7.461	0	9.819
2	4.653	13.688	0	18.341
3	14.824	17.914	0	32.738
4	167.318	28.068	0	195.386
5	387.916	8.950	0	396.866
6	1.011.601	1.632	0	1.013.233
7	985.973	484	0	986.457
8	1.305.208	73	0	1.305.281
9	926.319	428	0	926.747
10	1.903.699	65	0	1.903.764
I alt	6.710.351	79.533	2.598	6.792.482

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

46 EVENTUALFORPLIGTELSE, FORTSAT

Detail, Sverige fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
Misligholdte engagementer	12	0	61	73
1	77	184	0	261
2	432	139	0	571
3	219	142	0	361
4	1.241	384	0	1.625
5	1.813	49	0	1.862
6	538	0	0	538
7	82.401	403	0	82.804
8	207	0	0	207
9	225	0	0	225
10	0	0	0	0
I alt	87.165	1.301	61	88.527
2018				
Misligholdte engagementer	0	4	34	38
1	195	112	0	307
2	393	320	0	713
3	208	338	0	546
4	1.651	507	0	2.158
5	1.951	254	0	2.205
6	495	185	0	680
7	92.355	501	0	92.856
8	221	0	0	221
9	276	0	0	276
10	0	0	0	0
I alt	97.745	2.221	34	100.000

I 2019 har banken implementeret en forbedret PD-model for detailkunder i Sverige. Sammenligningstal er tilpasset efter den nye model.

Note (1.000 kr.)

Erhverv fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	2.352	2.352
2c	1.033	500	0	1.533
2b	135.664	9.588	0	145.252
2a	740.547	9.700	0	750.247
3	55.779	274	0	56.053
I alt	933.023	20.062	2.352	955.437
2018				
1 (Misligholdte engagementer)	30	18	1.929	1.977
2c	451	1.742	0	2.193
2b	86.433	115.522	0	201.955
2a	313.876	404.959	0	718.835
3	111.885	1.594	0	113.479
I alt	512.675	523.835	1.929	1.038.439

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

46 EVENTUALFORPLIGTELSE, FORTSAT

Institut fordelt på risikoklasser og stadie i nedskrivningsberegningen

Risikoklasse:	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
2019				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	0	0
2c	0	0	0	0
2b	0	0	0	0
2a	0	0	0	0
3	1.571	0	0	1.571
I alt	1.571	0	0	1.571
2018				
1 (Misligholdte engagementer)	0	0	0	0
2c	0	0	0	0
2b	0	0	0	0
2a	0	0	0	0
3	1.558	0	0	1.558
I alt	1.558	0	0	1.558

Hæftelser som følge af sambeskatning

Lån & Spar er administrationsselskab i en sambeskatning, og hæfter derfor fra og med 2013 for indkomstskatter m.v. for de sambeskattede selskaber.

Genbeskatning af udenlandske underskud

Skatteforpligtelsen ved en eventuel genbeskatning af udenlandske underskud udgør 26.862 t.kr. (2018: 26.299 t.kr.).

Modregningsret vedrørende realkreditfinansiering

Formidlingen af realkreditlån for Totalkredit indebærer, at banken påtager sig risikoen for tab for den yderste del af finansieringen. Tabsrisikoen er en kombination af egentlige garantier og en modregningsret, som giver Totalkredit adgang til at modregne konstaterede tab i de fremtidige løbende provisionsindtægter. Banken forventer ikke, at denne modregningsret vil få væsentlig indflydelse på bankens finansielle stilling.

Note (1.000 kr.)

47 ANDRE FORPLIGTENDE AFTALER

Forpligtelser ved udtræden af datacentral

Lån & Spar har indgået aftale med datacentralen SDC om it-serviceydelser.

Udtræden af denne aftale inden for aftalens opsigelsesperiode udgør maksimalt op til 457.00 t.kr. (2018: 427.000 t.kr.) svarende til gennemsnitlig månedlig betaling i 48 måneder, samt andel af datacentralens immaterielle aktiver.

Lejeforpligtelse

Lån & Spar har indgået længerevarende lejekontrakter, hvor årets betalte leje vedrørende disse udgør 17.714 t.kr. (2018: 16.208 t.kr.).

	2019	2018
<i>Lejeforpligtelse:</i>		
0 til 1 år	12.146	11.276
1 til 5 år	16.601	7.130
Lejeforpligtelse i alt	28.747	18.406

Medarbejderforpligtelse

Lån & Spar har medarbejderforpligtelser ud over sædvanlige ansættelsesvilkår, der udløses i tilfælde af alvorlig sygdom eller død. Forpligtelserne udgør maksimalt 2.142 t.kr. (2018: 1.976 t.kr.)

48 SIKKERHEDSSTILLELSE

Lån & Spar har over for danske og udenlandske clearingcentraler m.v. deponeret obligationer til en samlet kursværdi på 10.086 t.kr. (2018: 95.202 t.kr.)

For at begrænse modpartsrisikoen i forbindelse med handel af afledte finansielle instrumenter er der indgået aftaler om finansiell sikkerhedsstillelse. Sikkerhedsstillelsen omfatter sikkerhed i tilgodehavender hos kreditinstitutter på 46.836 t.kr. (2018: 10.664 t.kr.).

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

49 NÆRTSTÅENDE PARTER

Lån & Spar definerer nærtstående parter som bestående af:

- Lån & Spars direktion og bestyrelse.
- Lån & Spar Fond, hvor 2 af 4 bestyrelsesmedlemmer udpeges iblandt og af Lån & Spar's bestyrelse.
- Lån & Spar Fond's bestyrelse, hvor 2 ud af 4 bestyrelsesmedlemmer udpeges iblandt og af Lån & Spar's bestyrelse.
- Invest Administration A/S, hvor banken ejer 100 % af aktiekapitalen.

Transaktioner med direktion og bestyrelse er beskrevet i note 44, Ledelsens aflønning m.v.

Herudover har der kun været transaktioner af uvæsentlig betydning med de nærtstående parter.

50 SELSKABSLOVEN § 55

I henhold til Selskabsloven § 55 kan det oplyses, at følgende aktionærer har anmeldt at eje 5 % eller mere af aktiekapitalen i Lån & Spar Bank A/S:

	Antal aktier	Procent af aktie- kapital
LB Forsikring A/S, Farvergade 17, 1463 København K.	513.540	14,79 %
Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægesekretærer, Tuborg Boulevard 3, 2900 Hellerup	385.210	11,09 %
Danmarks Lærerforening, Vandkunsten 12, 1467 København K.	354.111	10,20 %
Politiforbundet, H.C. Andersens Boulevard 38, 1553 København V.	347.222	10,00 %

51 REGNSKABSMÆSSIG SIKRING

Regnskabsmæssig sikring af nettoinvesteringen i udenlandske enheder

Valutaomregningsrisikoen som følge af nettoinvesteringen i bankens svenske filial er sikret ved indgåelse af valutaterminsforretninger. Dagsværdien af nettoinvesteringen ultimo 2019 udgør 2.170.154 t.kr. (2018: 1.919.677 t.kr.), mens dagsværdien af sikringsinstrumenterne udgør 2.165.435 t.kr. (2018: 1.917.726 t.kr.).

Note (1.000 kr.)

52 NETTORENTE- OG GEBYRINDTÆGTER OG KURSREGULERINGER FORDELT PÅ AKTIVITETER OG GEOGRAFISKE MARKEDER

2019	Danmark	Sverige	I alt
Nettorenteindtægter	327.028	61.324	388.352
Nettogebyrindtægter	435.674	5.491	441.165
Kursreguleringer	43.852	0	43.852
I alt	806.554	66.815	873.369
2018			
Nettorenteindtægter	347.561	52.322	399.883
Nettogebyrindtægter	370.213	5.917	376.130
Kursreguleringer	5.738	0	5.738
I alt	723.512	58.239	781.751

Den forretningsmæssige opdeling af bankens aktiviteter svarer til den geografiske opdeling.

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

53 SEGMENTOPLYSNINGER, GEOGRAFISK

	Antal ansatte	Omsætning	Resultat før skat	Modtagne offentlige tilskud	Skat
2019					
<i>Danmark</i>					
Lån & Spar Bank A/S, Bankvirksomhed	403	913.534	231.158	0	48.118
Invest Administration A/S, datterselskab af Lån & Spar Bank A/S, Investeringsforvaltningsselskab	7	21.542	9.116	0	2.003
<i>Sverige</i>					
Lån & Spar Bank Sverige, Filial af Lån & Spar A/S, Bankvirksomhed	22	83.131	-9.468	0	-1.673
2018					
<i>Danmark</i>					
Lån & Spar Bank A/S, Bankvirksomhed	395	896.212	180.349	0	36.734
Invest Administration A/S, datterselskab af Lån & Spar Bank A/S, Investeringsforvaltningsselskab	8	18.284	7.245	0	1.596
<i>Sverige</i>					
Lån & Spar Bank Sverige, Filial af Lån & Spar A/S, Bankvirksomhed	23	74.019	-3.971	0	-843
Omsætning er defineret som renteindtægter, gebyr- og provisionsindtægter samt andre driftsindtægter					

Note (1.000 kr.)

54 AFLEDTE FINANSIELLE INSTRUMENTER OPDELT EFTER RESTLØBETID

	2019		2018	
	Nominal værdi	Markeds- værdi netto	Nominal værdi	Markeds- værdi netto
<i>0-3 mdr.</i>				
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	2.740.000	-20.843	1.944.946	12.393
Terminer/futures, salg	2.535.723	-3.314	1.945.099	-12.885
<i>3-12 mdr.</i>				
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	1.043.696	-16.330	1.727.164	-20.362
Terminer/futures, salg	1.039.351	-88	1.725.250	-34
<i>0-3 mdr.</i>				
<i>Rentekontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	847.139	-295	756.912	584
Terminer/futures, salg	1.360.497	4.273	802.014	135
Markedsværdi	Positiv	Negativ	Positiv	Negativ
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	3.752	40.925	12.075	20.044
Terminer/futures, salg	196	3.598	-309	12.610
<i>Rentekontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	853	1.148	2.608	2.024
Terminer/futures, salg	4.428	155	2.212	2.077
I alt	9.229	45.826	16.586	36.755

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)

54 AFLEDTE FINANSIELLE INSTRUMENTER OPDELT EFTER RESTLØBETID, FORTSAT

	2019		2018	
	Nominal værdi	Markeds- værdi netto	Nominal værdi	Markeds- værdi netto
<i>Gennemsnitlig markedsværdi</i>				
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	22.057	12.455	35.361	8.704
Terminer/futures, salg	4.144	2.429	2.642	5.714
<i>Rentekontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	21.763	10.131	4.713	9.535
Terminer/futures, salg	13.016	21.661	10.149	3.997
I alt	60.980	46.676	52.865	27.950

Noter – Supplerende oplysninger

Note (1.000 kr.)	2019	2018	2017	2016	2015
55 HOVED- OG NØGLETAL 2015-2019					
Nøgletal er opstillet i overensstemmelse med regnskabsbekendtgørelsens krav herom.					
Netto rente- og gebyrindtægter	831.743	778.347	759.768	746.092	683.647
Kursreguleringer	43.852	5.738	21.902	16.908	-5.316
Udgifter til personale og administration	596.457	565.513	531.875	515.660	505.570
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	33.342	21.783	18.649	29.493	8.441
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	7.113	5.649	7.092	4.904	2.330
Årets resultat	175.245	140.487	170.249	138.928	101.327
Udlån	13.504.548	13.386.383	12.666.560	11.553.390	10.782.409
Egenkapital	1.917.650	1.780.774	1.345.555	1.193.111	1.078.399
Aktiver i alt	24.686.002	21.733.672	19.211.885	16.945.131	15.511.499

Note (1.000 kr.)	2019	2018	2017	2016	2015
Finanstilsynets nøgletalsmodel					
Kapitalprocent	21,0	20,2	15,8	16,0	15,1
Kernekapitalprocent	19,9	19,1	14,6	14,7	13,8
Egenkapitalforrentning før skat (%)	12,0	11,3	16,9	15,5	12,7
Egenkapitalforrentning efter skat (%)	9,5	9,0	13,4	12,2	9,8
Indtjening pr. omkostningskrone	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2
Renterisiko (%)	2,0	1,8	1,7	1,2	1,7
Valutaposition (%)	3,5	2,2	2,6	1,8	2,9
Valutarisiko (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udlån i forhold til indlån (%)	62,2	70,1	74,3	77,1	78,7
Udlån i forhold til egenkapital	7,0	7,5	9,4	9,7	10,0
Årets udlånsvækst (%)	0,9	5,7	9,6	7,2	23,1
Likviditetsopdækning (LCR i %) (%)	395,0	297,4	211,6	195,6	188,0
Summen af store eksponeringer (%)	24,1	24,5	44,5	49,7	53,7
Årets nedskrivningsprocent	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1
Afkastningsgrad beregnet som forholdet mellem årets resultat og aktiver i alt (%)	0,7	0,6	0,9	0,8	0,7
Årets resultat pr. aktie (kr.)	50,8	51,4	63,1	51,4	37,5
Indre værdi pr. aktie (kr.)	555,9	515,4	498,3	442,3	399,3
Udbytte pr. aktie (kr.)	10,0	10,0	10,0	8,0	8,0
Børskurs/årets resultat pr. aktie	8,8	8,8	7,7	8,8	11,0
Børskurs/indre værdi pr. aktie	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0

Sammenligningstal for 2015 til 2017 er ikke tilpasset ændringen i anvendt regnskabspraksis pr. 1. januar 2018 vedrørende nedskrivninger på udlån.

Sammenligningstal vedrørende aktiebaserede nøgletal for 2015 til 2017 er ganget med en justeringsfaktor på 0,9986, som følge af kapitaludvidelsen i 2018.

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2019 for Lån & Spar Bank A/S.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed, herunder Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. Årsrapporten er herudover udarbejdet i overensstemmelse med yderligere danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle selskaber.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af bankens aktiver og passiver, finansielle stilling pr. 31. december 2019 samt af resultatet af bankens aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2019.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen omhandler, samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som banken kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 6. februar 2020

Direktionen

John Christiansen
Adm. direktør

Jesper Schiøler
Bankdirektør

Bestyrelsen

Anders Bondo Christensen
(Formand)

Claus Oxfeldt
(1. næstformand)

Lars Qvistgaard
(2. næstformand)

Jørn Rise Andersen

Grete Christensen

Arne Grevsen

Henrik Horup

Anne Mette Toftegaard

Carsten Mærsk Clausen

Klaus Jespersen

Karsten Poul Jørgensen

Susan Broager Steffensen

Intern Revisions revisionspåtegning

Til aktionærerne i Lån & Spar Bank A/S

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for Lån & Spar Bank A/S giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2019 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2019 i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Grundlag for konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Lån & Spar Bank A/S for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2019, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter Lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Revisionen er udført i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. vedrørende planlægning og udførelse af revisionsarbejdet.

Vi har deltaget i revisionen af alle væsentlige og risikofyldte områder.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til Lov om finansiell virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Lov om finansiell virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurde-

ringer og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejl-information i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskab på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med

begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.

- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

København, den 6. februar 2020

Mette Andersen
Revisionschef

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til aktionærerne i Lån & Spar Bank A/S

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Lån & Spar Bank A/S for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2019, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter Lov om finansiel virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2019 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2019 i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens

afsnit ”Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet”. Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA’s Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser, som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Vi blev første gang valgt som revisor for Lån & Spar Bank A/S den 11. marts 2013 for regnskabsåret 2013. Efter udbud i 2017 er vi genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet sammenhængende opgaveperiode på først fem år og herefter to år frem til og med regnskabsåret 2019.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af årsregnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

CENTRALE FORHOLD VED REVISIONEN

Nedskrivninger på udlån

Udlån udgør 13.504,5 mio. kr. pr. 31. december 2019 (13.386,4 mio. kr. pr. 31. december 2018). Nedskrivninger på udlån udgør 126,5 mio. kr. pr. 31. december 2019 (111,6 mio. kr. pr. 31. december 2018).

Fastlæggelsen af nedskrivningsbehovet på udlån er forbundet med estimater og skøn. Som følge af væsentligheden af de foretagne estimater og skøn er revision af nedskrivninger på udlån et centralt forhold ved revisionen.

Principperne for opgørelse af nedskrivningsbehovet er beskrevet i anvendt regnskabspraksis, og ledelsen har nærmere beskrevet håndteringen af kreditrisici samt vurdering af nedskrivningsbehovet i note 2.2.

Vi har vurderet, at følgende forhold er de mest skønsmæssige og har krævet en øget opmærksomhed ved revisionen:

- Vurdering af om udlån er kreditforringet.
- Parameterestimater i den modelbaserede beregning, herunder justering for fremtidige økonomiske forhold.
- Fastlæggelse af det mest sandsynlige forløb af fremtidige betalinger på udlånene, herunder værdiansættelse af sikkerheder.

Forholdet er behandlet således i revisionen

Vi har revideret måling af udlån, herunder de foretagne nedskrivninger på udlån. Vores revision har omfattet en gennemgang af relevante forretningsgange og test af relevante kontroller vedrørende de områder, der er de mest skønsmæssige og har krævet opmærksomhed ved revisionen, samt en analyse af størrelsen af nedskrivningerne.

Vores revisionshandling har desuden omfattet:

- Risikobaseret test af udlån for at sikre, at der sker rettidig identifikation af udlån, der er kreditforringet, herunder at der foretages korrekt nedskrivning herpå.
- Vurdering af de anvendte parameterestimater i den modelbaserede beregning, herunder justeringen for fremtidige økonomiske forhold.
- Vurdering af det mest sandsynlige forløb af fremtidige betalinger på udlånene, herunder værdiansættelse af sikkerheder.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til Lov om finansiell virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Lov om finansiell virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.

- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af årsregnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres, eller i de yderst sjældne tilfælde, hvor vi fastslår,

at forholdet ikke skal kommunikeres i vores revisionspåtegning, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed ville kunne forventes at veje tungere end de fordele den offentlige interesse har af sådan kommunikation.

København, den 6. februar 2020

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 33 96 35 56

Henrik Wellejus
statsautoriseret revisor
MNE-nr. 24807

Christian Dalmose Pedersen
statsautoriseret revisor
MNE-nr. 24730

Repræsentantskab

Henning Thiesen, Forbundsformand – Formand
Dorte Lange, Næstformand – Næstformand
Steen Holse Andersen, Direktør
Kim Østerbye, Forbundsformand
Peter Nielsen, Sektionsdirektør, Økonomi
Paul Brüniche-Olsen, Direktør
Ivan Jespersen, Sekretariatsleder
John Rasmussen, Direktør
Bo Holmsgaard, Sekretariatschef
Jesper Korsgaard Hansen, Formand
Claus Peter Hartmann, Næstformand
Finn Borgquist, Direktør
Peter Damgaard Jensen, Administrerende direktør
Vibeke Westh, Kredsformand
Hanne Pontoppidan, Formand
Kirsten Andersen, Forbundshovedkasserer
Ove Brandstrup-Andersen, Investmentmanager
Lone Clausen, Næstformand
Jørgen Jensen, Forhandlingsudvalgsmedlem
Anni Pilgaard, 1. næstformand
Jan Kamp Justesen, Direktør
Gordon Ørskov Madsen, Lærer
Preben Steenholdt Pedersen, Forbundsformand
Leif Jensen, Forbundsformand
Jørgen Olsen, Forhandlingsudvalgsmedlem
Juliane Marie Neiiendam, Civilingeniør
Finn H. Bengtsen, Sekretariatschef
Niels Tønning, Formand
Lasse Bjerg Jørgensen, Hovedkasserer
Christina Durinck, Formand
Morten Malle, Investeringsdirektør

Mogens Heggelund, Foreningsformand
Soli Preuthun, Investeringschef
Mikkel Channo Jessen, Formand
Jens Gammelmark, Direktør for Kommerciel Udvikling
Samira Khan Thrane, Sekretariatschef
Camilla Gregersen, Formand
Bjarke Müller, Administrationschef
Michael Bergmann Møller, Forhandlingsudvalgsmedlem
Niels Bertelsen, Formand
Rune Kjølby Larsen, Fondschef
Henrik Leonhardt, Økonomichef
Dorthe Boe Danbjørg, 2. næstformand
Helga Schultz, Formand
Tomas Kepler, Formand
Peter Nyrop, Markedschef
Olle Kristensson, Förbundsordförande
Gunnar Jansson, Förbundsformand
Ole Løndal
Carl Johan G. Gaunitz, Kustode
Lars Kehlet Nørskov, Konsulent

Lokalråd

ESBJERG LOKALRÅD

Susanne B. Jensen, Togfører
Kenneth Nielsen, Kredsformand
Niels Hedeager, Foreningsformand
Søren Brinch-Fischer, Lektor
Ole Mikkel Wandahl Stenshøj, Politiassistent
Allan Christensen, Postbud
Per G. Jacobsen, Politiassistent
Birgit Kjærside Storm, Civilingeniør
Jytte Pharaon-Bonde, Kreds næstformand
Lars Overgaard Larsen, Næstformand
Finn Markussen, Faglærer
Anne Nissen, Kredsbestyrelsesmedlem

HILLERØD LOKALRÅD

Sonny Person, Politiassistent
Merete Svalgaard Knuhtsen, Kredskasserer
Alice Linning, Regionsformand
Preben Buchholtz Hansen
Mette Sofie Haulrich, Kreds næstformand
Preben S. Pedersen, Forbunds næstformand
Mads Fløe Holm, Fuldmægtig

KOLDING LOKALRÅD

Anders Petersen, Kredsformand
Karsten Hansen, Regionschef
Rikke Vagn-Hansen, Kredsformand
Carsten Weber Hansen, Foreningsformand
Jette Thygesen, Lektor
John Christiansen, Kredsformand
Ulrik Mosekjær, Næstformand
Errol Vium Vestergaard, Lokomotivfører
Carl D. Petersen, Banemester
Niels Thisted Mørk, Foreningsnæstformand

Brian Skorrup Christensen, Politiassistent
Helle Kruse Hansen, Kreds næstformand
Hanne Flach, Lektor

KØGE LOKALRÅD

Christian Skovager Sveigaard, Næstformand
Per Nørgaard Nielsen, Politiassistent
Tanja Siiger, Kredsformand
Tina Braunstein, Civilingeniør
Anja Hoyer Didriksen, Kreds næstformand

ODENSE LOKALRÅD

Steffen Daugaard, Politiassistent
Jane Vagner Pedersen, Kredsformand
Kurt Bønnelykke, Foreningsnæstformand
Anne-Mette Kæseler Jensen, Kredsformand
Poul Dalgaard Jensen, Lokalformand
Anders Erik Johnsen, Hovedbestyrelsesmedlem
Karsten Boye Rasmussen, Lektor
Gitte Bech Larsen, Tillidsrepræsentant
Mads Dippel Rasmussen, Kreds næstformand
Frede Skaaning, Togfører
Jan Damkjær Kristensen, Togfører
Line Gessø Storm Hansen, Kreds næstformand
Jesper Christensen, Politiassistent

ROSKILDE LOKALRÅD

Mogens Heggelund, Foreningsformand
Rune Mikael Kent, Kredskasserer
Lars Bonde Eriksen, Formand
Jørn Nielsen, Orlogskaptajn
Søren Petersen, Kreds næstformand
Kirsten Andersen, Forbundshovedkasserer
Ivan Lilleeng, Civilingeniør

AALBORG LOKALRÅD

Jytte Wester, Kredsformand
Stanley Harding Simonsen, Foreningsnæstformand
Arne Haugaard, Tidl. formand
Ole K. Hansen, Togfører
Poul Buus, Foreningsformand
Hugo Nielsen, Seniorsergent
Jan Sørensen, Overmekaniker
Helle Kjærager Kanstrup, Kreds næstformand
Lisa Wieweg Rosendahl
Lars Busk Fjelsted Hansen, Kredsformand
Søren Kogsbøll, Lektor
Leif Primdal, Lærer
Lars Munkholm, Major
Laura Klitgaard, Civilingeniør

AARHUS LOKALRÅD

Claus Peter Hartmann, Næstformand
Peter Hansen, Fuldmægtig, cand.scient.pol.
Jesper Weber Skorstengaard, Kredsformand
Ole Bjerre Martinussen, Kredsformand
Bo Kaas Willestofte, Togfører
Leon Sørensen, Fællestillidsrepræsentant
Anita Frank, Foreningsnæstformand
Benny Jepsen, Mekaniker
Heino Kegel, Foreningsformand
Peter Ølgaard, Faglærer
Niels Flaathen Jacobsen, Lokomotivfører
Christina Kiær, Ingeniør
Maria Greve Svendsen, Kreds næstformand

Lån & Spar Bank A/S
Højbro Plads 9-11
DK-1200 København K

CVR-nr.: 13 53 85 30
Hjemsted: Københavns Kommune